

**48-66 AYLIK ÇOCUKLARIN GELİŞİMİNE UYGUN ÇOCUK KİTABI
KRİTERLERİNİN BELİRLENMESİNDE DELPHI TEKNİĞİ UYGULAMASI**

Tuğçe GÜZELYURT

AĞUSTOS 2017

**48-66 AYLIK ÇOCUKLARIN GELİŞİMİNE UYGUN ÇOCUK KİTABI
KRİTERLERİNİN BELİRLENMESİNDE DELPHI TEKNİĞİ UYGULAMASI**

**BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

TUĞÇE GÜZELYURT

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ DALINDA
YÜKSEK LİSANS DERECESESİ İÇİN GEREKLİ ÇALIŞMALAR YERİNE
GETİRİLMİŞTİR**

AĞUSTOS 2017

Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Onayı

Doç. Dr. Sinem VATANARTIRAN

Enstitü Müdürü

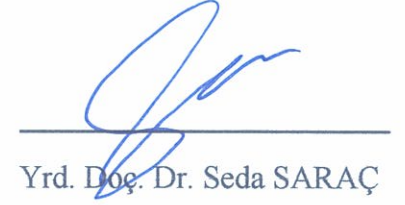
Bu tezin Yüksek Lisans derecesinde bir tez olarak gerekli çalışmaları yerine getirdiğini onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Seda SARAÇ

Koordinatör

Okuduğumuz bu tezin Yüksek Lisans derecesinde bir tez olarak onaylanması, düşüncemize göre, amaç ve kalite olarak tamamen uygundur.

Yrd. Doç. Dr. Seda SARAÇ

Tez Danışmanı

Komite Üyeleri

Yrd. Doç. Dr. Seda SARAÇ (BAU, OOE)

Yrd. Doç. Dr. Filiz SHINE EDİZER (BAU, OOE)

Yrd. Doç. Dr. Bengisu KOYUNCU (MSGSU, EBB)

Bu tezdeki tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu; ayrıca bu kuralların ve ilkelerin gerektirdiği şekilde, bu çalışmadan kaynaklanmayan bütün atıfları yaptığımı beyan ederim.

Ad, Soyad : Tuğçe GÜZELYURT

İmza :

ÖZ

48-66 AYLIK ÇOCUKLARIN GELİŞİME UYGUN ÇOCUK KİTABI KRİTERLERİNİN BELİRLENMESİNDE DELPHI TEKNİĞİ UYGULAMASI

Güzelyurt, Tuğçe

Yüksek Lisans, Okul Öncesi Eğitimi Yüksek Lisans Programı

Tez Yöneticisi: Yrd. Doç. Dr. Seda Saraç

Ağustos 2017, 135 sayfa

Bu çalışma, uzman görüşleri yoluyla, 48-66 aylık çocukların gelişimine uygun çocuk kitabı kriterlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Delphi tekniğinin kullanıldığı çalışmada 28 farklı üniversitenin Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü, Çocuk Gelişimi Bölümü, Çocuk Gelişimi Programında görev yapmakta olan akademisyenler ile çocuk kitabı yazarlarına ulaşılmış ve görüşleri alınmıştır. Birinci Delphi anketinde 24 akademisyenle 6 çocuk kitabı yazarına, ikinci ve üçüncü Delphi anketinde 15 akademisyenle 4 çocuk kitabı yazarına ulaşılmıştır. Veri toplama işlemi ardışık üç delphi anketi kullanılarak ve elektronik posta aracılığıyla yapılmıştır. Birinci Delphi anketi doğrultusunda 2 ana tema, 14 kategori ve 217 maddeden oluşan 7’li likert tipi ölçek oluşturulmuştur. İkinci ve üçüncü Delphi anketinde ölçek maddeleri uzmanlar tarafından puanlandıktan sonra istatistiksel analizleri yapılmış ve görüş birliği sağlanan maddeler belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Çocuk Kitabı, Delphi Tekniği, Okul Öncesi Dönem

ABSTRACT

48-66 MONTHLY DEVELOPMENT OF CHILDREN APPLYING DELPHI
TECHNIQUE IN DETERMINING APPROPRIATE CHILD BOOK CRITERIA

Güzelyurt, Tuğçe

MA, Preschool Education Graduate Program

Thesis Manager: Asst. Prof. Seda Saraç

August 2017, 135 pages

The aim of this study was to determine the criteria for children's books that are appropriate for the development of children aged 48-66 months through expert opinions. In the study used by the Delphi technician, academicians and children's book authors who were working in the Pre-school Teaching Department, Child Development Department, Child Development Program of 28 different universities were reached and opinions were received. In the first Delphi survey, 24 children attended to 6 children's books, and in the second and third Delphi survey, 15 children and 4 children's book authors were reached. Data collection was carried out by three consecutive delphi and electronic mail. In order to understand the first Delphi, 7 scale likert type scale consisting of 2 main themes, 14 categories and 217 items were created. After scoring by the scale experts in the second and third Delphi questionnaire, statistical analyzes were made and the items provided with the opinion were evaluated

Keywords: Children's Literature, Children's Book, Delphi Technique, Preschool Period

Babalara ve çocuklarına...

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım ve yönlendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren Sayın Yrd. Doç. Dr. Seda SARAÇ'a ve çalışmam gereği isimlerini açıklayamadığım değerleri katılımcılara sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Sevgili aileme; öğretmenliğin bitmeyen bir öğrencilik olduğunu söyleyen annem Fatma GÜZELYURT ve ablam Tuna GÜZELYURT'a, kalbimin derinlerinde yaşayan babam Atilla GÜZELYURT'a bana hep inandıkları için teşekkür ederim.

“Gitme çocuk o sulara boğulursun!” dediler.

Korktu çocuk, küçük sulara daldırdı hayallerini.

Korku ne kötü şey.

Oysa anne karnında bilmiyor muydu yüzmeyi?

Ne oldu da unutuldu yüzmeyi bildiği?

Büyük sulardan korkup hayallerini bir bardak suya daldırmak niye?

Korkma çocuk korkma, yüzmeyi doğuştan biliyorsun sen.

Cesaret et sadece, git ve mavinin en güzel tonlarını keşfet.

Bir fırtına çıkar yolun değişir diye korkma, gittiğin yerden yeniden başlarsın.

Bana bu satırları yazma inancını hep hatırlatan; Abdullah KOÇOĞLU, Ceyda YANAR, Funda Gül KILINÇ, Hande Hasibe ARSLAN, Gizem Nur ÇETİN, Gizem GERÇEK, Özge ÖZKAN ve Türkan Melis PARLAK'a teşekkür ederim.

Bu tez çalışmasının konusu hakkında bana ilham veren Sayın Yrd. Doç. Dr. Filiz SHİNE EDİZER'e, tecrübeleriyle desteğini esirgemeyen, Sayın Öğr. Gör. Türker Togay AKSOY'a ve Sayın Öğr. Gör. Yusuf GÜNDÜZ'e teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	v
İTHAF	vi
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xviii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xix
Bölüm 1: Giriş.....	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Çalışmanın Amacı	3
1.3 Araştırma Soruları	3
1.4 Çalışmanın Önemi	4
1.5 Tanımlar	4
Bölüm 2:Alan Yazın Taraması.....	6
2.1 Çocuk Edebiyatı	6
2.2. Çocuk Kitaplarının Çocuğun Gelişim Sürecindeki Yeri.....	7
2.2.1 Çocuk kitaplarının çocuğun dil gelişimine etkisi.	8
2.2.2 Çocuk kitaplarının çocuğun bilişsel gelişimine etkisi.	9
2.2.3 Çocuk kitaplarının çocuğun kişilik gelişimine etkisi.....	11
2.2.4 Çocuk kitaplarının çocuğun sosyal-duygusal gelişimine etkisi.....	12
2.3 Çocuk Kitaplarının Özellikleri	14
2.2.3 Biçim özellikleri.	15
2.3.1.1 Boyut.....	15

2.3.1.2 Kapak.....	17
2.3.1.3 Ciltleme.....	19
2.3.1.4 Malzeme-Kağıt.....	20
2.3.1.5 Ağırlık.....	21
2.3.1.6 Basım (Tipografi).....	22
2.3.1.7 Harf-Yazım-Noktalama.....	22
2.3.1.8 Sayfa Düzeni (Mizanpaj).....	23
2.3.1.9 Resimleme.....	24
2.3.2 İçerik özellikleri.....	28
2.3.2.1 Tema.....	28
2.3.2.2 Konu.....	29
2.3.2.3 Kahraman-nesne.....	30
2.3.2.4 Dil ve anlatım.....	32
2.3.2.5 Plan.....	34
Bölüm 3: Yöntem.....	36
3.1 Araştırma Modeli.....	36
3.2 Evren ve Katılımcılar.....	36
3.3 Verilerin Toplanması.....	38
3.3.1 Veri toplama araçları.....	42
3.3.1.1. Birinci delphi anketi.....	42
3.3.1.2. İkinci delphi anketi.....	42
3.3.1.3 Üçüncü delphi anketi.....	43
3.3.2 Veri Analiz İşlemleri.....	44
3.4 Sınırlamalar.....	45
3.5 Sınırlılıklar.....	45
Bölüm 4: Bulgular.....	46

4.1 Birinci Delphi Anketine İlişkin Bulgular	46
4.2 İkinci Delphi Anketine İlişkin Bulgular	47
4.2.1 İkinci delphi anketi biçim özelliklerine ilişkin bulgular.....	48
4.2.1.1 İkinci delphi anketi “boyut” kategorisine ilişkin bulgular.....	48
4.2.1.2 İkinci delphi anketi “kapak” kategorisine ilişkin bulgular.....	49
4.2.1.3 İkinci delphi anketi “ciltleme” kategorisine ilişkin bulgular	51
4.2.1.4 İkinci delphi anketi “kağıt-malzeme” kategorisine ilişkin bulgular. ..	51
4.2.1.5 İkinci delphi anketi “ağırlık” kategorisine ilişkin bulgular.....	52
4.2.1.6 İkinci delphi anketi “basım (tipografi)” kategorisine ilişkin bulgular.	53
4.2.1.7 İkinci delphi anketi “harf-yazım-noktalama” kategorisine ilişkin	54
4.2.1.8 İkinci delphi anketi “sayfa düzeni (mizanpaj) ” kategorisine ilişkin bulgular.	55
4.2.1.9 İkinci delphi anketi “resimleme” kategorisine ilişkin bulgular.....	56
4.2.2 İkinci delphi anketi içerik özelliklerine ilişkin bulgular.....	58
4.2.2.1. İkinci delphi anketi “tema” kategorisine ilişkin bulgular	58
4.2.2.2 İkinci delphi anketi “konu” kategorisine ilişkin bulgular.	60
4.2.2.3 İkinci delphi anketi “kahraman-nesne” kategorisine ilişkin bulgular.	62
4.2.2.4 İkinci delphi anketi “dil ve anlatım” kategorisine ilişkin bulgular.	64
4.2.2.5 İkinci delphi anketi “plan” kategorisine ilişkin bulgular.	65
4.3 Üçüncü Delphi Anketine İlişkin Bulgular	66
4.3.1 Üçüncü delphi anketi biçim özelliklerine ilişkin bulgular.....	67
4.3.1.1 Üçüncü delphi anketi “boyut” kategorisine ilişkin bulgular.	67
4.3.1.2 Üçüncü delphi anketi “kapak” kategorisine ilişkin bulgular.....	68
4.3.1.3 Üçüncü delphi anketi “ciltleme” kategorisine ilişkin bulgular.	69
4.3.1.4 Üçüncü delphi anketi “kağıt-malzeme” kategorisine ilişkin bulgular.	70
4.3.1.5 Üçüncü delphi anketi “ağırlık” kategorisine ilişkin bulgular.....	71

4.3.1.6 Üçüncü delphi anketi “basım (tipografi)” kategorisine ilişkin bulgular.	72
4.3.1.7 Üçüncü delphi anketi “harf-yazım-noktalama” kategorisine ilişkin bulgular.	73
4.3.1.8 Üçüncü delphi anketi “sayfa düzeni (mizanpaj)” kategorisine ilişkin bulgular.	74
4.3.1.9 Üçüncü delphi anketi “resimleme” kategorisine ilişkin bulgular.	76
4.3.2 Üçüncü delphi anketi içerik özelliklerine ilişkin bulgular.	77
4.3.2.1 Üçüncü delphi anketi “tema” kategorisine ilişkin bulgular.	77
4.3.2.2 Üçüncü delphi anketi “konu” kategorisine ilişkin bulgular.	79
4.3.2.3 Üçüncü delphi anketi “kahraman-nesne” kategorisine ilişkin bulgular.	82
4.3.2.4 Üçüncü delphi anketi “dil ve anlatım” kategorisine ilişkin bulgular. .	83
4.3.2.5 Üçüncü delphi anketi “plan” kategorisine ilişkin bulgular.	84
4.4 İkinci Delphi Anketi ve Üçüncü Delphi Anketi’nin Karşılaştırılması	86
4.4.1 İkinci delphi anketi ile üçüncü delphi anketinin karşılaştırılmasında biçim özelliklerine ilişkin bulgular.	86
4.4.1.1 Boyut kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.	86
4.4.1.2 Kapak kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.	87
4.4.1.3 Ciltleme kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.	87
4.4.1.4 Malzeme-Kağıt kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.	88
4.4.1.5 Ağırlık kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.	88
4.4.1.6 Basım (tipografi) kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular. ...	89
4.4.1.7 Harf-yazım-noktalama kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.	89
4.4.1.8 Sayfa düzeni (mizanpaj) kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.	90

4.4.1.9 Resimleme kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.	90
4.4.2 İkinci delphi anketi ile üçüncü delphi anketinin karşılaştırılmasında içerik özelliklerine ilişkin bulgular.	92
4.4.2.1 Tema kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.	92
4.4.2.2 Konu kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.	92
4.4.2.3 Kahraman-Nesne kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular. ..	94
4.4.2.4 Dil ve Anlatım kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.	95
4.4.2.5 Plan kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.	96
Bölüm 5: Tartışma, Sonuç ve Öneriler	97
5.1 Tartışma ve Sonuç	97
5.1.1 Boyut kategorisinin tartışılması.	97
5.1.2 Kapak kategorisinin tartışılması.	98
5.1.3 Ciltleme kategorisinin tartışılması.	99
5.1.4 Kağıt-malzeme kategorisinin tartışılması.	99
5.1.5 Ağırlık kategorisinin tartışılması.	100
5.1.6 Basım (tipografi) kategorisinin tartışılması.	100
5.1.7 Harf-yazım-noktalama kategorisinin tartışılması.	101
5.1.8 Sayfa düzeni (mizanpaj) kategorisinin tartışılması.....	101
5.1.9 Resimleme kategorisinin tartışılması.....	102
5.1.10 Tema kategorisinin tartışılması.....	103
5.1.11 Konu kategorisinin tartışılması.....	103
5.1.12 Kahraman-nesne kategorisinin tartışılması.....	104
5.1.13 Dil ve anlatım kategorisinin tartışılması.....	104
5.1.14 Plan kategorisinin tartışılması.....	105
5.2 Öneriler.....	106
5.2.1 Yazarlara ve çizicilere yönelik öneriler.....	106

5.2.2 Eğitimciler ve ebeveynlere yönelik öneriler.....	106
5.5.3 Yayın evlerine yönelik öneriler.....	108
KAYNAKÇA.....	109
EKLER.....	124
A.Delphi Çalışmasına Davet Mektubu	124
B.Birinci Delphi Anketine Katılan Akademisyenlerin Görev Yaptığı Kurumlar....	125
C.Birinci Delphi Anketi Bilgilendirme Mektubu.....	126
D.İkinci Delphi Anketi Bilgilendirme Mektubu	127
E.Üçüncü Delphi Anketi Bilgilendirme Mektubu	128
F.Anket Maddeleri	129
ÖZGEÇMİŞ	135

TABLULAR LİSTESİ

TABLULAR

Tablo 1 Birinci Delphi Anketine Katılanların Demografik Özellikleri	37
Tablo 2 İkinci ve Üçüncü Delphi Anketine Katılanların Demografik Özellikleri	37
Tablo 3 Birinci Delphi Anketine Verilen Yanıtların Kategorilere Göre Dağılımı	46
Tablo 4 Birinci Delphi Anketi Sonrası Tema, Kategori ve Madde Dağılımı	47
Tablo 5 İkinci Delphi Anketi “Boyut” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	49
Tablo 6 İkinci Delphi Anketi “Boyut” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	49
Tablo 7 İkinci Delphi Anketi “Kapak” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	50
Tablo 8 İkinci Delphi Anketi “Kapak” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	50
Tablo 9 İkinci Delphi Anketi “Ciltleme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	51
Tablo 10 İkinci Delphi Anketi “Kağıt-Malzeme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	52
Tablo 11 İkinci Delphi Anketi “Ağırlık” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	53
Tablo 12 İkinci Delphi Anketi “Basım (tipografi)” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	53
Tablo 13 İkinci Delphi Anketi “Basım (tipografi)” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	54
Tablo 14 İkinci Delphi Anketi “Harf-yazım-noktalama” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	54
Tablo 15 İkinci Delphi Anketi “Harf-yazım-noktalama” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	55
Tablo 16 İkinci Delphi Anketi “Sayfa Düzeni (Mizanpaj)” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	56
Tablo 17 İkinci Delphi Anketi “Sayfa Düzeni (Mizanpaj)” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	56

Tablo 18 İkinci Delphi Anketi “Resimleme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	57
Tablo 19 İkinci Delphi Anketi “Resimleme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	58
Tablo 20 İkinci Delphi Anketi “Tema” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	59
Tablo 21 İkinci Delphi Anketi “Tema” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	60
Tablo 22 İkinci Delphi Anketi “Konu” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	61
Tablo 23 İkinci Delphi Anketi “Konu” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	61
Tablo 24 İkinci Delphi Anketi “Kahraman-Nesne” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	63
Tablo 25 İkinci Delphi Anketi “Kahraman-Nesne” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	63
Tablo 26 İkinci Delphi Anketi “Dil ve Anlatım” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	65
Tablo 27 İkinci Delphi Anketi “Dil ve Anlatım” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	65
Tablo 28 İkinci Delphi Anketi “Plan” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	66
Tablo 29 İkinci Delphi Anketi “Plan” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	66
Tablo 30 Üçüncü Delphi Anketi “Boyut” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	68
Tablo 31 Üçüncü Delphi Anketi “Boyut” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	68
Tablo 32 Üçüncü Delphi Anketi “Kapak” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	69
Tablo 33 Üçüncü Delphi Anketi “Kapak” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	69
Tablo 34 Üçüncü Delphi Anketi “Ciltleme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	70
Tablo 35 Üçüncü Delphi Anketi “Ciltleme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	70
Tablo 36 Üçüncü Delphi Anketi “Kağıt-Malzeme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	71

Tablo 37 Üçüncü Delphi Anketi “Kağıt-Malzeme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	71
Tablo 38 Üçüncü Delphi Anketi “Ağırlık” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler .	72
Tablo 39 Üçüncü Delphi Anketi “Ağırlık” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	72
Tablo 40 Üçüncü Delphi Anketi “Basım (tipografi)” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	73
Tablo 41 Üçüncü Delphi Anketi “Basım (tipografi)” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	73
Tablo 42 Üçüncü Delphi Anketi “Harf-Yazım-Noktalama” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	74
Tablo 43 Üçüncü Delphi Anketi “Harf-Yazım-Noktalama” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	74
Tablo 44 Üçüncü Delphi Anketi Sayfa Düzeni (Mizanpaj)” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	75
Tablo 45 Üçüncü Delphi Anketi “Sayfa Düzeni (Mizanpaj)” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	75
Tablo 46 Üçüncü Delphi Anketi “Resimleme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	76
Tablo 47 Üçüncü Delphi Anketi “Resimleme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	77
Tablo 48 Üçüncü Delphi Anketi “Tema” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler....	78
Tablo 49 Üçüncü Delphi Anketi “Tema” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	79
Tablo 50 Üçüncü Delphi Anketi “Konu” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	80
Tablo 51 Üçüncü Delphi Anketi “Konu” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	81
Tablo 52 Üçüncü Delphi Anketi “Kahraman-Nesne” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	82
Tablo 53 Üçüncü Delphi Anketi “Kahraman-Nesne” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	83

Tablo 54 Üçüncü Delphi Anketi “Dil ve Anlatım” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	84
Tablo 55 Üçüncü Delphi Anketi “Dil ve Anlatım” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler	84
Tablo 56 Üçüncü Delphi Anketi “Plan” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler	85
Tablo 57 “Boyut” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması	86
Tablo 58 “Kapak” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması	87
Tablo 59 “Ciltleme” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması	87
Tablo 60 “Malzeme-Kağıt” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması	88
Tablo 61 “Ağırlık” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması.....	88
Tablo 62 “Basım (tipografi)” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması	89
Tablo 63 “Harf-Yazım-Noktalama” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması	89
Tablo 64 “Sayfa Düzeni (Mizanpaj)” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması	90
Tablo 65 “Resimleme” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması	91
Tablo 66 “Tema” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması.....	92
Tablo 67 “Konu” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması	93
Tablo 68 “Kahraman-Nesne” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması	94
Tablo 69 “Dil ve Anlatım” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması	95
Tablo 70 "Plan" Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması	96

ŞEKİLLER LİSTESİ

ŞEKİLLER

Şekil 1. Delphi Anketinin Uygulama Aşamaları.....	41
Şekil 2. İkinci Delphi Anketi.....	43
Şekil 3. Üçüncü Delphi Anketi	43

KISALTMALAR LİSTESİ

BDA	Birinci delphi anketi
Ç1	Birinci çeyrek
Ç3	Üçüncü çeyrek
ÇAG (Ç3-Ç1)	Çeyrekler arası genişlik
İDA	İkinci delphi anketi
Md	Medyan
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
Örn.	Örneğin
TDK	Türk Dil Kurumu
ÜDA	Üçüncü delphi anketi
Vd.	Ve diğerleri

Bölüm I

Giriş

Bir toplumun gelişmesi ve ilerlemesindeki etkenlerden biri de o toplumu oluşturan bireylerin sahip olduğu kitap sevgisi ve okuma kültürüdür. Bu nedenle toplumun temelini oluşturan çocuklara erken yaşta kitap sevgisi ve okuma kültürü kazandırılmalıdır (Gönen & Işıtan, 2006).

Kitap sevgisi ve okuma kültürü kazandırılması sürecinde önemli bir etkiye sahip olan edebiyat eserleri keyif sağlamanın yanı sıra eğitimi de dahil etmesiyle ön plana çıkmaktadır. Çocukların eğlenmesi, aynı zamanda öğrenmeye açık olması anlamına gelmektedir (Tuğrul, 2002) Bu nedenle çocukların gelişimine uygun hazırlanmış kitaplar, çocukların eğlenmesini ve eğlenirken öğrenmesini sağlamaktadır. Çocuklara sunulacak en kıymetli hazine okuma farkındalığının ve kitap sevgisinin erken yaşlarda kazandırılmasıdır. Bu hazine çocuğun yaşamında önemli başlangıçları sağlamaktadır. (Leech & Rowe, 2014). Çocuk edebiyatı, doğumdan ergenlik dönemine kadar olan süreçte çocuğun duygu ve düşüncelerine seslenen, sanatsal dili ve görsel öğeleri olan ürünler bütünüdür. Bu ürünler, çocuğa okuma farkındalığı ve kitap sevgisi kazandırılmasında kullanılan araçlardan biridir (Sever, 2015).

Çocuk edebiyatının çocukların gelişimindeki rolü; okuma ve yazma öğretmekten önce çocuklara çocuk edebiyatının unsurlarını eğlenerek benimsetmektir (Dilidüzgün, 2003; Sever, 2007). Çocuk edebiyatı eserleri arasında yer alan çocuk kitapları da, çocukların kendilerini, duygu ve düşüncelerini ifade etmesine katkı sağlayan önemli bir etken olmaktadır (Gönen, 2000; Sever, 2015; Turla,2015). Okul öncesi dönemde başlayan çocuk-edebiyat-kitap ilişkisi, çocuğun ileriki yaşantısında; kendini ifade etmesini, kitaba karşı olumlu tutum geliştirmesini ve okuma farkındalığı kazanmasını desteklemektedir. (Güleç & Geçgel, 2006; Kandır, 2003). Çocukta oluşan kitap ve okuma sevgisi; çocuğu araştırabilen, düşünebilen ve düşündüğünü analiz edip tartışabilen yaratıcı bireyler haline getirmektedir (Bilgin, 2011).

1.1 Problem Durumu

Çocuk kitaplarının sahip olması gereken özelliklerin başında “çocuğa görelilik” ilkesi gelmektedir (Sever, 2007) Diğer bir deyişle kitapların çocukların fiziksel,

sosyal-duygusal, bilişsel ve dil gelişimini temel alarak hazırlanmış olmalıdır. Bu gerekliliğin yaygın olarak kabul görüyor olmasına rağmen raflarda yer alan kitaplar incelendiğinde çocuğun gelişimine destek olması beklenen kitapların birçoğunun aynı işlevi göstermediği görülür (Dağlıoğlu & Çakmak, 2009; Veziroğlu & Gönen, 2012). Veziroğlu ve Gönen (2012) yaptıkları araştırmada 250 çocuk kitabında gelişim alanını (sosyal-duygusal, bilişsel, dil, fiziksel) ve bu alanlara yönelik kazanımları içerme durumunu incelemişler. Sonuçta incelenen 250 kitabın çocuk gelişimini ancak %18,5 oranında desteklediğini bulmuşlardır. Oldukça düşük olan bu oran, okul öncesi çocuklar için tasarlanan kitapların niteliklerinin artırılması için çalışmalar yapılması gerektiğini göstermektedir. Bu ve benzeri çalışmalar, ülkemizde basılan çocuk kitaplarının niteliğinin iyileştirilmesine yönelik farkındalık oluşturulmuş olmasına rağmen hali hazırda basılmış olan çocuk kitapların incelendiğinde birçoğunun çocuğa istenmedik modeller sunduğu, sosyal duygusal gelişimini olumsuz etkilediği, psikomotor becerilerine uygun olmadığı ve içerik olarak çocuğun yaş grubuna hitap etmediği görülmektedir (Bilgin, 2011; Dağlıoğlu & Çakmak, 2009). Dağlıoğlu ve Çakmak (2009) okul öncesine yönelik 174 kitabın resimlerini ve metinlerini şiddet ve korku unsurları içerme durumunu araştırdıkları çalışmada, incelenen kitapların %11 korku, %8 şiddet unsuru içerdiğini tespit etmişlerdir. Alan yazında yapılan bu ve benzeri çalışmalar incelendiğinde, çocuk kitapları yazılırken, resmedilirken ve alınırken dikkat edilmesi gereken bazı kriterlerin olması gerektiği düşünülmektedir.

Araştırmacıların kitapları incelerken, temelde biçim ve içerik olmak üzere iki ana kategori ve bu kategoriler doğrultusunda da çeşitli alt kriterleri belirledikleri görülmektedir (Baş, 2012; Sever, 2015; Şirin 2000;). Alan yazın incelendiğinde araştırmacıların ana kategoriler konusunda görüş birliği sağladığı, alt kategorilerde görüş ayrılıkları yaşadığı görülmektedir. Örneğin boyut kategorisi incelendiğinde bazı araştırmacılar, bir çocuk kitabının boyutunun 16x23 cm olması gerektiğini söylerken (Örn; Dilidüzgün, 2003; Oğuzkan, 2006; Sever, 1995), bazı araştırmacılar ise bir çocuk kitabının boyutunun 21x29 cm ya da B5, B4 gibi farklı kağıt boyutlarda olabileceğini söylemektedirler (Örn; Yılar & Turan, 2010; Aytakin, 2016).

Konu kategorisi incelendiğinde bazı araştırmacılar, çocuk kitaplarının çocuğun hayatıyla ilişkili, yaşaması muhtemel problem durumlarını konu alması gerektiğini söylerken (Örn; Erbay & Aydoğan, 2006; Koç, 2016; Tuğrul & Feyman, 2006). Bazı araştırmacılar ise; dünyada olup biten her şeyin çocuk kitaplarına konu olabileceğini

ve yaşamın hep iyi ya da hep kötü yanlarının sunulmasının doğru olmadığını söylemektedirler (Konar & Sargın, 2004; Şirin, 2000).

Yukarıda belirtilen araştırma sonuçlarına göre, alan yazında çocuk kitaplarının nasıl olması gerektiği konusunda fikir ayrılıkları bulunmaktadır. Çocuğun eğitimi ve gelişimi için bu denli etkili bir araç olan kitapların özelliklerine ilişkin alan uzmanlarının uzlaştığı temel kriterlerin oluşturulması son derece önemlidir. Bu doğrultuda bu çalışmada 48-66 aylık çocukların gelişim düzeyine uygun çocuk kitaplarının hangi kriterlerde olması gerektiği uzmanların görüşlerine başvurularak incelenmektedir. Çalışmada kısaca; araştırma konusuna yönelik uzmanlarının yüz yüze gelmeden, hangi düşüncenin kime ait olduğunu bilmeden katılım sağladığı ve objektif olarak ortak görüşlerinin belirlenmesi amaçlandığı bir yöntem olarak tanımlayabileceğimiz delphi tekniği kullanılarak uzman görüşleri toplanmış ve analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda bu yaş grubuna yönelik kitaplarda bulunması gereken kriterler sıralanmıştır.

1.2 Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada, 48-66 aylık çocukların gelişimine uygun çocuk kitabı kriterlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Delphi tekniğinin kullanıldığı çalışmada uzman görüşlerinin alan yazındaki bilgilerle tutarlılığı incelenmektedir.

1.3 Araştırma Soruları

Bu çalışmada amacı 48-66 aylık çocukların gelişim düzeyine uygun çocuk kitaplarında olması gereken özellikler araştırılmaktadır. Bu bağlamda aşağıda yer alan araştırma sorularına cevap aranmıştır.

1. 48-66 aylık çocukların gelişim düzeyine uygun çocuk kitapları nasıl olmalıdır?

1a. 48-66 aylık çocukların gelişim düzeyine uygun çocuk kitaplarının biçim özellikleri nasıl olmalıdır?

1b. 48-66 aylık çocukların gelişimine uygun çocuk kitaplarının içerik özellikleri nasıl olmalıdır?

1.4 Çalışmanın Önemi

İnsanın yaşamında kritik önem taşıyan dönemlerin en başında okul öncesi dönem gelmektedir. Okul öncesi dönem kitapları, çocuğun gelişiminde etkin rol oynamaktadır. Bu nedenle kitapların; çocuğun gelişimine, ilgi ve ihtiyacına uygun olması gerekmektedir. Çocuk kitaplarının nasıl olması gerektiği konusunda akademisyenler tarafından çeşitli görüşler sunulmaktadır. Bu görüşler incelendiğinde çocuk kitabına katkı sağlayanlar arasında (okul öncesi uzmanları, çocuk gelişimi uzmanları, çocuk kitabı yazar ve çizerleri) görüş farklılıklarına rastlanmaktadır. Bu araştırmayla, çocukların gelişimine uygun kitapların biçim ve içerik olarak hangi özelliklere sahip olması gerektiğinin, uzman görüşleriyle belirlenmesi hedeflenmektedir.

Araştırma sonunda elde edilen kriterlerin; akademisyenlere fikir birliği sağlaması konusunda, ebeveynlere çocuğun gelişimine uygun kitap seçmesini konusunda, yazarların ve çizerlerin çocuğun gelişim özellikleri uygun kitap hazırlaması konusunda, yayınevlerine yayınlanacak kitapların nitelikli olup olmadığını belirlemesi konusunda rehber olacağı düşünülmektedir.

1.5 Tanımlar

Delphi Tekniği: Araştırma konusuna yönelik uzmanlarının yüz yüze gelmeden, hangi düşüncenin kime ait olduğunu bilmeden katılım sağladığı ve objektif olarak ortak görüşlerinin belirlenmesi amacıyla, araştırma alanı ile ilgili oluşturulmuş sorular ve uzmanlardan alınan görüşler doğrultusunda yürütülen bir yöntemdir (Tanaş, 2013).

Okul Öncesi Dönem: Yaşamın ilk 6 yılını kapsayan yani 0-72 ay çocukların içinde bulunduğu dönemdir (Berk, 2015; Haktanır, 2009; Kandır, 2003).

Okul Öncesi Eğitim: Çocuğun doğduğu günden ilköğretim eğitimini almaya başladığı güne kadar geçen süreyi içine alan ve çocukların sonraki hayatlarında önem teşkil eden; bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin sağlandığı, ailelerde ve kurumlarda verilen eğitim sürecidir (Aral, 2002)

Çocuk Edebiyatı: Doğumdan, ergenlik dönemine kadar olan süreçte çocuğun duygu ve düşüncelerine seslenen, sanatsal dili ve görsel öğeleri olan, çocuğun eğlenerek yeni bilgiler edindiği eserler bütünüdür (Sever, 2015).

Çocuk Kitapları: Çocuğun fiziksel ve ruhsal, ilgi, istek, ihtiyaçlarını karşılayan, çocuğun keyif alarak etkileşim içinde olduğu edebi eserdir (Dilidüzgün, 2000; Sever, 2015).

Biçim Nitelikleri: Bir eserde harf, boyut, kağıt-malzeme, ciltleme, basım, sayfa düzeni ve yazım kuralları gibi unsurları içeren yapıdır (Demircan, 2006; Turla, 2015).

İçerik Nitelikleri: Bir eserde konu, kahramana-nesne, tema, plan, dil ve anlatım gibi unsurları içeren yapıdır. (Demircan, 2006; Turla, 2015).

Bölüm 2

Alan Yazın Taraması

2.1 Çocuk Edebiyatı

Çocuk edebiyatı, doğumundan ergenlik dönemini kapsayan, çocukların duygusal ve düşünsel dünyalarını zenginleştiren, sanatsal öğeler içeren eserler bütünüdür (Sever, 2015). Çocuk ve edebiyat kavramları ayrı ayrı incelendiğinde çocuk edebiyatı kavramı anlam kazanmaktadır (Dilidüzgün, 2003). Çocuk; “bebeklik ile ergenlik dönemi arasında olan kız veya oğlandır”. Edebiyat; “düşünce, olay, duygu ve hayallerin dil sözlü veya yazılı (resimli) olarak ifade edilme sanatıdır” (Türk Dil Kurumu, 2017). Yol (2015)’e göre edebiyat, keyifli vakit geçirmeyi destekleyen bir kavram olarak insanların yaşamında yer alırken, çocukların dünyayı tanımada, mücadele etmesinde yol gösterici bir rol de üstlenmektedir. Sever (2007) ise edebiyatı, insanın yaşam döngüsünde önce resimlerle daha sonrada sözcüklerle kendini anlattığı sanat olarak tanımlanmaktadır.

“Çocuk” ve “edebiyat” kavramları doğrultusunda araştırmacıların çocuk edebiyatı tanımları şu şekildedir;

Karagöz (2010)’a göre çocuk edebiyatı, çocukların bedensel ve zihinsel gelişimine uygun, hayal dünyasına seslenen, eğitimlerini eğlendirerek desteklemeyi amaçlayan ve çocuğun algısına uygun edebiyattır. Aytekin (2016)’e göre, çocuk edebiyatı, yetişkin olmayan ve bulunduğumuz toplumun en genç bireylerinin algısına uygun ve hayal dünyasını zenginleştiren sözlü ve yazılı ürünlerin tamamına verilen isimdir. Temel ve Turla (2015)’ya göre çocuk edebiyatı, iki ile on dört yaş arasındaki çocukların ihtiyaçlarına, ilgilerine yanıt veren, yaratıcılığını destekleyen, sözlü ve yazılı eserlerin tamamını kapsamaktadır. Veziroğlu (2009)’a göre çocuk edebiyatı, çocukların yaşadığı dünyayı anlamasını ve keşfetmesini sağlamaktadır. Çocuklar, kitaplar aracılığıyla farklı hayatları tanımakta, arkadaşlar edinmekte, zorluklarla mücadele etmekte, başkalarının duygularını tanımakta ve yeni deneyimler kazanmaktadır. Lüle (2006)’a göre çocuk edebiyatı; çocuğun ilgi, ihtiyaç, istek ve hayallerini temel alana, çocuğun algı düzeyine uygun bir dille oluşturulmuş eserlerden

oluşmaktadır. Dilidüzgün (2003) ise çocuk edebiyatını, çocuğun bütünü dikkate alarak hazırlanmış ürünler olarak tanımlamaktadır. Ayrıca çocuk için oluşturulan eserlerin de edebi nitelik taşıması gerektiğini belirtmektedir. Çocuğa görelik kavramı edebi anlayışın azalması ya da eserden çıkarılması anlamına gelmemektedir.

Çocuk edebiyatı kavramına yönelik araştırmacıların yapmış olduğu tanımlar incelendiğinde en çok öne çıkan kavram “çocuğa göre” kavramıdır.

Çocuğa göre edebiyat eserleri, çocuğun düşsel sürecine yakın, anlamakta zorlanmayacağı anlatımı olan, ilgi duyabileceği tema ve konuları barındıran, dış dünyayla bağ kurabileceği, aynı zamanda duygusal yönden destekleyen, dikkat dağıtıcı ayrıntılardan arıtılmış eserlerdir (Sever, 2007; Şirin, 2000). Çocuk edebiyatı eserleri, çocuğun dünyayı daha yakından keşfetmesini sağlamaktadır. Çocuklar, kitaplar aracılığıyla yeni yerler tanımakta, yeni arkadaşlar edinmekte, kendini ve diğer insanları daha iyi anlayacak yaşam tecrübesini kitaplar aracılığıyla sağlamaktadır (İpek-Yükselen & Bencik-Kangal, 2011; Norton, 1991).

Sever (2007)' e göre çocuk edebiyatı eserlerinin, yetişkin eserlerinden farklı olma sebebi çocukların algı düzeyine ve gelişimine uygun olmasıdır. Çocuk edebiyatı yapıtları, çocuğun bilişsel gelişimini, duygusal gelişimini, psikomotor gelişimini ve dil gelişimini desteklemelidir. Gelişim alanlarını destekleyen edebi ürünler çocuğun dış dünyaya açılan penceresidir (Demircan, 2006; Dilidüzgün, 2003; Gönen & Işıtan, 2006; Gönen, Uludağ, Tanrıbuyurdu & Tüfekçi, 2014; Güleç & Geçgel, 2006; İpek-Yükselen & Bencik-Kangal, 2011; Sever, 2007; Temel & Turla, 2015).

2.2. Çocuk Kitaplarının Çocuğun Gelişim Sürecindeki Yeri

Çocukluk dönemi; büyüme, olgunlaşma, hazırbulunuşluk, değişim ve gelişim süreci olarak farklı ihtiyaçları barındıran bir dönemdir. Çocuğun bebeklik döneminden ergenlik sürecine kadar gelişimsel özellikleri kazanabilmesi için, gelişim düzeylerine uygun ve gelişimini olumlu yönde destekleyecek uyaranlarla etkileşime geçirilmesi gerekmektedir (Döl, 1999). Çocuk kitapları, çocukların gelişimini destekleyen uyaranlar arasında yer almaktadır. Bu nedenle çocuklar erken yaşlarda çocuk kitaplarıyla tanıştırılmalıdır (Demircan, 2006; Nodelman, 1996).

Kitaplar, çocukların dil gelişimini, bilişsel gelişimini, kişilik gelişimini, sosyal ve duygusal gelişimini doğrudan etkileyebilen önemli bir araçtır. Çocuklar kitap aracılığıyla çevresine, doğaya, canlılara ve yaşanan olaylara hassasiyet geliştirmektedir. Bununla birlikte düşünme, eleştirme, problem çözme, duygusal ihtiyaçlarını karşılama, yaratıcılıklarını ve becerilerini geliştirme fırsatı bulmaktadırlar. Bu nedenle çocuk kitaplarında aranacak ilk özellik gelişimsel olarak uygunluk olmalıdır (Gönen & Işıtan, 2006; Kakirman Yıldız, 2017).

2.2.1 Çocuk kitaplarının çocuğun dil gelişimine etkisi. Dil, bireyin kendini ifade etme şeklidir. Yaşamın ilk yıllarından itibaren yaşanan toplumun etkileşimiyle ana dil öğrenilmektedir. Başka bir deyişle; dil başka insanlarla ilişki kurarak öğrenilmektedir (Arı, 2009). Çocuğun dil edinmesinde ilk adımı, modelleri dinleme ve taklit etmedir. Çocukların ilk modelleri ise, aile bireyleri daha sonra da çevreleridir. Dil gelişimini etkileyen bir diğer faktör ise, çocuğa sunulacak zengin dil çevreleridir (Sever, 2015)

Doğumla başlayan süreçte çocuğa yapılan hitaplar, yöneltilen sorular çocuğun farkındalığının artmasını ve dil becerisini gelişmesini desteklemektedir. Çocuk, deneme, yanılma ve varsayımlar yoluyla günlük kullandığı kelimeleri ve bu kelimelerin anlamlarını öğrenmektedir (Sevinç, 2003).

Yapılan araştırmalar dil gelişiminin aşamalar şeklinde ilerlediğini ve her çocuğun bu aşamaları geçtiğini göstermektedir. Her çocuk bu aşamalardan aynı hızda olmasa da, aynı sırada geçmektedir (Whitehurst & Lonigan, 1998). Çocuklara, bulunduğu dil gelişim aşamalarına uygun çocuk edebiyatı ürünleri sunmak dil gelişimini desteklemektedir. Okul öncesi dönemin dil gelişim aşaması; dinleme, anlama, kendini ifade etme ve okuma yazmaya hazırlık olarak ifade edilmektedir (Baker, Deborah & Kirsten, 1997; Tanju, 2010). Bu dönemde çocuk dil becerilerini (anlama, dinleme, ifade etme vb.), harf farkındalığını, kitaplardaki unsurları anlamayı ve tahminlerde bulunmayı öğrenmeye başlamaktadır. Bu becerilerin kazanılması ve çocuğun okumaya ilişkin motivasyonunun artması için kitapların rolü yadsınamazdır (Dunning, Mason & Stewart, 1994; Fletcher & Reese, 2005). Yapılan benzer çalışmalar, ana dili öğrenme ve okuma yazma farkındalığının erken yaşlarda kitaplar aracılığıyla kazanıldığını göstermektedir (Baker vd., 1997; DeBaryshe, 1993; Lonigan, 1994). Çocuğun erken yaşta kitapla tanıştırılması, gelecekteki yaşantısını

etkilemektedir. Kitaplarla erken yaşta tanışan çocukların, dinleme, anlama, bekleme, kendini ifade etme, dikkatini toplama, yeni kelimeler öğrenme ve yaratıcı düşünme becerileri yaşlılarına oranla ileridir (Körükçü, 2012; Ortiz, Stowe & Arnold, 2001; Senechal, Cornell & Broda, 1995; Veziroğlu, 2009; Temel & Turla, 2015)

Çocuğa kitap okunurken bazı bölümlerinde durup tahmin etme becerisine yönelik sorular yöneltmek ve olayı tamamlamasına fırsat sunmak çocuğun hayal gücünü geliştirmektedir. Bununla birlikte çocuğun kitapla ilgili sorduğu sorularını cevaplanmalı ve kendi oluşturduğu hikayeleri anlatması desteklenmelidir (Senechal vd., 1995; Temel & Turla, 2015). Yapılan araştırmalar eğitimcilerin ve ailelerin resimlere ilişkin sorular sorma ve kitabın içeriğiyle ilişkili aktivitelere yer verdiklerini göstermektedir (Bilir, 2005; Martin, 1998; Senechal vd., 1995). Yapılan bu çalışmalarla aileler çocukların dil gelişimlerini desteklemektedir. Çocuğun erken yaşlarda keyif veren ve becerilerini destekleyen kitaplarla tanıştırılması ilerleyen yıllarda çocuğun kitap sevgisini ve okuma kültürünü geliştirmektedir (Dunning vd., 1994; Gönen, 2005; Küçükturan, 2005; Yalçın & Aytaş, 2005).

Kolaç, Demir ve Karadağ (2012) araştırmalarında çocuk edebiyatı ürünlerinin dil becerilerinin ve kelime hazinesinin geliştirilmesinde etkili olduğunu belirtmektedir. Çocuk edebiyatı ürünleri bu becerileri desteklemesine rağmen Türkiye’de çocuk edebiyatı ürünlerinden etkili bir biçimde yararlanılamadığını ortaya koymaktadır.

2.2.2 Çocuk kitaplarının çocuğun bilişsel gelişimine etkisi. Çocuklar yeni yaşantılar kazandıkça beyinlerindeki yapılar değişmekte ve gelişmektedir. Bilim adamı Jean Piaget, bilişsel gelişimi olgunlaşma ve çevreyle sağlanan uyum sonucunda ortaya çıkan yapı olarak tanımlamaktadır (Berk, 2015). Gander ve Gardiner (2001) ise; bellekte tutma, akıl yürütme, yaratıcı düşünme, problem çözme ve düşünme becerilerini kapsadığını ifade etmektedir. Yapılan araştırmalar bilişsel gelişiminin aşamalar şeklinde ilerlediğini ve her çocuğun aynı hızda olmasa da bu aşamaları geçtiğini göstermektedir. Çocuklar geçtikleri her aşamada daha kapsamlı ve üst düzey bilişsel becerilere sahip olmaktadır. Piaget, Bilişsel Gelişim Kuramıyla çocukların çevreyi nasıl algıladıklarını belirtmekte ve çocukluktan yetişkinliğe kadar olan süreçte düşünme yapılarındaki farklılaşmanın düzeyini anlaşılır kılmaktadır. Mussen, Conger ve Kagang bilişsel gelişim süreçlerini; algılama, bellek, sorgulama, düşünme ve kavrama şeklinde sıralamışlardır. Bu süreçler çocuğun karşılaştırma ve neden sonuç

ilişkisi kurmasına desteklemektedir. Bu beceriler çocukların, edebiyat ürünlerini anlamaları ve keyif almalarıyla yakından ilişkilidir. Bu nedenle çocuğun bulunduğu yaş aralığındaki düşünme yapılarını bilmek, çocuk için uygun kitap seçmekte önemli bir kriterdir. Bununla birlikte, çocukların edebiyata olan ilişkilerinin anlaşılmasında da yol göstermektedir (Berk, 2015; Sever, 2015).

Okul öncesi dönemde çocuklar tahmin etme becerisine hitap eden ve tekrarların olduğu kitaplardan hoşlanmaktadır (Kiefer, Helper, Hickmen & Huck 2007). Bu özellikleri taşıyan kitaplar çocuklarda, belleği geliştirme, analiz etme, tahminde bulunma, ilişkilendirme, yapılandırma ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmektedir. Alpöge (2003)'ye göre, çocuklar kitaplar aracılığıyla, bir sıra takip etmeyi, neden sonuç ilişkisi kurmayı ve problem çözmeyi öğrenmektedir. Aslan (2006) araştırmasında 10 çocuk kitabını gelişime uygunluk açısından incelemiştir. Araştırma sonucunda kitapların; yaşamda karşılaşılabilecek problemlerin çözülmesinde fırsat sunduğunu, farklı kültürleri tanıttığını, ardışık olayları anlamayı desteklediğini, kavram öğretimini sağladığını, geçmişle ve gelecek arasında bağ kurmayı güçlendirdiğini ortaya koymaktadır.

Celkan (2006)'a göre çocuk kitapları; çocukların hatırlama, varsayımda bulunma, algılama, kavram ve farklı şekilleri ayırt etme gibi becerilerin desteklenmesinde etkili olmaktadır. Bu nedenle, Çocuk edebiyatı eserleri tercih edilirken çocukların aralarında sohbet etmesine fırsat sunacak, yaşantılarıyla ilişkili ya da hayal dünyalarına seslenen eserler olmasına dikkat edilmelidir (Celkan, 2006; Demircan, 2006; Güleç & Geçgel, 2006; Sever, 2015; Temel & Turla, 2015).

Turla (2015)'e göre, çocuklar gelişimsel olarak soyut kavramları ve durumları algılamakta zorlanmaktadır. Çocuk kitapları, bu kavramların algılamasını kolaylaştırmakta ve ilişki kurmasını desteklemektedir. Çocuğun anlamakta zorlandığı soyut kelimeler ve kavramlar, çocuk kitaplarında yer verilen resimler ile somutlaştırılmaktadır. Bununla birlikte çocuk kitapları çocukların kıyaslama, görsel ve işitsel algı becerisini, ifade etme becerisini, tahmin etme, eksik kalanı tamamlama becerisini geliştirmektedir. Dorothy Strikland (1977) ise, çocuk edebiyatı ürünlerinin gözleme, sınıflandırma, düzenleme, kıyaslama, uygulama ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiğini belirtmektedir. Yapılan araştırmalar çocuk edebiyatı ürünleriyle etkileşimde olan çocukların, yaşıtlarına kıyasla bilişsel gelişim yönünden

ileride olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle çocuk edebiyatı ürünleri tercih edilirken çocukların birbirlerine yeni fikirler sunabileceği, yaşantılarıyla ilişkili, hayal dünyalarına seslenen ürünler tercih edilmesine özen gösterilmelidir (Alpöge, 2003; Aslan, 2013; Kiefer vd., 2007).

2.2.3 Çocuk kitaplarının çocuğun kişilik gelişimine etkisi. Kişilik; bireyin kendisine ve diğer insanlara yönelik davranışlarını belirleyen, düşünce, duygu ve alışkanlıklarını içeren özellikler bütünüdür (Sever, 2015).

Kişilik gelişimi; yaşanan problem durumlarına çözüm üretme, duygu ve düşünceleri uygun yollarla ifade edebilme, toplumsal yaşantıya uyum sağlama gibi bireyin dahil olduğu gelişim süreci olarak ele alınmaktadır. Kişilik gelişimi çocuğun çevresiyle olan etkileşimiyle yakından ilişkilidir. Kişilik gelişimin temelleri yaşamın ilk yıllarında oluşmakta ve çevrenin etkisiyle şekillenmektedir (Gönen vd., 2014; Sever, 2015). Kişilik gelişimin desteklemesi için çok boyutlu düşünmenin ve duygusal becerilerin gelişmesi gerekmektedir. Edebiyat ürünleri, insanlar için bu gelişimin desteklenmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Dirican & Dağlıoğlu, 2014; Sever, 2015).

Yaşamın ilk yıllarından başlayarak çocuklar kendi değerler sistemini oluşturmaktadır. Bu değerlere ışık tutmak için kullanılan araçlardan biri de çocuk kitaplarıdır. Çocuk kitapları kişilik gelişimini desteklemek için, çocuğun yaşamından çeşitli olaylar sunmaktadır. Yapılan araştırmalar çocuk kitaplarında kişilik gelişimini destekleyecek unsurlara yer verilmediğini göstermektedir (Child, Potter & Levine, 1946; Wenzel, 1948). Gönen ve Işıtan (2006) araştırmalarında 250 çocuk kitabını benliği ve kişiliği destekleme yönünden incelemiştir. Araştırma sonucunda kitapların benlik ve kişilik gelişimini desteklemede yetersiz kaldığı sonucuna ulaşmışlardır. Çocukların kişilik gelişimlerinin desteklemesi için, içerisinde çocuğun model alabileceği farklı karakterler yer alması gerekmektedir. Çocuk, kitaplar içerisinde kendini yakın hissettiği karakteri özümsemektedir. Karakterle özdeşleşen çocuk kendi yapabileceklerinin ve yapamayacaklarının farkına varmaktadır. Çocuk kitapları sunduğu olay ve karakterlerle çocuğa yeni yaşantılar kazandırmaktadır (Aral & Gürsoy, 2000; Sever, 2015).

Çocuklar farklı kültürleri tanıma, farklılıklara saygı duyma, empati, paylaşma, yardımlaşma, iş birliği, dürüstlük, çalışkanlık, gibi davranış ve değerleri kitaplar

aracılığıyla kazanmaktadırlar. Bu değer ve davranışları kazanmakla birlikte insanların problemleri nasıl çözdüklerini ve iletişim yöntemlerini de anlamaktadırlar. Bu sebeple okula başlama, yeni arkadaş ya da kardeş gibi çocuğun karşılaşabileceği olayların yer aldığı çocuk kitapları, çocuğun yaşaması muhtemel olaylarla nasıl baş edebileceği ve ilişkileri nasıl yönetebileceği konusunda yol göstermektedir (Dağlıoğlu & Çakmak, 2009).

Okul öncesi dönemde çocuklar henüz okumayı bilmemektedir. Bu durum çocuğun kitabı okuyan kişiyle bağ kurmasını ve yakınlaşmasını sağlamaktadır. Çocuk yetişkin etkileşimiyle okunan kitap çocuğun sosyalleşmesini de desteklemektedir. Çocukla, kitap hakkında sohbet edilmesi ve karşılıklı sorular sorulması çocuğun güven duygusunu, iletişim becerisini geliştirmektedir (Koç, 2016).

Okul öncesi dönemde hız kazanan alanlardan bir diğeri de cinsel gelişimdir. Bu dönemde çocuğun cinsiyetine özgü kimliği gelişmekte ve cinsel kimliğine yönelik merakı artmaktadır. Kitaplarda çocukların özdeşim kurabileceği kahramanlar ve hayatından olaylar yer almalıdır. Kitapta yer alan bu unsurların çocuğun gelişimine uygun olması, cinsel kimliğini tanıması ve kişilik gelişiminin olumlu yönde ilerlemesini sağlamaktadır. Kitapların gelişimsel olarak uygun olmaması ise, çocukların kişiliklerinin olumsuz etkilenmesine ve hayatının tüm aşamalarını etkileyebilecek, istenmedik kişilik özelliklerinin kalıcı olarak edinmesine neden olabilmektedir (Alpöge, 2003; Dağlıoğlu & Çakmak, 2009; Koç, 2016; Sever, 2015). Dağlıoğlu ve Çakmak (2009) okul öncesine yönelik 174 kitabın resimlerini ve metinlerini şiddet ve korku unsurları içerme durumunu araştırdıkları çalışmada, incelenen kitapların %11 korku, %8 şiddet unsuru içerdiğini tespit etmişlerdir. Bu durum bazı çocuk kitaplarının, çocuğun gelişimini olumsuz etkileyebileceğini ortaya koymaktadır.

Nitelikli çocuk edebiyatı eserleri, çocukların özgüven geliştirmesini ve yeterliliklerini tanımasını desteklemektedir. Kendini ve yeterliliklerini tanıyamayan bir çocuğun, çevresini ve diğer insanları anlaması beklenmemelidir. Bu nedenle erken yıllarda seçilecek çocuk kitapları çocuğun gelişimine ve ihtiyaçlarına uygun olmalıdır (Celkan, 2006; Dağlıoğlu & Çakmak, 2009; Dilidüzgün, 2003; Güleç & Geçgel, 2006; Kardeş-Koçak, 2017; Koç, 2016; Yol, 2015).

2.2.4 Çocuk kitaplarının çocuğun sosyal-duygusal gelişimine etkisi.

Sosyalleşme; çocukların tutumlarını, düşüncelerini, duygularını, ailelerini ve

yaşadıkları toplumun değerlerini kapsamaktadır. Başka bir tanımla çocuğun bulunduğu toplumla uyum içerisinde olmasıdır (Aslan, 2013; Sever, 2015).

Çocuklar dış dünyayla iletişimde ilk aileyle etkileşime geçmekte, sonrasında arkadaş edinmeleriyle iletişimleri devam etmektedir. Yıllara bağlı olarak değişen arkadaş grubu, yaşanan çevre ve okul çocuğa yetişkinlerle birlikte olabileceği farklı ortamlar sunmaktadır (Turan, 2005). Sosyal beceriler arasında; empati, iletişim kurma, iş birliği, ekip çalışması ve liderlik gibi beceriler yer almaktadır. Çocuklar bu becerileri, yaşamın ilk yıllarından bu yana dış dünyayı ve insanları gözlemleyerek öğrenmektedirler. Bu nedenle çocuğun sosyal duygusal gelişimi çevresiyle olan etkileşimi ve iletişimi temelinde gerçekleşmektedir (Döl, 1999; Gönen vd., 2014; Güleç & Geçgel, 2006). Yaşamın ilk yıllarında kazanılan beceriler ve davranışlar, ilerleyen yıllarda alışkanlıkların, değerler sisteminin ve kişilik özelliklerinin temelini oluşturmaktadır (Avcıoğlu, 2005; Çılgın, 2006; Çifci & Sucuoğlu, 2012; Güleç & Geçgel, 2006). Çocuğun eleştirel düşünme, farklılıklara saygı duyma, duygularını kontrol etme, paylaşma, yardımlaşma, empati kurma gibi birçok becerisini geliştirmekte yardımcı olan araçlardan biride çocuk kitaplarıdır. Güney (2015)'in "Maymun Kral" isimli kitap üzerinde yaptığı araştırma bu görüşleri destekler niteliktedir.

Güleç ve Geçgel (2006)'e göre çocuk kitapları çocuğun benlik algısı geliştirmesinde, kimlik kazanmasında rehber olmakta, olumlu modeller sunmakta, çocuğun bulunduğu yeni çevreye uyum sağlamasını ve empati becerisinin gelişmesini desteklemektedir. Okul öncesi dönmedeki çocuklar için hazırlanan kitaplarda dostluk, sevgi, arkadaşlık gibi kavramlara yer verilmesi, çocukların sosyalleşmesinde etkili olmaktadır (Celkan, 2006). Yurtseven (2011) araştırmasında 91 çocuk ve annesi ile yaptığı çalışmada annelerin çocuklarına kitap okuma sıklığının çocuğun sosyal becerileri üzerindeki etkisini incelenmiştir. Araştırma sonucunda, annelerin kitap okuma sıklığı ve çocuğun sosyal gelişimi arasında anlamlı bir ilişki bulmuşlardır. Benzer şekilde Aram ve Aviram (2009) araştırmalarında çocuğun sosyal duygusal gelişimini annelerin kitap okuma sıklığının etkilediğine ilişkin bulgular olduğu üzerinde durmuşlardır.

Çocuk kitapları, yaşam içerisinde yer alan çocuk-çocuk ve çocuk-yetişkin arasında geçebilecek karşılıklı konuşmaları barındırmaktadır. Bu durum çocukların

hem iletişim becerilerini geliştirmekte hem de günlük hayatta karşılıklarına çıkabilecek problem durumlarını çözmelerinde destekleyici rol oynamaktadır. Çocuklara ailesi dışında komşu ve yeni arkadaşların olduğu çevreyi tanıtmakta ve bu çevredeki duydu, düşünce ve değerleri de sunarak çocuğa kendi duygu, düşünce ve potansiyelini keşfetme imkanı sağlamaktadır (Konar, 2006).

Gönen ve Işıtan (2006)'a göre çocuk içinde bulunduğu olay ve duygusal durumlara nasıl tepki vereceğini çocuk kitapları sayesinde öğrenebilmektedir. Çocuk kitapları, çocuğun ifade etmekte zorlandığı ve somut olmayan duyguları daha anlaşılır hale getirmektedir. Bununla birlikte çocuk yetişkin etkileşiminde okunan kitaplar, yetişkin ve çocuk arasındaki duygusal bağın kuvvetlenmesini destekleyen ve çocuğun eğlenerek zaman geçirmesini sağlayan önemli bir araçtır. Etkileşimli kitap okuma, çocuğun kendini ifade etme becerisini desteklemekle birlikte, iletişim kurma, problem durumlarına çözüm üretme, denediği yöntemin sonuçlarının neler olacağını tahmin etme gibi üst düzey becerilerinde desteklenmesini sağlamaktadır. Çocuğun yaratıcı düşünme, çok boyutlu düşünme becerilerini geliştirmekte ve çocukla etkileşimde olan kişilerin çocuğu daha kolay anlamasına fırsat sunmaktadır (Kara, 2012; Konar, 2006; Metin & Gökçay, 2014).

2.3 Çocuk Kitaplarının Özellikleri

Bireyin gelişim sürecinde çocukluktan yetişkinliğe geçişini ve okuma becerilerini destekleyen araçlardan biri de nitelikli çocuk kitaplarıdır. Okuma kültürü ve kitap sevgisi erken yaşlarda kazanılması gereken beceriler arasında yer almaktadır. Bu becerilerin erken yaşlarda kazanılması çocukluktan yetişkinliğe sağlıklı bir şekilde geçilmesini desteklemektedir. Erken yaşlarda okuma kültürü ve kitap sevgisinin kazanılması çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuğun gelişimine paralel hazırlanmış olmasıyla ilişkilidir. Çocuğun gelişimine uygun hazırlanmış kitaplar, çocukların keyifli vakit geçirmelerini sağlamakta ve gelişim alanlarını desteklemektedir (Kuzu, 2002; Sever, 2015; Şirin, 2000; Turla, 2015).

Yazarlar ve çizerler eserlerini hazırlarken, ebeveynler ve öğretmenler çocuğa uygun kitap seçerken, yayınevleri de yayımlayacağı kitabı belirlerken çocuğun gelişimsel olarak özelliklerini, kitabın biçim ve içerik ölçütlerinin neler olduğunu bilmelidirler (Ural, 2013; Sever, 2015). Çocuk kitaplarının niteliğini belirleyen etken,

bu ölçütlerin çocuğun gelişimiyle tutarlılık içinde olmasına bağlıdır. Çocuk kitaplarının biçim ve içerik özelliklerine yönelik yapılan araştırmalar, Türkiye’de yayımlanan kitapların biçim ve içerik yönünden sorunlar içerdiğini göstermektedir. Erdoğan (2003)’ın Türkiye’deki çocuk yayınları üzerine yaptığı araştırması kitapların biçim ve içerik açısından çeşitli yetersizlikler olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, Taşdemir (2005)’e göre ise yapılan çalışmalar biçim ve içerik ölçütlerinden sınırlı bir alanı (içerik, görsel öğeler ve grafik tasarımı) ele aldığı için yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle çocuklar için kitap seçiminde biçim ve içerik ölçütleri detaylı olarak araştırılmalı ve bilinmelidir.

Çocuk kitaplarının, biçim ve içerik kriterlerine yönelik yapılmış çalışmalarda, biçim özellikleri; boyut, resimleme, malzeme, ağırlık, basım, harf özellikleri, kapak ve ciltleme olarak tanımlanmaktadır. İçerik özellikleri ise; tema, konu, kahraman, plan, dil ve anlatım şeklinde tanımlanmaktadır (Armağan, 2004; Arslan, 2005; Arslantaş, 2003; Aytekin, 2016; Bozdağ, 2000; Ciravoğlu, 2000; Çer, 2016; Dayıoğlu, 2000; Dilidüzgün, 2003; Erdoğan, 2003; Gönen, 2000; Gürkan ve Gökçe, 2000; Kıbrıs, 2006; Konar ve Sargın, 2004; Koyuncu ve Kaptan, 2005; Nas, 2002; Oğuzkan, 2006; Özkan, 2001; Özünel, 2000; Sever, 1995; Sezgin, 2002; Şirin, 2000; Taşdemir, 2005; Tekin, 2000; Temel ve Turla, 2015; Tuğrul, 2002; Yavuz, 2000; Yılmaz, 2002).

2.2.3 Biçim özellikleri. Bu bölümde alan yazında yer alan biçim özelliklerinden boyut, kapak, ciltleme, malzeme-kağıt, ağırlık, basım (tipografi), harf-yazım-noktalama, sayfa düzeni (mizanpaj) ve resimleme ele alınmıştır.

2.3.1.1 Boyut. Yapılan araştırmalar çocuk kitaplarında boyutun dikkat edilmesi gereken bir kriter olduğunu ortaya koymaktadır. Sever (1995)’ e göre, çocuklar çoğunlukla farklı boyut ve şekillerdeki kitapları incelemekten hoşlanmaktadır. Boyutlarda farklılık olmakla birlikte çocukların taşıyabileceği ya da tek başına inceleyebileceği boyutlarda olması gerekmektedir.

Araştırmacılar arasında boyutun önemli bir husus olduğu konusunda görüş birliği sağlanmakta fakat boyutun nasıl olması gerektiği konusunda görüş ayrılıkları yaşanmaktadır. Bazı araştırmacılar, okul öncesi dönemde çocukların motor becerileri gelişmeye devam ettiği için yetişkin düzeyinde kitap inceleyemeyeceğini ifade etmektedirler. Bu nedenle çocukların gelişimsel olarak rahat taşıyabileceği kitap boyutunu 16x23 cm olarak kabul etmektedirler (Dilidüzgün, 2003; Griffith, Beach,

Ruan & Dunn, 2008; Oğuzkan, 2006; Turla, 2015). Bazı araştırmacılar ise; okul öncesi dönemde farklı kitap boyutlarının denenmesinde sakınca görmemektedirler. Çocuk kitaplarının ideal boyutunun 21x29 cm yani bir A4 boyutunda olabileceğini belirtmekte ve B5, B4, A5 gibi farklı boyutlarda da olabileceğini belirtmektedirler. Bu araştırmacılara göre, çocuk kitaplarında farklı boyutların tercih edilmesi, çocuğun ilgisini arttıracak unsurlar arasında yer almaktadır (Aytekin, 2016; Kıbrıs, 2006; Yılar & Turan, 2011).

Araştırmacılar boyut belirlenmesinde ölçü bildirmekle birlikte kitabın içeriğinin de boyutu etkileyecek unsurlar arasında olduğunu öne sürmektedirler. Örneğin Yol (2015)'e göre çocuklar daha çok büyük boyuttaki kitaplardan hoşlanmaktadır. Bununla birlikte kitabın boyutunun belirlenmesinde, gelişimsel olarak uygunluk ve kitabın içeriği etkili olmaktadır. Çocuk kitapları çok küçük, çok büyük, dikey ya da yatay şekilde olabilmektedir. Çakmak ve Sofuoğlu (1977), çocuk kitaplarında boyutu 22 cm ve üstünde ise büyük, 16-22 cm arasında ise orta ve 12-15 cm arasında ise küçük olarak sınıflandırılmaktadırlar. Bu doğrultuda, çocukların farklı boyutlardaki kitapları incelemekten keyif aldığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte hep aynı boyutta basılan kitaplardan sıkıldığını ifade etmektedirler. Benzer şekilde Körükçü (2012) 1987-2010 yılları arasında basılmış 124 kitabın dikey uzunluklarını incelediği araştırmasında kitapların %32,2'sinin büyük boyutta, %46,9'unun orta boyutta ve %18,5'inin küçük boyutta, iki kitabın 10 cm boyutta, bir kitabın ise gemi şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Kardeş-Koçak (2017) 2004-2010 yılları arasında incelediği 324 kitabın; %4,3'ünün küçük, %16,7'sinin orta, %79'unun büyük boyutta olduğunu tespit etmiştir. Gönen vd. (2014) ise araştırmaları kapsamında inceledikleri kitapların %34'ünün küçük, %54'ünün orta, %12'sinin büyük boyutta olduğunu belirlemişlerdir. Bu araştırmalar çocuk kitaplarında farklı boyutlar tercih edildiğini göstermektedir.

Çocuk kitaplarında dikkat edilmesi gereken husus, çocuğun ve hikayeyi okuyanın birlikte rahat görebilmeleri için iki kucak genişliğinde olmasıdır. Boyut, çocuğun kitabı kavraması ve iyi bir etkileşim kurması yönünden önemli bulunmaktadır. Küçük kitapların dezavantajı ise kitap küçüldükçe resimlerinin de küçülmesidir. Burada kitabın hafif olması gözden kaçırılmaması gereken bir husus olarak görülmektedir (Gönen, 2000; Sever, 2015; Turla, 2015).

Hsiao ve Chang (2016) 'e göre çocukların kitaba olan ilgisini kitabın boyutu doğrudan etkilemektedir. Okul öncesi dönemdeki çocuklar farklı boyutlardaki kitapları incelemekten hoşlanmaktadır. Farklı boyutlardaki kitapların çocukların ilgisini canlı tutacağı düşünüldüğü için kare, dikdörtgen, hayvan şekillerinde kitaplar basılmaktadır. Kitabın boyutlarının değişmesinin yanı sıra içerikle örtüşmesi kitabın niteliğini arttırmaktadır. Bu sebeple çocuk kitapları için değişmeyen bir boyut belirlemek doğru değildir. Kitapların çocuğun bulunduğu yaş aralığına paralel, incelemesine ve taşınmasına uygun olması gelişimini desteklemektedir (Güleç & Geçgel, 2006; Senemoğlu, 2004; Sever, 2007; Yılar & Turan, 2011). Kardaş-Koçak (2017)'ın 2004-2010 yılları arasında basılmış 324 kitabı incelediği araştırmada kitapların %63,3'ünün dikdörtgen, %36,7'sinin kare olduğu tespit edilmişken, Gönen vd. (2011) araştırmalarında inceledikleri kitapların tamamının dikdörtgen olduğunu tespit etmişlerdir. Bu durum kitapların farklı boyutlarda olmasının sorun teşkil etmediğini desteklemektedir. Ural (2013) farklı şekil ve boyutlardaki (dikdörtgen, kare, sekizgen, üçgen, gemi, aslan, telefon, kedi vb.) kitapların çocukların ilgisini çektiğini belirtmektedir. Bunun yanı sıra Demircan (2006) kitapları çocuğun rahat tutabilmesi ve taşıyabilmesi için kitapların 16x23 cm olmasını önermektedir.

2.3.1.2 Kapak. Çocuk kitaplarında çocuğun dikkatini çeken biçim özelliklerinden biri de kapaktır. Araştırmacılar kapağın önemli olduğu konusunda görüş birliği sağlamalarına rağmen bazı araştırmacılar kapak özelliğini çocuğa uygun olması yönünden, bazı araştırmacılar ise çocuğa uygun ve yetişkinlere rehber olması yönünden incelemektedir (Güleç & Geçgel, 2006; Sever, 2007; Turla, 2015). Kapağı çocuğa uygunluk açısından inceleyen araştırmacılara göre, çocuk kitaplarının kapağında, kitabın ismi ve içerikle örtüşen bir resmin yer alması gerekmektedir. Okul öncesi dönemde çocuklar okuma yazma bilmedikleri için kitap seçimlerinde resim önemli bir unsur olmaktadır. Bu sebeple çocuk kitaplarının dış kapağında bulunan resim çocuğun ilgisini çekecek nitelikte olmalıdır. İlgi çekici olan kapaklar çocukların kitapla olan bağımlı kuvvetlendirmektedir (Ersoy, Avcı & Turla, 2009; Sever, 2007). Bunun yanı sıra çocuk kitaplarında kapak, sanatsal özellik taşımalı, içerikle ilgili çocuğa bilgi vermeli ve merak duygusu uyandırmalıdır. Çocuğun ilgisini canlı tutan kapak, kitabın uzun süre incelenme ve saklanma ihtimalini arttırmaktadır (Sever, 2007). Çocuk kitaplarında kapağın dayanıklı ve kaliteli olması gerekmektedir. Kısa süre içerisinde yıpranan kitaplar çocukların ilgisinin azalmasına neden olmaktadır.

Bununla birlikte çocuğun düzenli bir kitaplık oluşturma alışkanlığını aksatmaktadır. Kitapların kapaklarında dayanıklı, kalın bristol karton kullanılması ve kartonun üzerinin selefona kaplanması kitabın yıpranmadan uzun süre kullanılmasını sağlamaktadır (Güleç & Geçgel, 2006; Turla, 2015). Sever (2015)'e göre, iyi tasarlanmış bir çocuk kitabı, çocukta merak ve kitap inceleme istediği uyandırmalıdır. Çocuk ve kitabın ilk karşılaşmasında çocukta merak uyandırmayan yani çocuğa görelilik ilkesine uygun tasarlanmayan kitap kapakları çocukla etkileşim içerisinde olamamaktadır. Bu sebeple çocuk kitaplarının tasarlanan kapağı, çocuğa ilk merhaba deme yöntemidir.

Kapağı hem çocuğa uygunluk hem de yetişkin açısından inceleyen araştırmacılara göre, kitapların kapağı çocuğun ilgisini canlı tutan ve yetişkine kitap seçmesi konusunda yardımcı olan bir unsurdur (Kardaş-Koçak, 2017). Bu nedenle kitabın ön kapağında; kitabın yazarı, çizeri, yayınevi bilgisi, kitabın kaç yaşa uygun olduğu belirtilmelidir. Ön kapakta yer almıyorsa bu bilgilere iç kapakta yer verilmelidir. Arka kapakta ise yazarın başka eserleri, hikayenin içeriği, yazarın hayatı ve kitabın satış fiyatı gibi yönlendirici bilgiler yer almalıdır. Kitabın uzun yıllar kullanılması için de kartondan yapılmalıdır (Çakmakçı, 2011; Ersoy vd., 2009; Güleç & Geçgel, 2006). Kardaş-Koçak (2017)'in 2004-2010 yılları arasında incelediği 324 kitabın %68'in kapağında yaş grubu belirtilmemiştir. Benzer şekilde Taşdemir (2005)'in araştırması kapsamında incelediği kitapların %72'sinde, Tuğrul ve Feyman (2006) araştırması kapsamında incelediği 192 kitabın %91'inde ve Gönen vd. (2014) ise incelediği 146 kitabın %56'sında yaş grubu belirtilmediğini tespit etmiştir. Erdal (2008) ailelerin ve eğitimcilerin çocuklara uygun kitap seçimleri konusunda yaş grubuna yer verilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Kardaş-Koçak (2017)'in 2004-2010 yılları arasında incelediği 324 kitabın %75,6'sında yazar, %52,5'sinde resimleyen adı ön kapakta yer almaktadır. Demircan (2006)'in araştırmasında ise incelediği kitapların %100'ünde yazar, %88'inde resimleyen adı ön kapakta yer almaktadır. Gönen vd. (2014)'nin araştırmasında ise incelediği kitapların %95,9' unda yazar, %58,2'sinde resimleyen adına yer verildiğini tespit etmişlerdir.

Kapağın dayanıklı olması konusunda ise Körükçü (2012) araştırmasında 1987-2010 yılları arasında basılmış 124 kitabının kapak özelliklerini incelemiştir. Kitap

kapaklarının %44,3'ünün ince karton, %33,2'sinin karton ve %22,5'inin mukavva olduğunu tespit etmiştir. Araştırma kapsamında incelenen kitaplardan kapağı ince karton olanların yıpranmış olması çocuk kitaplarının ince kartondan yapılmaması gerektiği görüşünü desteklemektedir.

2.3.1.3 Ciltleme. Yapılan araştırmalar çocuk kitaplarının ciltleme özelliği konusunda görüş birliği sağladığını ortaya koymaktadır (Yalçın & Aytaç, 2005; Gönen, 2000; Kıbrıs, 2006; Oğuzkan, 2006; Sever, 2015; Turla, 2015; Yol, 2003).

Çocuk kitaplarında dikişsiz ve tek yaprak olarak yapılan ciltler kitabın uzun süre kullanılmasını ve kitaplık oluşturma alışkanlığının edinilmesini engellemektedir. Bu nedenle çocuk kitapları ciltlenirken, iplikle dikilmelidir. Bunun yanı sıra ciltlemenin tutkalla da desteklenmesi gerekmektedir (Kıbrıs, 2006). Çocuk kitaplarında dayanıklı ciltlemenin en iyi yöntem, ip dikiş ile yapılandır. Karton kitaplarda pres ciltlemede yapılmaktadır. Küçük yaş grubu için kalın mukavva ve bez ciltleme tercih edilirken, daha büyük yaş grupları için mukavva ve karton tercih edilmelidir (Gönen, 2000; Oğuzkan, 2006; Turla, 2015). Çocuk kitaplarının daha uzun süre kullanılabilmesi için tutkallayıp presleme ya da dikiş yöntemi kullanılması uygundur. Dikiş ciltleme yöntemi ise kitabın formunun bozulmadan uzun yıllar kullanması bakımından tercih edilebilecek yöntemler arasında yer almaktadır (Sever, 2015). Cildi bozulmuş, sayfaları dağılmış ve karışmış bir çocuk kitabı, çocuk ve kitap arasındaki ilişkiyi olumsuz yönde etkilemektedir. Ebeveynlerin ve öğretmenlerin çocuklara kitap sunarken ciltleme konusunda bu noktalara dikkat etmesi gerekmektedir (Yalçın & Aytaç, 2005; Yol, 2015).

Görüş birliği sağlanan özellikler dışında bazı araştırmacılar ciltleme konusunda yayıncıların da dikkat etmesi gereken hususlar olduğunu ileri sürmektedir. Ersoy vd. (2009)'ne göre, yayıncılar kitapların ciltlemesinde daha ekonomik olduğu için tel dikiş tekniğini kullanmakta ya da daha maliyetsiz yöntemler tercih etmektedirler. Tel dikiş çocuk kitaplarında çabuk yıpranmaya neden olması bakımından kullanışsızdır. Araştırmacılar, tellerin çocuklara zarar verme ihtimali olması sebebiyle de kullanılmasını uygun bulmamaktadırlar. Telle ciltlenmiş kitap alan yetişkinlerin bu teli çıkartıp, yorgan iğnesi ve ipliğiyle boydan boya dikerek yeniden ciltlenmesini önermektedirler. Bu ciltleme yöntemi çocuk kitaplarının ömrünü uzatmakta ve çocukları olası tehlikelere karşı korumaktadır. Kardaş-Koçak (2017) 2004-2010 yılları

arasında basılmış 324 çocuk kitabını incelediği araştırmasında kitapların %72,8'inin zımbalanarak, %6,2'sinin yapıştırılarak, %6,2'sinin dikişlenerek, %0,6'sının spiralle, %14,2'sinin yapıştırılıp dikişlemeyle ciltlendiğini tespit etmiştir. Benzer şekilde Gönen ve arkadaşları (2014) incelediği 146 kitabın, %58,9'unun yapıştırma, %39'unun dikişli %1,3'ünün spiral-zımbalama %0,6'sının katlama tekniği ile ciltlendiğini tespit etmişlerdir. Körükçü (2012) ise, 1987-2010 yılları arasında basılmış 124 kitabının ciltleme özelliklerini incelediği araştırmasında %22,5 iplikle dikiş %69,9 sırttan tutkalla yapıştırılıp ve dikişleme ve %10,6 tutkallama tekniğiyle ciltlenmiş kitap olduğunu belirlemiştir. İplikle ve sırttan tutkalla yapıştırılıp dikişlenmiş kitapların yıpranmamış olduğunu tespit etmiştir. Bunun yanı sıra telle, zımbayla ve sadece tutkalla ciltlemesi yapılan kitapların sayfalarının eksik olduğunu, yıprandığını tespit etmiştir.

2.3.1.4 Malzeme-Kağıt. Çocuklar bir yaşından itibaren kitapların sayfalarını çevirmeye başlamaktadır. Bu davranışın çocuk tarafından başarılması, davranışın tekrarlanmasına yönelik isteği arttırmaktadır. Bu sebeple erken yaşlarda bu beceriyi desteklemek için kartondan yapılmış dayanıklı kitaplar tercih edilmelidir. İlerleyen yaşlarda ise, sayfaların kalınlığı çocuğun çevirme becerisine paralel olarak incelmektedir (Bilgin, 2011; Sever, 2015; Turla, 2015).

Yapılan araştırmalarda uzmanlar kağıdın hamuru, parlaklığı ve dokusu hususunda ortak görüşler sunmaktadır. Araştırmacılara göre, çocuk kitaplarında birinci kalite hamur kağıt; mat, gözü yormayan, mürekkebi dağıtmayan, renklerin özelliğini bozmayan ve kolay yıpranmayan hamur kağıt türüdür. Birinci kalite hamur olmaması durumunda çocuk kitaplarında minimum ikinci kalite hamurdan yapılmış, mat kağıtlar tercih edilmelidir. Üçüncü kalite hamurdan yapılan kağıtlar, gazete ve pelur kağıt ise dayanıksız ve kullanışsızdır. Bu nedenle; çocuk kitapları için uygun nitelikte olmayan kağıt çeşitleri arasında yer almaktadır (Gönen, Katrancı, Uygun & Uçuş, 2011; Güleç & Geçgel 2006; Turla, 2015). Kardaş-Koçak (2017) 2004-2010 yılları arasında basılmış 324 çocuk kitabı incelediği araştırmasında kitapların %57,7'sinin mat ve birinci hamura basıldığını tespit etmiştir. Benzer şekilde Tosunoğlu ve Kayadibi (2006) ise incelediği araştırmalarında kitapların %57,7'sinin birinci hamura basıldığını tespit etmişlerdir.

Göz yorgunluğunun engellenmesi ve renklerin daha net olması için kağıt dokusunun pürüzsüz olması gerekmektedir. Samanlı kağıtlar ve gazete kağıdı renkleri emmediği ve çabuk yırtıldığı için çocuk kitaplarında kullanışsızdır. (Gönen, 2000; Oğuzkan, 2006; Turla, 2015). Türkiye’de yayımlanan çocuk kitaplarının çoğunluğunda resim ve fotoğraflar siliktir. Renkli basıldıkları halde birinci kalite hamurdan yapılmış kâğıt kullanılmamasından dolayı okurlarında iyi bir izlenim bırakmamaktadır. Bu nedenle çocuk kitaplarında kâğıdın kalitesine dikkat edilmelidir (Oğuzkan, 2006; Tosunoğlu & Kaydibi; 2006).

2.3.1.5 Ağırlık. Okul öncesi dönemde çocuğun fiziksel gelişimi devam etmektedir. Bu nedenle çocuğun etkileşime geçtiği kitaplar, çocuğun taşınmasına ve incelemesine uygun ağırlıkta olmalıdır (Gönen, 2000; Turla, 2015).

Kitabın ağırlığı, sayfa sayısı, kullanılan malzeme, büyüklük gibi değişkenlere bağlıdır. Çocuk kitaplarında her sayfanın ağırlığı 90 gramın altına düşmemelidir (Sever, 2015; Turla, 2015). Renklerin sayfanın arka tarafına iz yapmaması için gramajı ağır kağıtlar tercih edilmelidir. Kitabın kaç sayfadan oluşacağı, metnin kaç resimle ve nasıl anlatılabileceğine bağlı olarak değişmektedir. 2-2,5 yaş arası çocukların dinleme ve dikkat süresine bağlı olarak 10-18 arası sayfa olabilirken, 5 yaş ve sonrası çocuklar için 20-36 sayfa arası olması uygundur. Karton sayfalı çocuk kitaplarında kullanılan malzemenin kalınlığından dolayı sayfa sayısı 4-5 civarındadır (Gönen, 2000; Çer, 2016; Kardaş-Koçak, 2017; Turla, 2015; Ural, 2013). Kardaş-Koçak (2017) 2004-2010 yılları arasında basılmış 324 çocuk kitabı incelediği araştırmasında kitapların %55,6’sı 20 sayfa ve daha az, %24,4’ü 21-29 sayfa, %17,9’u 30-39 sayfa ve 7’si %2,2’si 40 ve daha fazla sayfadır. Körükçü (2012), 1987-2010 yılları arasında basılmış 124 kitabı incelediği araştırmasında kitapların %68,8’inin 14-16 sayfa aralığında olduğunu, Turan ve Ulutaş (2016) ise araştırmalarındaki kitapların en fazla 16 sayfa olduğunu belirlemişlerdir. Işıtan (2014) ise araştırmasında kitapların %85’inin 24 sayfa olduğu tespit etmiş ve çocuk kitaplarının en fazla 32 sayfa olması gerektiğini vurgulamıştır. Yapılan araştırmalar ve alan yazındaki görüşler incelendiğinde sayfa sayısı ile ilgili görüş birliği sağlanan bir kriter bulunmamaktadır. Araştırmacılar sayfa sayısının çocuğun dikkat sürecini aşmayacak sayıda olması gerektiğini belirtmektedir (Tanju 2010).

2.3.1.6 Basım (Tipografi). Okul öncesi dönemde çocukların okumaya ve yazmaya ilişkin farkındalıklarının geliştiği dönemdir. Bu nedenle çocuk kitaplarında harf ve noktalama hatası, yazım yanlışı ve baskı hatasının olmamasına dikkat edilmelidir (Gönen, 2000; Oğuzkan, 2006).

2.3.1.7 Harf-Yazım-Noktalama. Çocuk kitaplarındaki metinlerin yazım kurallarına uygun olması, çocukların harf farkındalığının ve okumaya karşı olumlu tutumlarının desteklemesinde etkilidir. Kitapta yer verilen harf karakterlerinin ve boyutunun çocukların yaş aralığına göre ayarlanması, kitabın biçim açısından çocuğa görelilik ilkesiyle örtüşmesinde önemli bir unsurdur (Güleç & Geçgel, 2006).

Araştırmacılar harf büyüklüğü konusunda benzer görüşlere sahip olmakla birlikte görüş ayrılığı yaşadığı hususlar bulunmaktadır. Araştırmacıların bazıları harf büyüklüğünü ele alırken çocuğun kitabı tek başına incelemesine dikkat etmektedir. Bazı araştırmacılar ise çocuk kitabında harf büyüklüğünü, çocuğun kitabı kimle inceleyeceğinin etkilediğini savunmaktadır. Çocuğun kitabı tek başına inceleyeceği doğrultusunda çalışmalar yapan araştırmacılara göre, okul öncesi dönemdeki çocuklara yönelik hazırlanan kitaplarda ideal harf büyüklüğü 16-20 puntodur. Harf büyüklüğü tercih edilen çocuğun yaşına, harf karakterine ve kitabın boyutuna göre değişebilmektedir. Bununla birlikte kullanılan harf özelliği çocuğun okuma yazma öğrenirken karşılaştığı harf özelliğiyle örtüşmelidir. Kitabı çocuğa bir yetişkin okuyacaksa harf büyüklüğü önemli değildir (Gönen, 2000; Tuncer, 2000; Turla, 2015).

Kardaş-Koçak (2017) 2004-2010 yıllar arasında basılmış 324 kitabı incelediği çalışmada harf büyüklükleri için; 20-24 aralığındaki puntoyu " uygun", bu aralıktan küçük olanları "küçük", büyük olanları ise " büyük" olarak nitelendirmektedir. Araştırmada kitapların %29,9'unda küçük punto, %67,7'sinde uygun punto ve %2,5'inde büyük punto kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Demircan (2006) 36 çocuk kitabını incelediği araştırmasında kitapların %97'sinde uygun (20-24) punto kullanıldığını belirlemiştir.

Çocuk kitaplarında kullanılan harflerin büyüklükleri, kitabın hitap ettiği yaş grubuna uygun ve kolay fark edilebilir olmalıdır. Okul öncesi dönemdeki çocuklar için yazılmış çocuk kitaplarında harflerin büyüklüğü 24, 22, 20 punto olmalıdır. Çocuk

kitaplarında tercih edilen harflerin büyüklüğü, kalınlığı, rengi ve şekli çocuklarda dinleme isteğiyle okuma isteğini destekler nitelikte olmalıdır (Kardaş Koçak, 2017; Sever, 2007). Milli Eğitim Bakanlığı'nın kitapları değerlendirme yönergesinde; 6 yaşındaki çocukların görme ve algılama özelliklerini dikkate alarak harf büyüklüğü 24 punto olarak zorunlu kılınmıştır (Aygün, 2014; Kaya, 2011). Hsiao ve Chang (2016) araştırması sonucunda çocuk kitaplarında puntunun 12-36 aralığında olmasının uygun olacağını belirtmiştir.

Çocuk kitaplarında harfler çocukların yaş aralıklarına ve gelişimsel özelliklerine paralel seçilmelidir. Okul öncesi dönemde kalın harfle, geniş aralıklar seçilmeli ve yazım, imla yönünden hata içermemelidir (Civaroğlu, 2000; Saçkesen, 2008). Çocuk kitaplarında noktalama işaretleri ve dilbilgisi kurallarına özen gösterilmelidir. Çocuk kitaplarında yapılan yazım hatası, çocuklarda ilerleyen yıllara kadar taşınabilecek yanlış öğrenmelere neden olmaktadır. Bu yanlış öğrenmelerin olmaması için kitaplar noktalama işareti ve yazım hataları bakımından birkaç kez kontrol edilip düzeltmeleri yapılmalıdır (Oğuzkan, 2006). Kardaş-Koçak (2017) 2004-2010 yıllar arasında basılmış 324 kitabı incelediği çalışmasında %99,4 oranında noktalama işaretlerini uyulduğunu, Gönen vd. (2014) ise yaptığı çalışmada incelediği 150 çocuk kitabında %100 oranında noktalama işaretlerine uyulduğunu tespit etmişlerdir.

2.3.1.8 Sayfa Düzeni (Mizanpaj). Sayfa düzeni; resim ile metin arasındaki ilişki, konumlandırma ve kitabı oluşturan diğer unsurlarla oluşturduğu uyum olarak tanımlanmaktadır (Sever, 2007). Araştırmacılar sayfa düzeni konusunda benzer görüşlere sahip olmakla birlikte görüş ayrılığı yaşadığı hususlar bulunmaktadır. Araştırmacılar sayfa düzeni üzerinde konularını iki ayrı noktada ele almaktadır. İlki, çocuğun kitabı tek başına incelediği durumlar, ikincisi ise kitabı yetişkin ile incelediği durumlardır (Güleç & Geçgel, 2006).

Bazı araştırmacılara göre, çocuk kitaplarında sayfa tasarlanırken tek sütun kullanılmalı ve sayfa kenarlarında en az 1 cm olan geniş boşluklar (marjlar) bırakılmalıdır. Satırların dizilimi normal aralıklı veya normalden fazla aralıklarla olmalıdır. Bununla birlikte yazının başladığı bölüm diğer sayfalarda da aynı hizada olmalıdır. Bu durum çocuğun yazıyı takip etmesi ve okuma kültürü geliştirmesi için önemlidir. Çocuğun yazıyı takip edememesi yazı farkındalığını olumsuz etkilemekte ve yazının günlük yaşamda bir anlamı olduğunu kavrayamamasına neden olmaktadır

(Çakmakçı, 2011; Dilidüzgün, 2003; Güleç & Geçgel, 2006; Kaya, 2011; Konar, 2006). Kardaş-Koçak (2017) 2004-2010 yılları arasında basılmış 324 kitabı incelediği çalışmada kitapların satır arası boşlukları 1cm ve üzerindeyse “uygun” 1’den küçükse “uygun değil” şeklinde değerlendirmiştir. Bu doğrultuda, 2004-2010 yılları arasında basılmış 324 kitabı incelediğinde, kitapların %51,4’ünde satır arası boşlukların uygun, %48,6’sında uygun olmadığı, Demircan (2006) ise araştırmasında satır arası boşlukların %88’inin uygun olduğunu belirlemiştir.

Sayfa düzeni, çocuk kitaplarının nitelikli olmasını sağlayan özelliklerden biridir. Çocuk kitaplarında resim ve metin ne kadar nitelikli olursa olsun, resim-metin konumlandırılması doğru yapılmazsa çocukların kitabı anlaması zorlaşmaktadır. Bu durum çocukların kitaba karşı olumsuz tutum geliştirmelerine ve ilgilerinin azalmasına neden olmaktadır (Karatay, 2011). Okul öncesi dönemdeki çocuklar için tasarlanan kitaplarda yazılar iç içe geçmemeli ve ilk sayfalarında geniş aralıklar tercih edilmelidir. Yazı ve resmin iç içe geçmesi çocuğun kitabı anlamasının ve ilgi duymasının önünde büyük bir engel olarak görülmektedir. Çocuk kitaplarının bazılarında metin her sayfada aynı yerde konumlandırılmıştır. Çocuk kitaplarındaki resimler sağ tarafta, metinler genellikle sol tarafta olmalıdır. Bazı çocuk kitaplarında ise, resim iki sayfa olarak tasarlanmaktadır (Ciravoğlu, 2000; Çakmakçı, 2011; Oğuzkan, 2006; Sever, 2015; Turla, 2015).

Bazı araştırmacılar ise, çocuğun duyduklarıyla gördüklerini birleştirip anlamlandırabilmesi için sayfa düzeninin önemli olduğu konusunda, resim ve resme ait metin aynı sayfada olması konusunda diğer araştırmacılarla benzer görüşlere sahiptirler. Bunların yanı sıra okul öncesi dönemdeki çocukların kitaplarında çocuk kitabı tek başına inceleyecekse resim-metin oranı $\frac{3}{4}$ olmasının uygun olduğunu, kitabı bir yetişkinle inceleyecekse resim-metin oranının yarı yarıya olabileceğini söylemektedirler (Konar, 2006; Sarı, 2006; Turla, 2015).

2.3.1.9 Resimleme. Yapılan araştırmalar çocuk kitaplarında resimleme özelliği bakımından araştırmacıların benzer görüşlere sahip olmakla birlikte görüş ayrılıkları yaşadığı konular olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin araştırmacılar çocuk kitabında resimlerin renkli olup olmaması noktasında farklı görüşler belirtmektedir.

Kardaş-Koçak (2017) 2004-2010 yılları arasında basılmış 324 kitabı incelediği çalışmada kitapların resimlerinin %98,5’inin renkli, %1,5’inin de siyah-beyaz

olduğunu belirlemiştir. Gönen vd. (2015) araştırmalarında inceledikleri kitapların %98'inin canlı renkli, %2'sinin siyah beyaz %1'inin ise fotoğraf olduğunu tespit etmiştirler. Yıldız, Yazıcı ve Durmuşoğlu (2016) ise araştırmalarında, 2010-2015 yılları 37 yayın evinden yayımlanmış, 300 resimli çocuk kitabının %64,7'sinin canlı renklere %33,3'ünün pastel renklere, %2'sinin siyah beyaz renklere olduğunu tespit etmiştirler.

Bazı araştırmacılara göre, çocuk kitaplarında resmin görevi, hikayedeki durumları daha belirgin hale getirmek ve hikayenin anlaşılır olmasını sağlamaktır. Bu nedenle çocuk kitapları resimsiz olmamalıdır. Okul öncesi dönemdeki çocuklar için tasarlanan kitapların ¼'ü yazı, ¾'ü resim olmalıdır (Sever, 2015). Çocuk kitaplarındaki resimlerde devinim iyi kullanılırsa çocuklar resimlere bakarak hikayede olanları tahmin etmeye çalışmaktadırlar. Bu nedenle resimler gereksiz ayrıntılardan arındırılmalı ve fotoğraf gibi unsurlar olmamalıdır (Gönen, 2000; Güleç & Geçgel, 2006; Oğuzkan, 2006; Turla, 2015). Kardaş-Koçak (2017) 2004-2010 yıllar arasında basılmış 324 kitabı incelediği çalışmasında kitapların resimlerinin yaklaşık ¾ resim ve ¼ yazı olma durumunun %81,8'inde görüldüğünü tespit etmiştir. Gönen ve Güleç (1997) ise araştırmalarında inceledikleri kitapların %77,61'inde resimlerin yazıya oranla daha fazla olduğunu ve ilerleyen yıllarla birlikte resim oranının arttığını belirtmektedirler.

Resim, okul öncesi dönem çocuklar için tasarlanan kitaplarda en önemli unsurdur. Bu dönemde çocuklar, resimlere bakarak metni anlamaya çalışmaktadırlar. Çocukların kitapları anlamaları ve keyif almaları için resmin iyi tasarlanmış ve konumlandırılmış olmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Sever, 2007). Bununla birlikte kitaplardaki resimler çocuğun hayal gücünü ve düşünme becerilerini destekleyici özellikte olmalıdır (Alkan Ersoy & Bayraktar, 2015; Gönen vd. 2013; İpek-Yükselen & Bencik-Kangal, 2011). Kardaş-Koçak (2017) 2004-2010 yılları arasında basılmış 324 kitabı incelediği çalışmasında kitapların %91,1'inde resimlerin metinleri tamamladığını belirlemiştir. Gönen ve arkadaşları (2011) araştırmalarında incelediği kitapların %76,5'inde metinlerle resimlerin örtüştüğünü, Körükçü (2012) ise %96,7, Yıldız vd. (2016) ise %95,6 olarak saptamıştır. Brookshire vd. (2002) ise çocukların gerçeği yansıtan resimlerden hoşlandığını, metni yansıtan resimlerin olduğu kitapların daha anlaşılır olduğunu belirlemiştirler.

Okul öncesi dönemdeki çocuklar, sade çizgili, anlatmak istediği belli olan resimleri incelemekten hoşlanmaktadır. Çocuk kitaplarında resimle metin bir bütün oluşturmalıdır ve sanatsal değerleri geri planda bırakılmamalıdır. Kitaplardaki resimlerin estetik değere sahip olması ve çocukların sanatsal yönünü desteklemesi önemlidir. Bu nedenle resimler profesyonel biri tarafından çizmelidir (Aygün, 2014; Tosunoğlu & Kayadibi, 2006).

Gönen, Karakuş, Uysal, Kehçi, Ulutaş ve Kahve (2016) araştırmalarında 2000-2010 yılları arasında basılan 150 çocuk kitabını, resimleme özellikleri yönünden kitap inceleme formuyla incelemiştir. Kitapların; renkli, yalın hatlı ve resim alanının metinden belirgin bir çizgiyle ayrıldığı belirlenmiştirler. Yıldız vd. (2016) ise araştırmalarında, 2010-2015 yılları arasında 37 yayın evinden yayımlanmış, 300 resimli çocuk kitabını incelemiştirler. İnceleme sonucunda kitapların resimlerinin bulunduğu sayfadaki metinle ilişkili olduğu, karmaşık ve anlaşılması zor olmadığı tespit etmişlerdir. İncelenen kitapların çoğunun resimlerini uzmanlar yaparken, uzmanların yapmadığı, sanatsal değeri olmayan kitaplarında olduğu görülmüştür.

3-6 yaş aralığındaki çocuklara yönelik yapılan kitap okumalarında bir cümlenin bile okunmaması çocukların dikkatlerinin dağılmasına neden olmaktadır. Bu yaş dönemindeki çocuklar anlatılan bir hikayeyi resimlerine bakarak okuyormuş gibi yapıp anlatabilmektedirler. Bu nedende bu dönem için tasarlanan çocuk kitaplarında resmin dili, metnin dilinden daha etkilidir (Kaya, 2011; Sever, 2007; Ulutaş, 2017; Yıldız vd., 2016). Mardi (2006)' ye göre, çocuk kitaplarında resmin işlevi süsleyici resim, metni açıklayıcı ve yorumlayıcı, metni tamamlayıcı resim olmak üzere üçe ayrılmaktadır.

Süsleyici resimler; konunun sembolik kısmını ifade etmektedir. Açıklama gibi bir görevi üstlenmemektedir. Metni tamamlayıcı resimler; çocukların görsel algısını ve hayal güçlerini destekleyen resimlerdir. Metni açıklayıcı ve yorumlayıcı resimler ise; metinle anlatılması güç olan durumların algılanmasını kolaylaştırmak için doğa ve teknik durumları açıklığa kavuşturan resimlerdir (Mardi, 2006).

Nicholas (2007) "Resimli kitaplarda resimlemenin, yeni okumaya başlayanlarda, anlama becerilerine ve kelime gelişimine etkisi" isimli araştırmasında informal değerlendirme yöntemleri kullanarak okul öncesi dönemdeki çocuklarla çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmada çocukların bir kısmına hikayeyi resimli, bir kısmına ise

resimsiz okumuştur. Araştırma sonucunda hikayeyi resimle takip etme imkanı bulan çocukların gelişiminde, hikayeyi resimsiz dinleyen çocukların gelişimine kıyasla daha fazla artış olduğunu tespit etmiştir.

Çocuk kitaplarındaki resimler çocuğun gelişimsel özelliğine uygun olarak tasarlanmalıdır. Çocukların yaşı ilerledikçe resim içeriği, bildiklerinden bilmediklerine ve yakınından uzak çevresine doğru tasarlanmalıdır. Resimler gerçekten uzaklaşmamalı ve somut durumlar tercih edilmelidir. Anlatılan konuyla resmin çelişmemesi ve çok detaylandırılmaması dikkat edilmesi gereken ayrı bir husustur. Resimler çizilirken yuvarlak ve yumuşak çizgilerle çizilmeli, çocuğun algılamasının zor olacağı karmaşık çizgilerden kaçınılmalıdır. Resimlerde çizginin gücü kadar rengin gücünde etkilidir. Renklerin bir kompozisyon içinde verilmesi ve renklerin çizginin önüne geçmemesi çocuğun dikkatini toplaması için etkili olmaktadır (Gönen vd., 2013; Kara, 2012; Turla, 2015).

Bazı araştırmacılara göre ise çocuklar, renkli, hatları belirsiz olan ve her defasında yeni anlamlar yükleyebileceği resimlerden hoşlanmaktadırlar. Çocuklar parlak renklerden hoşlanmasına rağmen kitaplarda daha çok hikayeyi anlatabilen resimlere ilgi göstermektedir. Bu nedenle çocuk kitaplarında renk, çizgiye ve anlatılmak istenene göre ikinci planda kalmaktadır. Siyah-beyaz renklerle tasarlanmasına rağmen çocuğun ilgisini çeken kitaplar olması (Örneğin; Shel Silverstein'in "Eksik Parça", "Eski Parça Büyük O ile Karşılaşıyor" ve "Cömert Ağaç" kitapları) bu durumu desteklemektedir. Çocuk kitaplarının tamamen resimsiz olması da çocukların bireysel olarak kitabı incelemesi ve olay örgüsüyle ilgili tahminlerde bulunması gibi becerileri engellemektedir. Bu nedenle çocuk kitaplarında resimlere mutlaka yer verilmeli ve kullanılan teknikte tutarlılık olmalıdır. Bir sayfada sulu boya tekniği kullanıyorsa diğer sayfa da başka bir teknik kullanılmamalıdır (Alkan vd., 2015; Aygün, 2014; Ciravoğlu, 2000; Gönen, 2000; Gönen vd., 2013; Güleç & Geçgel, 2006; İpek-Yükselen & Bencik-Kangal, 2011; Kıbrıs, 2006; Kaya, 2011; Mardi, 2006; Sever, 2015; Turla, 2015; Tüfekci Can, 2014). Yıldız vd. (2016) ise 2010-2015 yılları arasında 37 yayın evinden yayımlanmış, 300 resimli çocuk kitabını incelediği araştırmalarında kitaplarda kullanılan resimleme tekniğinin; %29,4'ünün karışık teknik olduğunu tespit etmişlerdir. Bu çalışmada kitapların %20'sinde basit bilgisayar tekniğiyle, %16'sında guaj boyayla, %11'inde pastel boyayla ve %10,3'ünde ise suluboya tekniğiyle resimleme yapılmıştır. Araştırma kapsamındaki kitapların

%8,6'sında kara kalem veya kuru boya kullanılırken %3'ünde kolaj tekniği ve %1,7'sinde ise gerçek fotoğraflar, baskı ve lavi tekniği kullanıldığı belirlenmiştir.

2.3.2 İçerik özellikleri. Bu bölümde alan yazında yer alan içerik özelliklerinden; tema, konu, kahraman-nesne, plan, dil ve anlatım ele alınmıştır.

2.3.2.1 Tema. Yazarın bir temel görüş etrafındaki fikir ve tezlerinden meydana gelen kurguya “tema” denmektedir (Civaroğlu, 2000). Okul öncesinde ele alınan temalar anlaşılması kolay ve kesin olmalıdır. Bu sebeple çocuklara iletilmek istenen mesaj kapalı ve karmaşık olmamalıdır. Tema, yazarın kitapta ele aldığı temel düşünce ve bu temel düşüncenin çocuğun dünyasında uyandıracığı etki olarak tanımlanmaktadır. Çocuk kitaplarında çocuğu olumlu duygulara yönlendiren evrensel temalara yer verilmelidir (Aslan, 2013; Demircan, 2006; Dilidüzgün, 2000; Sever, 2015; Tuğrul & Feyman, 2006). Kardeş-Koçak (2017) 2004-2010 yıllar arasında basılmış 324 kitabı incelediği çalışmasında kitapların %84,6'sının, Demircan (2006) ise araştırmasında incelediği 36 çocuk kitabının %68'inde evrensel değerlere yer verdiğini tespit etmiştir.

Tema, sade ve anlaşılması kolay olmalıdır. Bununla birlikte, korkutucu, kaygılandırıcı ve yanlış yargılara neden olacak olumsuz unsurlar içermemelidir. Çocuğa evrensel değerleri tanıtan, sevgi, saygı, paylaşmak gibi konularda farkındalığını arttıracak nitelikte olmalıdır (Aslan, 2013; Bilgin, 2011; Gönen vd., 2013; Sever, 2015; Turla, 2015).

Eğitici olacağı düşünüldüğü için birkaç temanın bir arada verilmesi doğru değildir. Bu durum yazarın çocuğa ulaşmasını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle yazarın çocuk kitaplarında bir tema ele alması gerekmektedir. Her çocuğun verilen mesajı anlaması, için yazar temanın ana hatlarını belirlemiş olmalıdır. Tema, hikaye için gerekli olmakla birlikte hikayenin tamamını etkilememelidir. Temanın çocuk tarafından tam anlamıyla anlaşılması için, kitabın sonunda bir vurgu yapılmasına gerek duyulmamalıdır (Dirican & Dağlıoğlu, 2013; Güleç & Geçgel, 2006; Oğuzkan, 2006; Turla, 2015).

Çocuk kitaplarında yer verilen tema, yazarın amaçladıklarını açıkça anlamamızı sağlamaktadır. Yazar okuyucuyla bağ kurmak için kelimelere değil, kelimelerle hislerini ortaya koymalıdır. Böylelikle yazar ve okuyucunun iletişimi güçlenmektedir.

Yazar bu iletişimi sağlarken didaktik olmaktan kaçınmalıdır. Çocuğa karşılaştırmalar ve örnekler sunarak kendi çıkarımını yapmasına fırsat tanınmalıdır (Demircan, 2006; Sever, 2015).

2.3.2.2 Konu. Okul ncesi dönemdeki çocuklar için tasarlanan kitaplarda konu ve tema arasındaki bağın kuvvetli olması gerekmektedir. Eğer bu bağ zayıf olursa çocuğun gelişimine katkı sağlaması beklenmemelidir (Arslantaş, 2003; Erbay & Aydoğan, 2006; Sever, 2015). Bunun yanı sıra konu ve temanın farklı unsurlar olduğu unutulmamalıdır. Tema, ocuğa hissettirilmek istenen, oluşması beklenen davranış değişikliğinin genel adıdır. Konu ise, kitap içerisinde hissettirilmek istenen bu duyguyu temsil eden olay durumlarıdır (Kıbrıs, 2006).

ocuk kitaplarında, işlenecek konular ile çocukların ilgi, ihtiyaçları arasında bir bağ olmalıdır. Yazar duygu ve dşuncelerini çocuklara bir konu aracılığıyla iletmektedir. ocuk kitaplarında konular; duyarlılık geliştirecek, yaratıcılığını destekleyecek nitelikte olmalıdır. Ayrıca ocuk kitaplarında işlenen konular sadece eğlendirme özelliğine değil, düşündürme özelliğine de sahip olmalıdır (Bilgin, 2011; Demircan, 2006; Sever, 2007;).

ocuk kitaplarında konu seçimi yapılırken çocuğun gelişim özelliklerine, yaşına uygun, potansiyelini ve hayal gücünü geliştirecek nitelikte olmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca, ocuk kitabının ismi ve konusu paralellik göstermelidir (Dağlıoğlu & akmak, 2009; Oğuzkan, 2006; Tuğrul & Feyman, 2006;).

Dünyada olup biten her Şey ocuk kitaplarına konu olabilmektedir. Konunun verilmek istenen iletiyle bütünleşmiş bir ilişkisi vardır. İlk olarak çocuğa verilmek istenen ileti belirlenmeli ve sonrasında bu ileti doğrultusunda hangi konuyla sunulacağı belirlenmelidir (Gönen & Işitan, 2006). ocuk kitaplarında ele alınan konu çocuğun merak duygusunu uyandırmalı ve ilgisini çekmelidir. Ayrıca, konu çocuğu mutlu etmeli, korku ve kaygı uyandırmasına neden olmamalıdır. Konu sadece ulusal değerlerin değil, alışkanlık, dürüstlük, yardımseverlik, gibi evrensel değerlerin benimsetilmesi hususunda da destekleyici olmalıdır (Kıbrıs, 2006; Şirin, 2000; Turla, 2015). Okul ncesi dönemde çocuğun yaşayabileyeceği kardeş kıskançlığı, ölüm, doğum, ayrılık gibi kritik olayları ocuk kitaplarına konu almak, çocuğun bu kriz durumlarını aşmasında etkili olabilmektedir. Kitaplarda bu konulara yer verilmesi çocuğun yalnız olmadığını, bu durumları başkalarının da yaşayabildiği ve nasıl baş

edebileceği konusunda yol göstermektedir (Tuğrul & Feyman, 2006). Çocukların yaşamda karşısına çıkabilecek bu çatışmalar, çocuklara özgü olay akışıyla anlatılmalıdır. Bu süreçte dikkat edilmesi gereken temel durum, problemlerin çözüm yollarının olumsuz örnekler sunmamasıdır. Baskı, şiddet ve ayrımcılık çocuk kitaplarında hiçbir zaman olumlanmamalıdır (Konar & Sargin, 2004; Koç, 2016). Kardaş-Koçak (2017) 2004-2010 yılları arasında basılmış 324 kitabı incelediği çalışmada sırasıyla, en fazla kavramlar, doğa ve çevre, duygular ve davranışlar, değerler ve hayvanlar konularına yer verildiğini belirlemiştir. İncelenen kitapların %72,5'inin çocuğun hayatıyla ilişkili olduğu da tespit edilmiştir. Uzmen (1993) 1970-1993 yılları arasında basılmış olan çocuk kitaplarının konularını incelediği araştırmasında; en fazla sosyal ilişkiler konusunun ele alındığını belirlemiştir. Işıtan (2005), 1980-2003 yılları arasında basılmış 250 kitabı incelediği çalışmada en fazla ele alınan konunun akran ve çevre ilişkileri, en az ele alınan konunun fiziksel görünüm ile akademik başarı olduğunu tespit etmiştir. Işıtan 2014 yılında yaptığı çalışmada ise, olumlu aile ilişkilerini içeren konuların fazla olduğunu saptamıştır. Erbay ve Aydoğan (2006) araştırmalarında 16 konu başlığı ele alındığını tespit etmişlerdir. Bu başlıklar sırasıyla, sosyal ilişkiler, davranış problemleri, eğlence-macera, hayvanlar, doğa-çevre, evimiz-ailemiz, sağlığımız-vücudumuz, mevsimler-gökyüzü, bitkiler, taşıtlar-trafik, okulumuz, meslekler, ben ve kitaplar konularıdır. Gönen vd. (2011) yapmış olduğu çalışmada çocuk kitaplarının %12,4'ünün doğa bilinci ve hayvan sevgisi konusunda olduğu saptanmıştır. Körükçü (2012) araştırmasında 1987-2010 yılları arasında basılmış 124 kitabın %50'sinin sosyal yaşam konusunu ele aldığını tespit etmiştir. Turan ve Ulutaş (2016) ise araştırmasında incelediği çocuk kitaplarında en fazla sosyal ilişkiler, yardımlaşma, aile, duygular ve arkadaşlık konularına yer verildiğini saptamıştır.

2.3.2.3 Kahraman-nesne. Karakter; bir eserde duygu, düşünce ve davranış yönleriyle incelenen kişidir. Kahraman ise; eserde başından olay geçen, yaşayan ve olayın yönünü değiştiren kişi olarak tanımlanmaktadır. Kahramana “başkişi” ya da “temel kişi” de denmektedir. Bu kişilerin özellikleri okuyucuya, olay akışı içerisinde detaylıca tanıtılmaktadır. Okuyucunun kahramanı tanıması, olay içerisinde kahramanın nasıl davranacağı konusunda tahminde bulunmasına olanak sağlamaktadır. Olaylarla doğrudan ilişkisi olmayan, arka planda kalan kişilere ise “yan kişi” denmektedir. Yan kişiler olay içerisinde yönlendirilmekte ve başkahramanın

ortaya koyduğu sonuçlardan etkilenmektedir (Güleç & Geçgel, 2006; Mardi, 2006; Sever, 2015; Turla, 2015;).

Sever (2015)' e göre karakter açık, kapalı, durağan ve devinden olmak üzere dört grupta sınıflandırılmaktadır.

Açık karakter: İnandırıcı özelliğiyle öne çıkan ve okurun birçok özelliğini bildiği karakterdir.

Kapalı karakter: Özellikleri detaylı bilinmeyen ve okurun çok iyi tanımadığı karakterdir.

Devingen (dinamik) karakter: Hikaye içerisinde değişim gösteren, olaylardan etkilenen ve yön veren karakterdir.

Durağan (statik) karakter: İnandırıcı olmasına ve özelliği bilinmesine rağmen hikaye içerisinde özelliği değişmeyen karakterdir.

Hikayeler, ana karakterin yaşadığı problemden veya hedefinden oluşmaktadır. Hikayenin ilerlemesi kahramanın mücadelesiyle sağlanmaktadır (Bilgin, 2011; Demircan, 2006; Kardaş-Koçak, 2017). Çocuk kitaplarında yer verilen karakterler, çocuk için gerçekliği yansıtır nitelikte olmalıdır. Yazar karakterin güçlü ve zayıf noktalarını ne kadar iyi yansıtırsa, karakterin gerçekliği de o kadar iyi olmaktadır. Çocuklar için yeni birini tanıyıp arkadaş olmak uzun ve çaba gerektiren bir süreçse, çocuğun kahramanı tanınması da benzer süreçleri içermektedir (Aral & Gürsoy, 2000; Aygün, 2014).

0-6 yaş çocuğun kişiliğinin temellerinin atıldığı yıllardır. Çocuk kitaplarında sunulan kahramanlar çocuğa olumlu kişilik özelliklerinin model olarak sunulmasında etkili araçlardan biridir. Çocuğun gelişim özelliğine paralel davranış gösteren kahramanlara yer verilmesi çocuğun daha kolay özdeşim kurmasını desteklemektedir (Koyuncu & Kaptan, 2005; Sarı, 2006; Sever, 2015).

Çocuk kitaplarında iyi özelliklere sahip modeller çocuğun gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Sunulan kahramanların özellikleri kutuplaştırılmamalıdır. Hep çok iyi ya da hep çok kötü karakterler hayatın gerçekliğiyle örtüşmemektedir. Bu nedenle kahramanların zayıf ve güçlü yönleri birlikte verilmelidir (Demircan, 2006; Gönen & Işıtan, 2006; Mardi, 2006; Sarı, 2006; Sever, 2015). Çocuk kitaplarında yer

verilen kahramanlar tutarlı ve inandırıcı olmalıdır. Kahramanın konuşmaları, davranışları ve verdiği tepkiler yetişkinin duygu, düşünce ve tepkilerine benzememelidir. Benzemesi durumunda kahraman çocuk için inandırıcılığını kaybedebilmektedir (Ataseven & İnandı, 2000; Geçgel & Güleç, 2006, Sever, 2007).

Çocuk kitaplarında çocuklar, hayvanlar, makineler ve nesnelere kahraman olabilmektedir. Kahramanın yaşadığı olaylar çocukların dünyayla ilgili ufku genişletme olanağı sunmaktadır. Bu süreçte, başarısızlık, yenilgi gibi sonuçları çocuk kabul etmeyeceği için sonuç başarıyla bitirilmelidir. Sonucun başarısızlıkla bitmesi çocuk üzerinde olumsuz etkiye yol açabilmektedir (Gönen, 2000). Çocuklar hikayedeki kahramanla özdeşim kurmada ırk, ülke ve hayvan olması gibi ayrımlar yapmamaktadır. Böylelikle tüm kahramanlarla eşit mesafede duygusal bağ kurma olasılığına sahiptir. Bunun yanı sıra hikayede yer verilen hayvan karakterleri insanlara ait özellikler gösterebilmelidir. Ancak, doğal niteliklerini kaybetmemelidirler. Çocuklar kitapları barındırdığı kahramanlar aracılığıyla çocuğun kendini ve başkalarını tanımasında önemli bir role sahiptir. Bunun yanı sıra okulöncesi dönemdeki çocuklara seslenen kitaplarda az sayıda kahramanla olay örgüsü kurgulanmalıdır. Karakterin az sayıda olması kahramanların özelliklerinin akılda kalması ve özdeşim kurmada zorluk yaşanmaması için önemlidir. (Aslan, 2013; Güleç & Geçgel, 2006; Kıbrıs, 2006).

Çocuk kitaplarında kahraman, kitapta verilmek istenen mesaj kadar önemli bir etkiye sahiptir. Çocuk kitaptaki kahramanla özdeşim kurmak isteyeceği için kahramanların özellikleri özenle belirlenmelidir. Çocuk sorunları çözmeye yönelik ipuçlarını ve güven duygusunu geliştirmeyi çocuk kitaplarındaki kahramanlar aracılığıyla öğrenmektedir. Çocuk kitaplarında problem durumlarının dışarıdan gelen bir güç tarafından değil, olayı yaşayan kahraman tarafından çözülmesi çocuğun gelişimi açısından önem taşımaktadır (Demircan, 2006; Gönen vd., 2013; Mardi, 2006; Oğuzkan, 2006).

2.3.2.4 Dil ve anlatım. Çocuk kitaplarının sözel ve görsel dil etkili kullanıldığında kalıcı öğrenmeler sağlanmaktadır. Bu nedenle çocuk kitapları yalın ve anlaşılır cümlelerle anadili temsil eden iyi örnekler içermelidir (Sever, 2015). Kardeş-Koçak (2017) 2004-2010 yılları arasında basılmış 324 kitabı incelediği çalışmasında kitapların %83,3'ünün yabancı kelimelerden arındırıldığını, Demircan'ın (2006)

araştırmasında incelediği 36 çocuk kitabının %94'ünün yabancı kelimelerden arındırıldığını, Gönen ve arkadaşları (2014) ise araştırmalarında inceledikleri kitapların %82,9'unun yabancı kelimelerden arındırıldığını tespit etmişlerdir.

Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik kitaplar, çocukların dikkat süresi göz ardı edilmeden, gereksiz ayrıntılardan arındırılmış ve yalın bir dille hazırlanmalıdır. Çocuğun dikkat süresine uygun hazırlanmış kitaplar, çocuğun anlama ve anladığını ifade etme becerilerini desteklemektedir (Akçapar, 2000; Armağan, 2004; Arslantaş, 2003; Tuğrul, 2002). Kardeş-Koçak (2017) 2004-2010 yılları arasında basılmış 324 kitabı incelediği çalışmada kitapların %79,3'ünün, Taşdemir (2005) ise 60 çocuk kitabını incelediği araştırmasında kitapların %32'sinin cümlelerinin açık ve anlaşılır olduğunu tespit etmiştir.

Okul öncesi çocuğu için hazırlanan kitapların seslendiği yaş grubu ve sözcük dağarcığı göz önünde bulundurulmalıdır. Böylelikle çocukların yeni kelimeler öğrenerek kelime hazinesi gelişmektedir. Çocuk kitaplarında argo sözcüklere yer verilmemeli ve cümleler tek özneli olmalıdır (Gönen vd., 2013; Kıbrıs, 2006; Şirin, 2000; Yavuz, 2000). Kardeş-Koçak (2017) 2004-2010 yılları arasında basılmış 324 kitabı incelediği çalışmada kitapların %7,4'ünün, Gönen vd. (2014) araştırmalarında inceledikleri kitapların %10'unun, Demircan (2006) araştırmasında incelediği 36 çocuk kitabının %6'sının argo kelime içerdiğini tespit etmişlerdir. Özkan (2001) ise araştırmasında incelediği kitaplarda argo kelime kullanılmadığını saptamıştır.

Ana dilini etkili kullanabilen, duygu ve düşüncelerini doğru ifade edebilen çocuklar yetiştirmek için çocuğa sunulan kitapların dili çocuğun gelişimine uygun ve hatasız olmalıdır. Dilin hatasız sunulması çocuğun okuma yazma farkındalığı ve okuma kültürü kazanmasını desteklemektedir (Kardeş-Koçak, 2017; Özkan, 2001). Kelimelerin belirlenmesi, kelimelerin kullanılma yerleri yazarın üslubunu oluşturmaktadır. İyi bir üslup hikayenin unsurlarının çocuk tarafından anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Okul öncesi dönemde çocuklar tanımlayıcı hikayelerden çok karşılaştırmalı hikayelerden hoşlanmaktadırlar. Birden fazla anlam içeren, didaktik yönü ağır, devrik ve gramer yönünden zayıf çocuk kitapları çocukların ilgisinin azalmasına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra çocuklar hikayenin birden bire

kesilmesi yerine bir sonunun olmasını istemektedirler (Bozdağ; 2000; Gönen, 2000; Özkan, 2001; Sever, 2015; Yavuz, 2000).

Aslan (2013), nitelikli bir çocuk kitabının dil ve anlatım yönünden sahip olması gerek özellikler şu şekilde sıralanmaktadır:

- Çocuk kitaplarında dil açık, sade ve anlaşılır olması gerekmektedir. Bu durum çocuğun kitabı anlayabilmesi için gerekliliktir.

- Cümleler kitabın seslendiği yaş grubunun gelişim özelliği göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Okul öncesi dönemde genellikle kısa ve tek özneli cümleler tercih edilmelidir.

- Çocuk kitaplarında devrik cümle, argo ve yabancı kelimelere yer verilmemelidir.

- Edilgen yerine etken çatıya sahip fiiller tercih edilmeli ve dil bilgisi kurallarına uyulmalıdır.

- Cümleler ve sözcükler çocukların yaşlarına, gelişim düzeylerine uygun olmalıdır. Kelime dağarcığını geliştirmesini desteklemelidir.

- Kitaplarda sözcüklerin anlamları doğru kullanılmalı ve dizgilerde yanlışlık yapılmamalıdır.

- İmla ve noktalama işaretleri doğru biçimde ve özenle kullanılmalıdır (Aslan, 2013).

2.3.2.5 Plan. Tema, konu ve kahramanların belirli bir sitem dahilinde çocuk kitabında konumlandırılması plan olarak tanımlanmaktadır. Çocuk kitaplarının planı yapılırken çocuğun gelişim özellikleri ve ilgisi dikkate alınmalıdır. Bununla birlikte olay gereksiz ayrıntılardan arındırılmış, anlaşılır olmalıdır. Dağınık, birbiriyle ilişkisi olmayan olaylara çocuk kitabında yer verilmemelidir. Çocuğun anlamakta zorlanacağı plan, çocuğun ilgisini azaltmaktadır (Demircan, 2006; Saçkesen, 2008). Kardeş-Koçak (2017) 2004-2010 yıllar arasında basılmış 324 kitabı incelediği çalışmasında kitapların %85,2'sinin, Demircan (2006) araştırmasında incelediği 36 çocuk kitabının %85'inin gereksiz ayrıntılardan arındırıldığını saptamıştır. Benzer şekilde Gönen vd. (2015) araştırmalarında inceledikleri kitapların %76'sının yalın olduğunu tespit etmişlerdir.

Bir hikaye; giriş (serim), gelişme (düğüm) ve sonuç (çözüm) olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Giriş (serim) bölümünde, karakterlerin özellikleri ve başlarından geçen olay tanıtılmaktadır. Gelişme (düğüm) bölümünde, karakterin başına gelen olay gelişmekte ve karışık hale gelmektedir. Olayın sebebine dair belirsizliklerin bulunduğu kısımdır. Sonuç (çözüm) bölümünde ise, olayların sebepleri belirgin hale gelmekte ve çözüm yolları ortaya çıkmaktadır (Güleryüz, 2004; Kardaş-Koçak, 2017). Kardaş-Koçak (2017) 2004-2010 yıllar arasında basılmış 324 kitabı incelediği çalışmasında kitapların %95,7'sinin giriş (serim), gelişme (düğüm) ve sonuç (çözüm) bölümlerinden oluştuğunu saptamıştır.

Çocuk kitaplarının disiplin içinde oluşturulabilmesi için plan bir zorunluluktur. İyi hazırlanmış bir plan, verilmek istenen iletinin anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Plan aracılığıyla çocuklar kurgu içindeki neden sonuç ilişkilerini daha iyi kavramaktadır (Güleryüz, 2004; Kardaş-Koçak, 2017). Çocuk kitapları çocuğun neden sonuç ilişkisi kurabilmesini desteklemelidir. Çocukta kaygıya, korkuya ve olumsuz duygulara yönlendirmemelidir. Bu nedenle çocuk kitapları olumlu bir sonla bitmelidir (Dağlıoğlu & Çakmak, 2009; Oğuzkan, 2006; Saçkesen, 2008; Sever, 20015).

Bölüm 3

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1 Araştırma Modeli

48-66 aylık çocukların gelişimlerine uygun çocuk kitaplarının sahip olması gereken özellikleri; okul öncesi öğretmenliği bölümü, çocuk gelişimi bölümü ve çocuk gelişimi programı akademisyenlerinin ve çocuk kitabı yazarlarının görüşleri doğrultusunda incelenmesi ve belirlenmesi amaçlanan bu çalışmada nitel araştırma modellerinden durum çalışması kullanılmıştır.

Durum çalışmaları, sorulara yanıt aramada kullanılan, ayırt etme özelliği yüksek bir yaklaşımdır. Mevcut olayın, programın, ortamın, birbirine bağlı sistemlerin ya da sosyal grubun detaylı incelendiği yöntem olarak tanımlanmaktadır. Durum çalışmaları üç amaçla tercih edilmektedir;

1. Bir durumu oluşturan detayları tanımlamak ve görmek,
2. Bir duruma ilişkin mevcut açıklamaları geliştirmek,
3. Bir durumu değerlendirmek amacıyla tercih edilir (Büyüköztürk, Çakmak Kılıç, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2015).

Bu çalışmada var olan durumu ortaya koymak amaçlandığı için bu model seçilmiştir.

3.2 Evren ve Katılımcılar

Bu çalışmada çeşitlilik arz eden durumlar arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymayı amaçlayan, amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005, Büyüköztürk vd., 2015). Bu doğrultuda 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Türkiye genelindeki 61 üniversitenin Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü, Çocuk Gelişimi Bölümü, Çocuk Gelişimi Programında görev alan 276 akademisyen ve 20 çocuk kitabı yazarına

çalışmanın içeriğini anlatan Ek A'daki davet mektubu elektronik posta aracılığıyla gönderilmiştir. Akademisyenlerde uzmanlık ölçütü olarak çocuk edebiyatı alanında çalışma yapmış ya da yapıyor olmak kriteri aranmıştır. Yazarlarda ise uzmanlık ölçütü olarak 48-66 aylık çocuklara yönelik kitap yazmış ya da yazıyor olmak kriteri aranmıştır.

Birinci delphi anketinde 24 akademisyen ve 6 yazara ulaşılmıştır. Katılımcılar; 3 profesör, 3 doçent, 11 yardımcı doçent, 4 öğretim görevlisi, 3 araştırma görevlisi ve 6 çocuk kitabı yazarıdır. Birinci delphi anketi katılımcılarının demografik özellikleri Tablo 1'de yer almaktadır. Katılımcıların görev yapıdığı üniversiteler Ek B'deki gibidir.

Tablo 1
Birinci Delphi Anketine Katılanların Demografik Özellikleri

		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyete göre	Kadın	21	70
	Erkek	9	30
Çalışma alanına göre	Okul Öncesi	16	53,3
	Çocuk Gelişimi	8	26,6
	Yazar	6	20
Unvana göre	Prof.	3	10
	Doç. Dr.	3	10
	Yrd. Doç.	11	36,6
	Öğr. Gör.	4	13,3
	Arş. Gör.	3	10
	Yazar	6	10

İkinci delphi anketinde ve üçüncü delphi anketinde 15 akademisyen ve 4 yazara ulaşılmıştır. Katılımcılar; 2 profesör, 2 doçent, 6 yardımcı doçent, 3 öğretim görevlisi, 2 araştırma görevlisi ve 4 çocuk kitabı yazarıdır. İkinci delphi anketi ve üçüncü delphi anketi katılımcılarının demografik özellikleri Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2
İkinci ve Üçüncü Delphi Anketine Katılanların Demografik Özellikleri

		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyete göre	Kadın	10	52,6
	Erkek	9	47,3

Tablo 2 (devam)

Çalışma alanına göre	Okul Öncesi	11	57,8
	Çocuk Gelişimi	4	21
	Yazar	4	21
Unvana göre	Prof.	2	10,5
	Doç. Dr.	2	10,5
	Yrd. Doç.	6	31,5
	Öğr. Gör.	3	15,7
	Arş. Gör.	2	10,5
	Yazar	4	21

3.3 Verilerin Toplanması

Bu araştırmada 48-66 aylık çocukların gelişim düzeyine uygun çocuk kitaplarının nasıl olması gerektiği Delphi tekniği kullanılarak belirlenmeye çalışılmıştır.

Delphi tekniği ismini; Eski Yunan'da yaşayan ve geleceğe yönelik varsayımları olan Yunanlı bilindik bir kahinin yaşadığı Delphi isimli bir yerden almıştır. Eğitim, tıp ve yönetim gibi alanlarda bilimsel çalışmalar için uzun yıllardır kullanılmaktadır. Bu teknik, Olaf Helmer ve Norman Dalkey isimli iki araştırmacı tarafından 1950'li yıllarda ABD'de geliştirilmiştir (Akar, 2015; Şahin, 2001).

Delphi tekniği, yüz yüze gelmeden, hangi düşüncenin kime ait olduğunu bilmeden uzmanların araştırmaya katılım sağladığı ve objektif olarak ortak görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yürütülen bir yöntemdir (Tanaş, 2013).

Araştırmacılar genellikle bir problem durumunun sonuca ulaştırılmasında yetkinliği olan kişilerin probleme farklı açılardan yaklaşması, bununla birlikte görüş ayrılıklarının yaşanması gibi durumlarla karşı karşıya kalabilmektedir. Delphi tekniği görüş ayrılıklarının olması durumunda, uzmanların görüşünü sistematik bir şekilde elde ederek görüş birliği oluşturma tekniğidir. Böylelikle problem durumuna farklı açılardan bakan uzmanların yüz yüze gelmeksizin elektronik posta ya da posta aracılığıyla uzlaşması amaçlanmaktadır (Aydın, 1999; Rossman & Carey, 1995; Şahin, 2001).

Delphi tekniğinde araştırma verilerine ulaşmak için katılımcı görüşleri toplanması bakımından nitel bir yöntemdir. Verilerin analizinde ise nicel yöntemler kullanılmaktadır. Delphi tekniğinin hangi araştırma yöntemi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği konusunda bir görüş birliğine varılamamıştır. Bu nedenle, nicel nitel ve karma araştırma yöntemi olarak kullanılabilir (Aydın, 1999; Skulmoski, Hartman & Krahn, 2007).

Semerci ve Semerci (2001)'e göre delphi tekniği; katılımı gizlilik, grup tepkisinin istatistiksel analizi ve kontrollü geri besleme olmak üzere üç ana yapı üzerine kurulmuştur.

Katılımda gizlilik; delphinin en temel özelliği olarak görülmektedir. Araştırma boyunca kimlerin katılım sağladığı, belirtilen düşüncelerin kime ait olduğu gizli tutulmaktadır. Katılımcıların düşüncelerinin ön plana çıkması bu yöntemle sağlanmaktadır. Katılımcılar arasında saygı duyulan, tanınan ve sevilen kişilerin görüşlerinin koşulsuz desteklemesi bu şekilde engellenmektedir (Şahin, 2001). Katılımda sağlanan bu gizlilik doğrultusunda uzmanlar olumlu ya da olumsuz kimsenin etkisinde kalmadan görüş belirtebilmektedir. Katılımcılar bir etki altında olmayınca görüşünü belirtmekte daha objektif olmaktadır (Aydın, 1999; Semerci & Semerci, 2001).

Her Delphi anketi uygulandıktan sonra *grup tepkisinin istatistiksel analizi* yapılmaktadır. İstatistiksel olarak (birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, medyan, çeyrekler arası genişlik) analiz edilmektedir. Analizlerde kullanılan istatistiklerin ne anlama geldiği araştırmaya katılan uzmanlarca iyi bilinmelidir. Uzmanların istatistiksel verileri bilmesi, diğer uzmanların görüşlerinin neler olduğunu bilmesini sağlamaktadır. Bu durum, uzmanın kendi görüşü ve grubun eğilimi arasında kişisel beyin fırtınası yapmasını destekleyerek yeni fikirler oluşmasını sağlamaktadır (Paykoç & Ok, 1990).

Delphi tekniğinde bir diğer önemli yapı *kontrollü geri beslemedir*. Delphi tekniğinde ardışık anketler kullanılmaktadır. Anketlerin veri analizi yapıldıktan sonra katılımcıların anketteki genel eğilimleri, bir sonraki Delphi anketiyle katılımcılara gönderilmektedir. Bu yöntemle katılımcılar görüşleriyle, kendilerine iletilen genel eğilim sonuçları arasındaki benzerlik ve farklılıkları karşılaştırarak yeniden beyin fırtınası gerçekleştirmektedir (Aydın, 1999; Paykoç & Ok, 1990).

Delphi tekniği uygulamasında 8 aşama bulunmaktadır.

1. Problem durumunun belirlenmesi; bu aşamada problemin tanımlanması ele alınmaktadır.

2. Literatürün taranması; problem durumuna ilişkin alan yazında yer alan araştırmalar incelenmektedir.

3. Katılımcıların seçimi; problem durumuyla ilişkili bu alanda çalışan katılımcı gurubu belirlenmektedir.

4. Birinci delphi anketinin katılımcılara gönderilmesi; hazırlanan açık uçlu soru katılımcılara gönderilmektedir. Bu süreçte katılımcıların, alandan başka bir uzmanla fikir alışverişi yapmadan konu hakkında görüşlerini yazmaları istenmektedir.

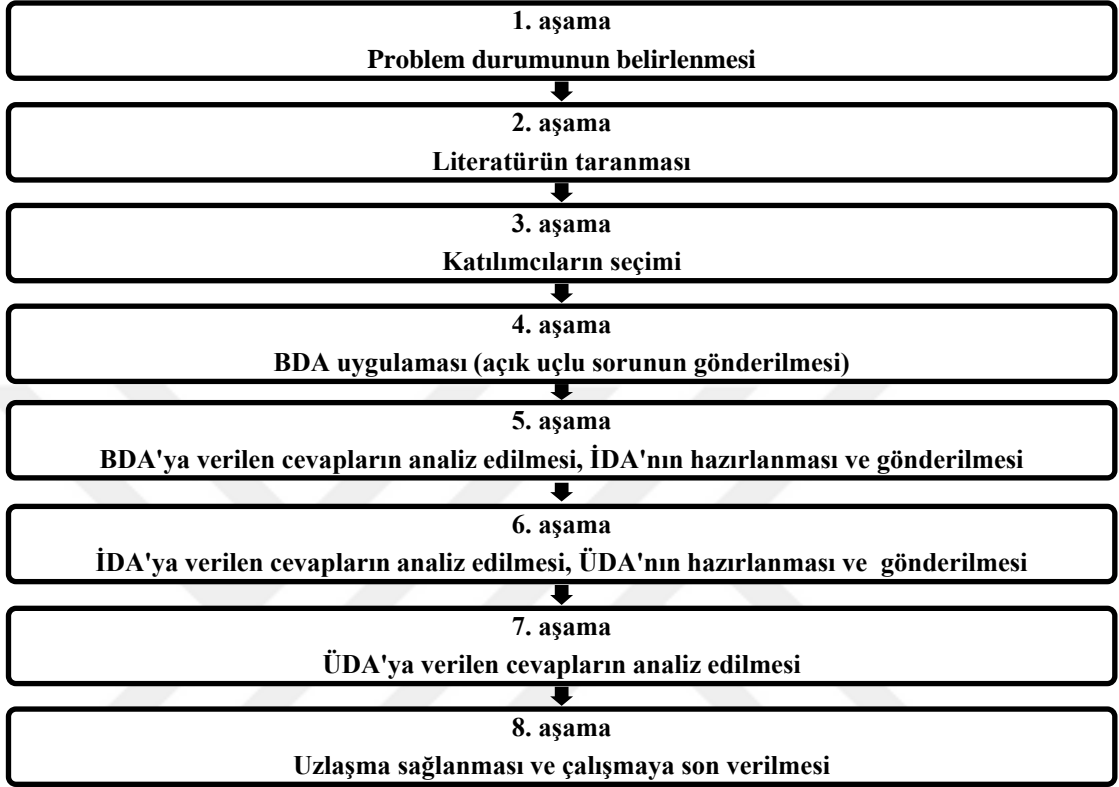
5. Birinci delphi anketine verilen analiz edilmesi ve ikinci delphi anketinin hazırlanıp katılımcılara gönderilmesi; birinci delphi anketine verilen cevapların içerik analizleri yapılmaktadır. İçerik analizi sonucunda bulunan tema ve kategoriler ilişkili olma durumuna göre birleştirilmektedir. Görüşler kategorilere ayrılıp maddeler halinde yazıldıktan sonra likert tipi ölçeğe dönüştürölüp katılımcılara gönderilmektedir. Katılımcılardan her madde için puanlamalarını yapmaları ve nedenlerini yazıp araştırmacıya tekrar göndermeleri istenmektedir.

6. İkinci delphi anketine verilen yanıtların analiz edilmesi ve üçüncü delphi anketinin hazırlanıp katılımcılara gönderilmesi; ikinci delphi anketinde tüm katılımcıların, her madde için verdiği puanın istatiksel analizi (medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik) yapılmaktadır. Hesaplamalar yapıldıktan sonra ölçeğe istatiksel veriler, katılımcının eski puanı eklenerek üçüncü delphi anketi oluşturulmaktadır. İkinci delphi anketinde puanlamaların nedenleri ayrı bir ek dosyada bir araya getirilmekte ve üçüncü delphi anketiyle birlikte katılımcılara gönderilmektedir. Katılımcıların, istatiksel verileri ve eski puanlamasını incelemesi istenmektedir. Bu doğrultuda kişisel beyin fırtınalarını yapıp yeni puanlamalarını ve nedenlerini yazmaları istenmektedir. Bu işlem sonrasında katılımcılar anketi araştırmacıya göndermektedirler.

7. Üçüncü delphi anketine verilen cevapların analiz edilmesi tüm katılımcıların, her madde için verdiği puanın istatiksel analizi (medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik) yapılmaktadır.

8. Uzlaşma sağlanması ve çalışmaya son verilmesi; üçüncü delphi anketinin istatiksel analizi sonucunda çeyrekler arası genişlikler yorumlanmaktadır. eyrekler

arası genişliği 1.2 ve 1.2'den az olan maddeler üzerinde görüş birliği sağlandığı kabul edilmektedir. Görüş birliği sağlandığı belirlenmesi durumunda çalışma sonlandırılmaktadır. Görüş birliği sağlanmaması durumunda son tur tekrar edilebilmektedir (Semerci & Semerci, 2001; Şahin, 2001; Tanaş, 2013).

Şekil 1. Delphi Anketinin Uygulama Aşamaları.

(Semerci & Semerci, 2001; Şahin, 2001; Tanaş, 2013).

Delphi sürecinde katılımcılar görüşlerini istedikleri gibi ifade etmekle birlikte bir etki altında kalmadan görüşlerini savunmakta ya da değiştirebilmektedir. Bu durum, elde edilen verilerin tarafsız olmasını sağlamaktadır. Tekrar eden anketler yapılması ve grubun genel eğilimi hakkında bilgi verilmesi katılımcıların görüşlerini gözden geçirmesine fırsat sunmaktadır. Bu doğrultuda, görüşünü savunma ya da değiştirme olanağı bulunmaktadır. Katılımcıların zaman, mekan gibi nedenlerle bir araya gelmesinin zor olduğu durumlarda kullanılması ve hiyerarşik üstünlük, güç mücadelesi, anlaşmazlıkların yüz yüze çözülemeyeceği durumlarda kullanılması avantaj sağlamaktadır. Araştırmanın uzun sürmesi ve bu nedenle katılımcıların araştırmadan ayrılması sınırlılıklar arasında yer almaktadır (Şahin,2001).

3.3.1 Veri toplama araçları. Delphi tekniğinin birinci aşamasında bir açık uçlu soru, ikinci aşamasında ve üçüncü aşamasında 2 tema, 14 kategori, 217 madden oluşan 7’li likert tipi ölçek kullanılmıştır.

3.3.1.1. Birinci delphi anketi. Araştırma için en uygun grup büyüklüğü 10-20 uzmandan oluşmakta ve kabul edilebilir minimum grup katılımcı sayısı 7 olabilmektedir (Şahin, 2001).

Araştırmada katılımcı yeter sayısına ulaşıldığında, birinci delphi anketi (açık uçlu soru) uzmanlara elektronik posta aracılığıyla iletilmekte ve uzmanların konu hakkında kişisel beyin fırtınası yapıp maddeler halinde görüş bildirmesi beklenmektedir. Bu araştırma kapsamında birinci delphi anketinde katılımcılara sorulmak üzere bir soruda karar kılınmıştır:

48-66 aylık çocukların gelişim düzeyine uygun çocuk kitapları nasıl olmalıdır?

Bu çalışmada birinci delphi anketinde;

- 1.Katılımcıların kısıtlanmadan yaratıcı düşünebilmesini sağlamak.
- 2.Verilecek olan yanıtlarda farklılaşmanın olmasını sağlamak.
- 3.Katılımcıların hiyerarşik kaygı yaşamadan kendisi ifade edebilmesini desteklemek amacıyla tek soru kullanılması tercih edilmiştir.

Bu şekilde hazırlanan birinci delphi anketi araştırmaya katılmayı kabul eden 42 uzmana iletilmiş ve 24.10.2016- 31.10.2016 tarihleri arasında görüşlerini bildirmeleri istenmiştir. Katılımcılara Ek C’deki birinci delphi anketi bilgilendirme yazısı elektronik postayla iletilmiştir. Belirtilen tarihte 30 katılımcı görüş bildirmiştir. Böylelikle birinci delphi anketi (Round I) sonlandırılmıştır.

3.3.1.2. İkinci delphi anketi. Birinci Delphi anketinde katılımcıların verdiği cevaplar maddeler halinde sıralanmış, benzer cevaplar birleştirilmiş ve içerik analizi yöntemlerinden kategorisel analiz kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonucu; 2 ana tema, 14 kategori, 217 maddeden oluşan 7’li likert tipi ölçek oluşturulmuştur. Bu aşamada uzmanlar belirtilen görüşleri 1 (hiç katılmıyorum) ile 7 (kesinlikle katılıyorum) arasında puanlamıştır. Katılımcılara, katıldıkları ya da katılmadıkları özellikler hakkında görüş bildirmeleri için maddenin altında bulunan açıklama kısmını

kullanmaları gerektiği belirtilmiştir. Katılımcılardan 07.12.2016 – 15.12.2016 tarihleri arasında ölçeği puanlayıp elektronik posta aracılığıyla iletmeleri istenmiştir. Katılımcılara Ek D'deki ikinci delphi anketi bilgilendirme yazısı elektronik postayla iletilmiştir İkinci delphi anketinde 19 katılımcı görüş bildirmiştir. Katılımcıların verdiği cevapların istatistiksel analizi (birinci çeyrek, medyan, üçüncü çeyrek ve çeyrekler arası genişliklerinin hesaplanması) yapılmıştır. Sonrasında katılımcıların her madde için yaptıkları açıklamalar ek bir formda bir araya getirilmiştir. Böylelikle ikinci delphi anketi (Round II) tamamlanmıştır.

İkinci Delphi Anketi	Hiç Katılmıyorum						Kesinlikle Katılıyorum
	1	2	3	4	5	6	7
Özellik1							
Açıklama							
Özellik2							
Açıklama							

Şekil 2. İkinci Delphi Anketi.

3.3.1.3 Üçüncü delphi anketi. Üçüncü Delphi Anketi, ikinci anketin aynısıdır. Üçüncü delphi anketinde, katılımcıların ikinci delphi anketinde verdikleri puanlar ve bu puanların istatistik bilgilerine yer verilmiştir. Bu istatistik bilgiler; medyan (Md), birinci çeyrek (Ç1), üçüncü çeyrek (Ç3) ve çeyrekler arası genişliktir (Ç3-Ç1).

Üçüncü Delphi Anketi	Medyan (Md)	Üçüncü Çeyrek (Ç1)	Birinci Çeyrek (Ç3)	Genişlik (Ç3-Ç1)	Eski	Yeni
Özellik1						
Açıklama						
Özellik2						
Açıklama						

Şekil 3. Üçüncü Delphi Anketi.

Üçüncü delphi anketi hazırlandıktan sonra, görüşlerin bulunduğu ek formla birlikte uzmanlara gönderilmiştir. Her madde için yapılan açıklamalar ek bir formda toplanmış ve uzmanlara incelemesi için gönderilmiştir. Böylelikle görüş ayrılıklarının sebebinin ne olduğunun anlaşılması hedeflenmiştir. Katılımcının, grubun eğilimi ile kendi görüşü arasında beyin fırtınası yapıp, tekrar puanlama yapması gerektiği belirtilmiştir. Katılımcıların görüşü değişmemişse puanlamasını değiştirmek zorunda değildir. Bununla birlikte son görüşü hakkında verdiği puanın gerekçesini her madde

için yazması istenmiştir. Katılımcılardan 06.03.2017 – 13.03.2017 tarihleri arasında ölçüğü puanlayıp elektronik posta aracılığıyla iletmeleri istenmiştir.

Katılımcılara Ek E'deki üçüncü delphi anketi bilgilendirme yazısı elektronik postayla iletilmiştir. Belirtilen tarihte 19 katılımcı görüş bildirmiştir. Bu şekilde üçüncü delphi anketi (Round III) da tamamlanmıştır.

3.3.2 Veri Analiz İşlemleri

Verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması 3.turda da Delphi tekniğine bağlı kalınarak yapılmıştır.

Birinci delphi anketinde uzmanlara açık uçlu bir soru sorulmuş ve bu soruya verilen yanıtlar içerik analizi tekniklerinden kategori analizi kullanılarak yorumlanmıştır. İçerik analizi; metnin içindeki belli kategorilerin/kodların ortaya çıkması için sistematik olarak yapılan bir kümelemedir (Büyüköztürk vd., 2015; Karasar, 2009; Yıldırım & Şimşek, 2005).

Birinci delphi anketinde elde edilen verilere içerik analizi uygulanmıştır. İkinci bir araştırmacıda içerik analizi yaparak oluşturduğu kod ve temalar karşılaştırılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda %80 oranında maddelerin kodlanmasında görüş birliği sağlanmıştır. Görüş birliği sağlanamayan maddeler tekrar diğer araştırmacıyla gözden geçirilmiştir.

İkinci delphi anketi, 217 maddeden oluşan, 14 kategorisi ve 2 ana teması olan 7'li likert tipi ölçekten oluşturulmuştur. Katılımcıların ikinci delphi anketini 1 (hiç katılmıyorum) ile 7 (kesinlikle katılıyorum) arasında puanlaması istenmiştir. İkinci delphi anketinde puanlanan her maddenin birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, medyan ve çeyrekler arası genişliği hesaplanmıştır.

Üçüncü delphi anketinde ise; ikinci turdaki gibi her maddenin yeniden birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, medyan ve çeyrekler arası genişliği hesaplanmıştır. Medyan (Md): Veriler büyükten küçüğe ya da küçükten büyüğe doğru sıralandığında ortadaki değerdir. Yanıtların %50'si solunda, %50'si de sağına alan noktadır. Birinci Çeyrek (Ç1): Yanıtların %25'ini soluna, %75'ini de sağına alan noktadır. Üçüncü Çeyrek (Ç3): Yanıtların %25'ini sağına, %75'ini de soluna alan noktadır. Çeyrekler Arası Genişlik (ÇAG): Üçüncü çeyrek ile birinci çeyrek arasındaki farktır. (ÇAG=Ç3-Ç1). Çeyrekler

arası genişliğin az olması uzlaşmanın olduğunu, yüksek olması uzlaşmanın olmadığını ifade etmektedir (Elesan, 2016; Şahin, 2001).

Veriler çözümlenmeden önce bilgisayara girilmiştir. Öncelikle katılımcıların yanıtladığı anketler tek tek incelenmiştir. Yönergelere bağlı kalarak doldurulan anketler değerlendirilmeye alınmak üzere U1, U2, U3 vb.... şeklinde isimlendirilmiştir. Üçüncü delphi anketinin sonuçları incelenmiş ve çeyrekler arası genişlik değerine bakılmıştır. Birinci çeyrek ile üçüncü çeyrek arasındaki genişliğin azalıp artması görüş birliği konusunda fikir vermektedir. Eğer çeyrekler arasındaki genişlik azalıyorsa görüş birliğinin sağlandığı, artıyorsa görüş birliğinin sağlanmadığı söylenebilmektedir (Şahin, 2001).

Zeliff ve Heldenbrand'a göre (akt. Şahin, 2001) birinci çeyrek ve üçüncü çeyrek arasındaki genişlik farkı 1.2'den az ise, o maddeler üzerinde görüş birliği sağlandığı kabul edilir. Görüş birliği oluşturulabilmesi için anketin üç ya da dört tur uygulanmasının genellikle yeterli olduğu belirtilmektedir.

Bu doğrultuda üçüncü delphi anket maddelerinin yarısında çeyrekler arası genişlik "1.2" ya da "1.2" den düşük olduğu belirlenmiş ve çalışma sonlandırılmıştır.

3.4 Sınırlamalar

Araştırma Delphi turlarının tamamına katılan toplam 19 uzman ile sınırlıdır. Araştırmanın katılımcı grubu çocuk kitabı yazarları ile Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü, Çocuk Gelişimi Bölümü ve Çocuk Gelişimi Programında ders vermekte olan ve çocuk kitapları konusunda çalışmaları olan akademisyenleriyle sınırlıdır.

3.5 Sınırlılıklar

1. Katılımcılar, anket sorularını doğru okuyup, gerçek düşünceleri doğrultusunda yanıtlar vermektedir.

2. Katılımcıların çalışma alanları ve yeterlilik düzeyleri ülke genelini temsil edebilecek özelliktedir.

Bölüm 4

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde çalışmaya katılan konu uzmanlarına yöneltilmiş ardışık anketlere verilen yanıtlardan ulaşılan bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Elde edilen veriler araştırma sırasına göre işlenmiş ve çalışmada bu şekilde yer almıştır.

4.1 Birinci Delphi Anketine İlişkin Bulgular

Birinci delphi aşamasında 30 katılımcıya 217 soru yöneltilmiştir. Bu aşamada katılımcıların tamamının boyut, kapak, resimleme, tema, konu, dil ve anlatım konularında görüş bildirdikleri görülmektedir. Katılımcıların en çok görüş bildirdiği diğer kategoriler sırasıyla; %90 kağıt-malzeme, %76,6 kahraman-nesne, %60 harf-yazım-noktalama ve %53,3 ciltleme olarak sıralanmaktadır. Katılımcıların en az görüş bildirdiği kategoriler ise; %43,3 ağırlık, %36,6 sayfa düzeni, %20 basım ve %13,3 planlama şeklindedir. Verilen yanıtların kategorilere göre dağılımı Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3

Birinci Delphi Anketine Verilen Yanıtların Kategorilere Göre Dağılımı

Temalar ve Kategoriler		
I. Tema: Biçim	Frekans (f)	Yüzde (%)
1.Boyut	30	100
2.Kapak	30	100
3.Ciltleme	16	53,3
4.Malzeme-Kağıt	27	90
5.Ağırlık	13	43,3
6.Basım (Tipografi)	6	20
7.Harf-Yazım-Noktalama	18	60
8.Sayfa Düzeni (Mizanpaj)	11	36,6
9.Resimleme	30	100
II. Tema: İçerik	Frekans (f)	Yüzde (%)
1.Tema	30	100
2.Konu	25	100
3.Kahraman-Nesne	23	76,6
4.Dil ve Anlatım	30	100
5.Plan	4	13,3

Birinci delphi aşamasında katılımcılara sorulan açık uçlu soruya verilen yanıtlar içerik analizi yöntemiyle (kategori analizi) sınıflandırılmış, biçim özellikleri ve içerik özellikleri olmak üzere 2 ana temaya ayrılmıştır. İlk temaya (biçim) ilişkin görüşler; boyut, kapak, ciltleme, malzeme-kağıt, ağırlık, basım, harf-yazım-noktalama, sayfa düzeni ve resimleme olmak üzere 9 kategoride incelenmiştir. Boyut kategorisinde 7 madde, Kapak kategorisinde 19 madde, ciltleme kategorisinde 5 madde, malzeme-kağıt kategorisinde 7 madde, ağırlık kategorisinde 5 madde, basım (tipografi) kategorisinde 4 madde, harf-yazım-noktalama kategorisinde 17 madde, sayfa düzeni (mizanpaj) kategorisinde 16 madde ve resimleme kategorisinde 34 madde bulunmaktadır.

İkinci temaya (içerik) ilişkin görüşler; tema, konu, kahraman-nesne, plan, dil ve anlatım olmak üzere 5 kategoride incelenmiştir. Tema kategorisinde 13 madde, konu kategorisinde 50 madde, kahraman-nesne kategorisinde 16 madde, dil ve anlatım kategorisinde 17 madde ve plan kategorisinde 7 madde bulunmaktadır. İçerik analizi sonucu elde edilen temalar, kategoriler ve madde dağılımları Tablo 4'te yer almaktadır. Kategorilere göre ayrılmış madde listesi Ek F'deki gibidir.

Tablo 4
Birinci Delphi Anketi Sonrası Tema, Kategori ve Madde Dağılımı

Temalar ve Kategoriler	
I. Tema: Biçim	Madde sayısı
1.Boyut	7
2.Kapak	19
3.Ciltleme	5
4.Malzeme-Kağıt	7
5.Ağırlık	5
6.Basım (Tipografi)	4
7.Harf-Yazım-Noktalama	17
8.Sayfa Düzeni (Mizanpaj)	16
9.Resimleme	34
II. Tema: İçerik	Madde sayısı
1.Tema	13
2.Konu	50
3.Kahraman-Nesne	16
4.Dil ve Anlatım	17
5.Plan	7

4.2 İkinci Delphi Anketine İlişkin Bulgular

Birinci delphi anketi analizi sonucu hazırlanan İkinci delphi anketinde 2 ana tema, 14 kategori ve 217 madde bulunmaktadır. Katılımcıların katılma derecelerini

belirtmeleri için 1 (hiç katılmıyorum), 7 (kesinlikle katılıyorum) şeklinde puanlaması ve nedenlerini açıklama kısmına yazmaları istenmektedir.

Birinci delphi anketinde 30 katılımcı görüş bildirirken, ikinci delphi anketinde 19 katılımcı görüş bildirmiştir. Toplamda 19 konu uzmanın katılımı ikinci delphi anketi bir ay içerisinde toplanıp analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda 217 maddenin 173 maddesinde çeyrekler arası genişlik değeri (Ç3-Ç1) “1,2” den yüksek çıkmıştır. Bu durum katılımcılar arasında görüş ayrılıklarının olduğunu göstermektedir. Üçüncü delphi anketi hazırlanırken, ikinci delphi anketinin analizinde elde edilen, grup eğilimini gösteren istatistiksel verilere (birinci çeyrek, medyan, üçüncü çeyrek ve çeyrekler arası genişlik değeri) ve katılımcının ikinci delphi anketinde verdiği puanlamasına yer verilmektedir. Böylelikle üçüncü delphi anketinde katılımcılar grubun genel eğilimini ve kendi düşüncesini karşılaştırma imkanı bulmaktadır.

Bunun yanı sıra uzmanların ikinci delphi anketinde açıklama kısmında yer verdikleri görüşleri, diğer görüşlerin sebebinin anlaşılabilmesi için açıklamalar ek bir formda bir araya getirilmiştir. Üçüncü delphi anketiyle gönderilmiştir.

4.2.1 İkinci delphi anketi biçim özelliklerine ilişkin bulgular. İkinci delphi anketinin biçim temasında 9 kategori bulunmaktadır. Bu kategoriler; boyut, kapak, ciltleme, kağıt-malzeme, ağırlık, basım(tipografi), harf-yazım-noktalama, sayfa düzeni (mizanpaj) ve resimlemedir.

4.2.1.1 İkinci delphi anketi “boyut” kategorisine ilişkin bulgular. İkinci delphi anketi I. Temanın “boyut” kategorisinde toplamda 7 madde bulunmaktadır. İkinci delphi anketinde uzmanlar bu 7 maddenin 6’sı üzerinde görüş birliği sağlayamamış, 1 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 5’te ve Tablo 6’da gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U2’ye göre “Çocuklar fiziksel olarak gelişmeye devam ettiği için büyük boyutlu kitapları incelemekte zorlanabilirler. Bu durum kitabı incelerken sıkılmasına neden olabilir”.

U7’ye göre “4-5 yaşlarındaki çocuklar okuma bilmedikleri için kitapların resmine bakarlar. Kendi inceleyecekse boyutu tutabileceği şekilde tasarlanmalıdır.

Ama yazılanı merak edip bir yetişkinle inceleyecekse, yetişkin de okuyabileceği için boyutu çok önemli değildir”.

U19’a göre “Çocuk kitapları için ideal boyut 16x23 cm’dir. Bu boyutların çocuğun kitabı inceleyebilmesi için idealdir”.

U5’a göre “Türkiye’de maliyetli olduğu için pek kullanılmasa da üç boyutlu, şekilli kitaplar çocuklar için merak uyandırıcıdır. Bu kitapları İncelerken de keyif alırlar”.

Tablo 5

İkinci Delphi Anketi “Boyut” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Boyut	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Üçboyutlu, hareket edebilen, pop-up ve interaktif olmalıdır.	6.00	6.00	5.00	1.00

Tablo 6

İkinci Delphi Anketi “Boyut” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Boyut	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.15x35 cm boyutlarında olmalıdır.	2.00	4.00	1.00	3.00
2.25x45cm boyutlarında olmalıdır.	3.00	6.00	1.00	5.00
3.16x23cm boyutlarında olmalıdır.	3.00	4.00	1.00	3.00
4.24x36 cm boyutlarında olmalıdır.	4.00	5.00	1.00	4.00
5.Farklı boyutlarda kitaplar (Dev kitaplar, küçük cep boyunda, minyatür, dikey, yatak, dikdörtgen, kare vb.) olmalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
6.Çocuğun elinde ya da kucığında (İki kucak genişliği) tutabileceği boyutta olmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00

4.2.1.2 İkinci delphi anketi “kapak” kategorisine ilişkin bulgular. İkinci delphi anketi I. Temanın “kapak” kategorisinde toplamda 19 madde bulunmaktadır. İkinci delphi anketinde uzmanlar bu 19 maddenin 13’ü üzerinde görüş birliği sağlayamamış, 6 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar çocuk kitaplarında kapağın, resimli olması gerektiği, korkutucu öğeler barındırmaması, içerikle örtüşmesi ve estetik değer taşıması konusunda görüş birliği sağlamışlardır. Kitabın adının, yazarının ve çizerinin adının ön kapakta bulunması gerektiğini vurgulamışlardır. Kapağın dayanıklı olması için kullanılacak malzeme, kapağın ciltlenmesi, yayın evinin, basım yerinin ve yaş grubunun nerede yazacağı konusunda uzlaşmaya varamamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 7’de ve Tablo 8’de gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U7'ye göre “Çocuklar okuma bilmedikleri için kitabın neyle ilgili olduğunu anlayamazlar. Kapakta, kitabın içeriğiyle ilgili ipuçları barındıran resim olmalıdır”.

U11'e göre “Ailelere kitap seçerken kolaylık sağlayabilmesi için ön kapakta yaş grubu yazmalıdır”.

U15'e göre “Kitabın uzun yıllar kullanılabilmesi için dayanıklı bir kapağı olması gerekmektedir. Kapağın üzerinde hangi yaş için olduğuna yer verilmelidir. Ailelere tercih konusunda kolaylık sağlanmış olacaktır”.

Tablo 7

İkinci Delphi Anketi “Kapak” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Kapak	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Kapak resimli olmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
2.Kapak resimleri estetik değer taşımaktadır.	7.00	7.00	6.00	1.00
3.Kitabın adı ön kapakta yer almalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
4.Kitabın yazarının adı ve çizerinin adı ön kapakta yer almalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
5.Kapak resmi içerikle örtüşmelidir.	7.00	7.00	7.00	0.00
6.Kapakta korku ve kaygı verici görseller olmamalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 8

İkinci Delphi Anketi “Kapak” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Kapak	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Kapak kuşe renkli olmalıdır.	5.00	6.00	4.00	2.00
2.Kapak, yalın çizgilerle olmalıdır.	4.00	6.00	3.00	3.00
3.Kapak, açık-koyu karşıtlığı olan renklerle oluşturulmuş görsellerle devingen kılınmalıdır.	5.00	6.00	4.00	2.00
4.Kitabın yazarının adı ve çizerinin adı iç kapakta yer almalıdır.	5.00	7.00	2.00	5.00
5.Kitabın basım yeri ve yayınevi ön kapakta yer almalıdır.	4.00	7.00	2.00	5.00
6.Kitabın basım yeri ve yayınevi iç kapakta yer almalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
7.Kitabın hangi yaş grubuna hitap ettiği iç kapakta yer almalıdır.	5.00	6.00	1.00	5.00
8.Kitabın tanıtımına yönelik bir iç kapak olmalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
9.Kapakta, içerikle ilişkili çocuğun beklemediği (Dikkat çekici, gülünç, sıra dışı ve şaşırtıcı) öğeler olmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
10.Kitap kapağının kalın ve dayanıklı malzemeden yapılmalıdır.	7.00	7.00	5.00	2.00
11.Kâğıt yüzeyi, makinelerle tutkal ya da sıcak presleme yoluyla selofanlanmalıdır. (Selofan, saydam plastik folyolardır.)	5.00	6.00	4.00	2.00
12.Cilt kapağı kalın mukavvadan olmalıdır.	4.00	6.00	4.00	2.00
13.Cilt kapağı kalın kartondan olmalıdır.	6.00	6.00	4.00	2.00

4.2.1.3 İkinci delphi anketi “ciltleme” kategorisine ilişkin bulgular. İkinci delphi anketi I. Temanın “ciltleme” kategorisinde toplamda 5 madde bulunmaktadır. İkinci delphi anketinde uzmanlar bu 5 maddenin hiçbiri üzerinde görüş birliği sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 9’da gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U3’e göre “*okul öncesi dönemdeki yetişkinler çocuklar gibi kitapları kullanmadığı için kitaplar daha çabuk yıpranabilmektedir. Bu nedenle kitabın uzun yıllar kullanılabilmesi için ipe dikilmiş olması gerekmektedir*”.

U8’e göre “*kitapları tutkalla yapıştırıldıktan sonra mutlaka preslenmelidir*”.

Tablo 9
İkinci Delphi Anketi “Ciltleme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Ciltleme	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Kitapların ciltlemesi ipe yapılmalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
2.Kitapların ciltlemesi telle yapılmamalıdır.	3.00	7.00	1.00	6.00
3.Kitap yapıştırıcısıyla ciltlenecekse kesinlikle ip de olmalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
4.Kitap ciltlemesi bez ve dikiş yoluyla yapılmalıdır.	6.00	7.00	3.00	4.00
5.Karton kitaplarda pres cilt kullanılmalıdır.	4.00	6.00	3.00	3.00

4.2.1.4 İkinci delphi anketi “kağıt-malzeme” kategorisine ilişkin bulgular. İkinci delphi anketi I. Temanın “kağıt-malzeme” kategorisinde toplamda 7 madde bulunmaktadır. İkinci delphi anketinde uzmanlar bu 7 maddenin hiçbiri üzerinde görüş birliği sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 10’da gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U5’e göre “*Bunlar kağıtla ilgili eski bilgiler. 3. hamur yok artık. “kitap kağıdı” denilen bir kağıt var, yetişkin romanlarında kullanılmaktadır. Çoğunlukla İskandinavya’dan ithal ediliyor ve renk tonları farklı farklıdır. Bunlar arasında bembeyazdan krem renginin çeşitli tonlarına uzanan bir spektrum içinde seçim yapabilirsiniz. Bu kağıtların bazıları birinci hamur sayılmadığı halde renkleri çok güzel göstermekte ve küçük çocuk kitaplarında da kullanılmaktadır. Özetle bu yaş grubunun kitapları tümüyle beyaz olmalı diye bir kural geçerli olmayabilir. Ayrıca çok*

kalın mukavva “dişleme” aşamasındaki bebekler için uygun ama bu yaşta artık kitabın sayfalarını kolay çevirebilmesi daha önemli.”.

U6 ‘ya göre *“Kağıtlar saman kağıt olmamalıdır. Birinci kalite olması baskı kalitesi yönünden önemlidir”.*

U7’e göre *“Kağıt kuşe olmalıdır. Parlak kuşe göz sağlığına uygun değildir”.*

U13’e göre *“Çocuk kitapları birinci hamur gibi dayanıklı hamurdan yapılmalıdır. Kağıt dayanıklı olursa renkler birbirine karışmaz ve çabuk yıpranmaz”.*

Tablo 10

İkinci Delphi Anketi “Kağıt-Malzeme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler

Malzeme-Kağıt	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Kağıt, birinci kalite olmalıdır.	7.00	7.00	5.00	2.00
2.Kağıt, pürüzsüz dokuya sahip olmalıdır.	5.00	7.00	3.00	4.00
3.Kağıt, mat (göz alıcı beyazlığı azaltılmış) olmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
4.Kağıt dışında kullanılacak farklı materyallerden (ahşap, metal, plastik, kumaş... vb.) sayfalar düzenlenebilir.	6.00	7.00	3.00	4.00
5.Kağıt kuşe olmamalıdır.	4.00	6.00	2.00	4.00
6.Saman kağıt olmamalıdır.	5.00	7.00	2.00	5.00
7.Kağıt 2. hamur ve 3. hamur kağıt olmamalıdır.	5.00	6.00	2.00	4.00

4.2.1.5 İkinci delphi anketi “ağırlık” kategorisine ilişkin bulgular. İkinci delphi anketi I. Temanın “ağırlık” kategorisinde toplamda 5 madde bulunmaktadır. İkinci delphi anketinde uzmanlar bu 5 maddenin hiçbirini üzerinde görüş birliği sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 11’de gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U3’e göre *“Çocuk henüz kağıdı tutmaya hakim olmadığı için çabuk buruşmaması için kalın kağıt tercih edilmelidir. Sayfa sayısına sınırlandırma getirmek doğru değildir”.*

U8’e göre *“Ekolojik farkındalıkla ilişkili bir kitap, dolayısıyla doğaya daha az etki edecek malzeme kullanılması ve çocukların kitabı daha hassas kullanmaları için ve dikkat algı, ince motor gibi becerilerini geliştirmek adına saman kağıdı tercih edilebilir”.*

U15’e göre *“Kitabın ağırlığı çocuğun taşıyabileceği düzeyde olmalıdır. Kaliteli olsun yırtılmasın diye 200-300 gr. Kağıt tercih edilirse bu seferde çok ağır bir kitap ortaya çıkar. Çok ağır olan kitapları çocuğun taşıması neredeyse imkansız hale gelir”.*

U17' e göre “*çocuk kitaplarında doku içeriğe uygun değişebilmelidir. Çok ağır kitaplar çocuğun kitabı rahatlıkla incelemesi ve taşınması bakımından uygun değildir*”.

Tablo 11

İkinci Delphi Anketi “Ağırlık” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Ağırlık	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Kitap kalın kağıt olmalıdır.	5.00	7.00	3.00	4.00
2.Kitap 10-18 sayfa olmalıdır.	5.00	6.00	4.00	2.00
3.Kitap 20-36 sayfa olmalıdır.	4.00	4.00	1.00	3.00
4.Kağıdın ağırlığı 90 gramın altına düşmemelidir.	5.00	6.00	3.00	3.00
5.Kitap ağırlığı, kitabın büyüklüğüne, sayfa sayısına ve kitap yapımında kullanılan malzemeye bağlı olmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00

4.2.1.6 İkinci delphi anketi “basım (tipografi)” kategorisine ilişkin bulgular.

İkinci delphi anketi I. Temanın “basım (tipografi)” kategorisinde toplamda 4 madde bulunmaktadır. İkinci delphi anketinde uzmanlar bu 4 maddenin 3’ü üzerinde görüş birliği sağlayamamış, 1 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar çocuk kitaplarının baskısının temiz yapılması konusunda görüş birliği sağlamışlar fakat yazılar arası boşluk, fon ve yazı arasındaki renk uyumu hakkında bir görüş birliği sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 12’de ve Tablo 13’te gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U3’e göre “*Okul öncesi dönem yazı farkındalığının oluşturulduğu dönem olduğundan dolayı bu dönemde çocuklara sunulacak kitaplarda yazılar iç içe geçmemelidir. Karışık olmayan yazılar çocukta yazı farkındalığı oluşturması yönünden önemlidir*”.

U8’e göre “*Baskı kalitesi hikayenin anlaşılması bakımından önemlidir*”.

U9’e göre “*Renklerin birbirine karışmamalı ve leke olmamalıdır. Baskı temiz yapılmazsa resimlerin etkisi kaybolabilir*”.

Tablo 12

İkinci Delphi Anketi “Basım (tipografi)” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Basım (Tipografi)	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Temiz bir baskı olmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00

Tablo 13

İkinci Delphi Anketi “Basım (tipografi)” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Basım (Tipografi)	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Yazılar arası boşluklarda tutarlılık ve süreklilik sağlanmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
2.Fon ve yazı tipi, rengi birbirine kontrast oluşturacak şekilde tasarlanmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
3.Fon koyu tonda ise yazı açık; fon açık tonda ise yazı koyu tonda olmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00

4.2.1.7 İkinci delphi anketi “harf-yazım-noktalama” kategorisine ilişkin bulgular. İkinci delphi anketi I. Temanın “harf-yazım-noktalama” kategorisinde toplamda 17 madde bulunmaktadır. İkinci delphi anketinde uzmanlar bu 17 maddenin 16’sı üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 1 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar çocuk kitaplardaki yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine dikkat edilmesi gerektiği hususunda da anlaşmışlardır. Yazının büyüklüğü, nerede duracağı, kaç kelime olması gerektiği, yazılar arası boşluğun kaç olması gerektiği, yazı karakteri ve renginin nasıl olacağı konusunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 14’te ve Tablo 15’te gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U1’ e göre *Okul öncesi çocuklarına uygun yazı 16-24 punto arasındır”.*

U5’e göre *“Günümüzde sayfa düzeni programlarında 1.5 satır diye bir kavram bulunmamaktadır. Onun yerine “satırlar birbirine girmemeli” uygundur.*

U8’e göre *“Çocuk kitaplarında kullanılan yazılar okuma yazma öğrenirken karşılaşacağı yazı stiliyle aynı olmalıdır.”.*

U13’e göre *“Yazıları çocuk okuyacaksa iri puntolu olması yararlı olacaktır. Kitabının kurgusu gereği yazı karakterinin değişmesi sorun olmayacaktır”.*

U16’ya göre *“Kelime sayısının çok olması çocuğun sıkılmasına neden olur. Kelime sayısı 300’ü geçmemelidir. Yazı büyüklüğü ise; 14-16 punto olmalıdır”.*

Tablo 14

İkinci Delphi Anketi “Harf-yazım-noktalama” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Harf-Yazım-Noktalama	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine uyulmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 15

İkinci Delphi Anketi “Harf-yazım-noktalama” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Harf-Yazım-Noktalama	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Harfler, 1.5 satır aralıklı olmalıdır.	5.00	6.00	3.00	3.00
2.Harf büyüklüğü 20-24 olmalıdır.	3.00	6.00	1.00	5.00
3.Harf büyüklüğü 14-16 olmalıdır.	4.00	6.00	2.00	4.00
4.Harf büyüklüğü 12-18 olmalıdır.	2.00	4.00	1.00	3.00
5.Az sayıda yazı içermelidir.	5.00	7.00	3.00	4.00
6.Yazılar resmin yanında olmalıdır.	3.00	5.00	1.00	4.00
7.Yazılar resmin üstünde olmalıdır.	2.00	5.00	1.00	4.00
8.Yazılar resmin altında olmalıdır.	4.00	6.00	2.00	4.00
9.Yazılar resmin içinde olmalıdır.	1.00	3.00	1.00	2.00
10.Kitap yazısız sadece resimlerden oluşabilmelidir.	5.00	7.00	2.00	5.00
11.En çok 300 kelimedenden oluşmalıdır.	4.00	4.00	2.00	2.00
12.Kitaplar, ilköğretim kademesinde öğretilecek yazı stiliyle (harflerle) yazılmalıdır.	2.00	5.00	1.00	4.00
13.Paragrafların ilk sözcüğünün ilk harfi dikkat çekici şekilde büyük olmalıdır.	3.00	5.00	1.00	4.00
14.Yazılar koyu renklerde yazılmalıdır.	3.00	5.00	1.00	4.00
15.Yazılarda bazı bölümlerde farklı yazı karakterine de yer verilmelidir.	3.00	5.00	1.00	4.00
16.Hikâyeye özgü nida sesleri varsa bunlar resimde farklı puntolarda kullanılmalıdır.	5.00	6.00	3.00	3.00

4.2.1.8 İkinci delphi anketi “sayfa düzeni (mizanpaj)” kategorisine ilişkin bulgular. İkinci delphi anketi I. Temanın “sayfa düzeni (mizanpaj)” kategorisinde toplamda 16 madde bulunmaktadır. İkinci delphi anketinde uzmanlar bu 16 maddenin 14’ü üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 2 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar sayfaların ve olayların sıralı olması, metinle ona ait resmin aynı sayfada bulunması gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır. Resim-metin oranı, sayfa tasarımı (tek sayfa, çift sayfa), metnin ve resmin sayfaya yerleştirilme biçimi, sayfa boşluğu konusunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 16’da ve Tablo 17’de gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U11’e göre “Okul öncesi dönemde çocuklar resimlere bakarak görselde anlatılmak istenen hakkında tahminlerde bulunmaktadır. Resim ve metin örtüşmezse çocuğun olayı anlaması zorlaşacaktır. Bütünlüğün bozulmaması için resim ve o resmi anlatan metin aynı sayfa da yer almalıdır. Resim metin için kesin bir oran belirlemek doğru değildir. Bu dönemde çocuk, kitabı tek başına inceleyecekse resim yazıya oranla daha fazla olmalıdır. Fakat çocuk kitabı bir yetişkinle incelenecekse bu oran eşit olmalıdır”.

U17'e göre "Çocuk kitaplarında resim-metin oranına dikkat edilmelidir. Bu oranın ¼ olması gerekir. Sayfa tasarlanırken tek ya da çift sayfa tasarlanabilir. Sayfa yapısına göre resim-metin oranı belirlenebilir. Resimler metinle mutlaka ilişkili olmalıdır".

U18'e göre "Okuma bilinmediği için resim yazıdan yoğun kullanılmalıdır".

Tablo 16

İkinci Delphi Anketi "Sayfa Düzeni (Mizanpaj)" Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Sayfa Düzeni	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Anlatılan olayı, uygun bir sıra içinde sayfaya/sayfalara yansıtılmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
2.Metin ve ona ait resim aynı sayfada olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 17

İkinci Delphi Anketi "Sayfa Düzeni (Mizanpaj)" Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Sayfa Düzeni	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Sayfanın dörtte üçü resim, dörtte biri yazı olmalıdır.	6.00	7.00	3.00	4.00
2.Kitaptaki resimler içerikle ilgili ve tam sayfaya yayılmış olmalıdır	6.00	7.00	5.00	2.00
3.Yazılar resim bütünlüğünü bozmayacak yerlerde özellikle sol üst köşede yer almalıdır	3.00	5.00	1.00	4.00
4.Resimler metnin kenarında olmalıdır.	2.00	4.00	1.00	3.00
5.Çizgiler, sayfa üzerinde karakterin eylem ve devinimlerini gösterebilmelidir.	7.00	7.00	5.00	2.00
6.Boşluklar, sayfanın estetik ve kurgusal bütünlüğüyle ilişkili olarak oluşturulmalıdır	7.00	7.00	5.00	2.00
7.Dokuyla, sayfa üzerindeki görseller dokunma hissi uyandırabilmelidir.	5.00	7.00	3.00	4.00
8.Tonlamayla, anlatılmak istenen olay ya da duygu ve düşünceler daha belirgin ya da derin kılınmalıdır.	5.00	7.00	3.00	4.00
9.Sayfa üzerinde fotoğraflara yer verilmelidir.	4.00	6.00	2.00	4.00
10.Cümle, başladığı sayfada bitmelidir.	7.00	7.00	5.00	2.00
11.Çocuk kitaplarında normal aralıklı satırlarla dizilmiş sayfalar tercih edilmelidir.	4.00	5.00	2.00	3.00
12.Çocuk kitaplarında normalden çok aralıklı satırlarla dizilmiş sayfalar tercih edilmelidir.	3.00	5.00	2.00	3.00
13.Sayfa kenarlarında geniş boşluklar (marjlar) bırakılmalıdır.	4.00	5.00	2.00	3.00
14.Yazı ile resim birbirine karışmamalıdır.	7.00	7.00	4.00	3.00

4.2.1.9 İkinci delphi anketi "resimleme" kategorisine ilişkin bulgular. İkinci delphi anketi I. Temanın "resimleme" kategorisinde toplamda 34 madde bulunmaktadır. İkinci delphi anketinde uzmanlar bu 34 maddenin 24'ü üzerinde görüş

birliği sağlayamamışlar, 10 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar resimlerin dikkat çekici, yaratıcı, anlaşılır, estetik olması gerektiği, resimleri bir uzmanın yapması gerektiği, farklı teknikler kullanılacağı, resimlerin içerikle uyumlu olması gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır. Renklerin skalası, çizgi-resim ilişkisi, gerçekliği yansıtmaması, resimlerin-sayfa bütün arasında renklendirme konusunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 18’de ve Tablo 19’da gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U4’e göre “*Kitap çocuğu eğlendirmekle birlikte becerilerini de desteklemelidir. Yaratıcı düşünme, bir sonraki adımı tahmin etme gibi beceriler önemli becerilerdendir. Kitaplar aracılığıyla bu beceriler desteklenebilir. Bu resimler bir amaca hizmet edeceği için uzman bir kişi tarafından yapılması gerekir*”.

U5’e göre “*Resimler çocuğa görelik ilkesine uygun olmalıdır. Bu ilke doğrultusunda karışık, çocuğun anlamakta zorlanacağı resimlere yer verilmelidir*”.

U13’e göre “*Çocuk kitaplarında resimleri illüstratörler yapmalıdır. Resimlerin profesyonel biri tarafından yapılması çocuğa verilmek istenen iletinin daha anlaşılır olmasını sağlayacaktır*”.

U19’a göre “*Çocuk kitapları bazen rengarenk, bazen doğal renklerde olabilir. Bazı resimler siyah-beyaz olarakta tasarlanabilir. Renkleri belirleyecek olan içeriktir*”.

Tablo 18

İkinci Delphi Anketi “Resimleme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Resimleme	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1. Resimler dikkat çekici olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
2. Resimler yaratıcı olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
3. Resimler estetik açıdan değer taşımalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
4. Resimler anlaşılır olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
5. Görsel öğeler (resimler) o sayfada anlatılanlarla ilgili olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
6. Resimlerdeki karakterler ve semboller içerik ile uyumlu resimlenmiş olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
7. Resimleme illüstratörler ve sanatçılar (uzman kişiler) tarafından hazırlanmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
8. Resimlemede farklı teknikler kullanılmalıdır.	5.00	6.00	5.00	1.00
9. Resimler kahramanların yaşadıkları ruhsal durumları duyumsatabilmelidir.	7.00	7.00	6.00	1.00
10. Resimlemelerde, çocuklar resimlere baktığında anlatılmak istenen anlamalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 19

*İkinci Delphi Anketi “Resimleme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler***I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler**

Resimleme	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Resimler mutlaka renkli olmalıdır.	6.00	7.00	1.00	6.00
2.Resimler sevimli olmalıdır.	5.00	7.00	4.00	3.00
3.Kitaplardaki resimlerle hayatta gördükleri arasında uyum olmalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
4.Görsellerin aşırı gerçekçi/rasyonel olmamalıdır.	4.00	5.00	3.00	2.00
5.Çok koyu ya da soluk renkler kullanılmalıdır.	2.00	6.00	1.00	5.00
6.Resimler zaman zaman yazı da (Örneğin, otomobilin korna sesi, düdük sesi gibi...) içermelidir.	6.00	6.00	4.00	2.00
7.Resimler süreklilik taşımalı parça-bölük olmamalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
8.Kitaplarda yer alacak resimler, çocukların kendi yaptıkları resimler olmalıdır	2.00	4.00	1.00	3.00
9.Renkler; doğal, pastel tonlar olarak tercih edilmelidir.	5.00	6.00	2.00	4.00
10.Resimlemede karakterin başlangıçta nasıl başladıysa o şekilde devam ettirilmesi gereklidir.	7.00	7.00	5.00	2.00
11.Çizgi film karakterleri resimlemede verilmelidir.	4.00	5.00	1.00	4.00
12.Kitabın bütününde uygulanan teknikte de bir tutarlılık olmalıdır.	7.00	7.00	5.00	2.00
13.Çocuğun plastik sanatlara ilgisini artıracak bir görsel olmalıdır	4.00	6.00	3.00	3.00
14.İyi çekilmiş fotoğraflarda kullanılmalıdır.	4.00	6.00	3.00	3.00
15.Kitaplardaki resimler fotoğrafik bir yaklaşımla değil, çocuk bakış açısıyla yapılmalıdır.	6.00	7.00	3.00	4.00
16.Resim ile açıkladığı olay aynı sayfada bulunmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
17.Resimler, açılmış iki sayfa bir arada tasarlanmalıdır.	4.00	6.00	3.00	3.00
18.Çocuğun ilgisini diri tutmak için de resimler özellikle sağ sayfada yer almalıdır.	4.00	5.00	2.00	3.00
19.Sayfa tasarımında yazının resim üzerine basılacaksa, zeminle yazı arasında yeterince ton ve doku farkı olmalıdır.	7.00	7.00	5.00	2.00
20.Nesneler insana özgü özelliklerle resmedilmelidir.	4.00	6.00	1.00	5.00
21.Yazı-resmin ağırlığı 1/2 olmalıdır.	2.00	4.00	1.00	3.00
22.Yazı-resmin ağırlığı 1/4 olmalıdır.	5.00	7.00	4.00	3.00
23.Resimlerde sert ve kesin çizgilerin kullanılmamalıdır.	5.00	6.00	3.00	3.00
24.Kullanılan renkler, çizgi gücünden daha da ön plana çıkmamalıdır.	4.00	6.00	3.00	3.00

4.2.2 İkinci delphi anketi içerik özelliklerine ilişkin bulgular. İkinci delphi anketinin içerik temasında 5 kategori bulunmaktadır. Bu kategoriler; tema, konu, kahraman-nesne, plan, dil ve anlatımdır.

4.2.2.1. İkinci delphi anketi “tema” kategorisine ilişkin bulgular. İkinci delphi anketi II. Temanın “tema” kategorisinde toplamda 13 madde bulunmaktadır. İkinci delphi anketinde uzmanlar bu 13 maddenin 9’u üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 4 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar çocuk

kitaplarında temanın olumsuz özelliklerden uzak, olumlu davranış örnekleri sunan, farklı kültürlere saygı uyandırması, evrensel değerleri içermesi konusunda görüş birliği sağlamışlardır. Temaların MEB programıyla paralellik göstermesi, öğretici olması, birkaç temanın birlikte verilmesi, temanın nasıl duyumsatılacağı ve hangi becerileri desteklemesi gerektiği konusunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 20’de ve Tablo 21’de gösterilmiştir. Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U5’e göre “*Bu dönemde çocuklar hikayedeki karakterlerle özdeşim kurmakta, yaşanan durumu kendi yaşayabileceği gibi düşünmektedir. Bu nedenle çocuklarda kaygıya neden olacak, didaktik, algılamakta zorlanacağı soyut temalara yer verilmemelidir. Okul öncesi dönemi için sevgi, saygı, paylaşma gibi olumlu temalar uygundur*”.

U6’ya göre *Çocuk kitaplarında toplumsal değerler kadar evrensel değerlere yer verilmelidir. Çocuklar evreni ve insan olmanın gerekliliklerini anlamadan toplumsal değerlerini anlayamamaktadır*”.

U12’ye göre “*Çocuklar kitaplar aracılığıyla evrensel değerleri öğrenmektedir. Bu nedenle öncelikli olarak sevgi, hoşgörü, saygı, paylaşma ve yardımlaşma gibi evrensel temaları içermelidir*”

U15’e göre “*Çocuk kitaplarında önce evrensel değerlere, daha sonra toplumsal değerlere yer verilmelidir*”.

U16’ya göre “*Çocuk kitaplarında korku ve kaygıları anlatan temalar olabilir. Bu temalar ele alınırken üslup ve çocuğu tanımak önemli bir noktadır*”.

Tablo 20

İkinci Delphi Anketi “Tema” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler				
Tema	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Farklı kültürlere saygı uyandıracak nitelikte olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
2.Çocuk kitaplarında çocuğu olumsuz davranışlara yönlendirebilecek temalar işlenmemelidir. (Düşmanlık, aldatmaca, çıkarıcılık, saldırganlık, ayıp, günah, dinsel, ideolojik gibi kavramların, cezaların, tehditlerin ve korkutucu öğelerin vb.)	7.00	7.00	6.00	1.00
3.Çocuğun olumlu davranışlar edinmesine yardımcı olabilecek (sevgi, dostluk, yardımlaşma, paylaşma vb.) temalar işlenmelidir.	7.00	7.00	7.00	0.00
4.Tema evrensel değerleri yansıtmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 21

İkinci Delphi Anketi “Tema” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler				
Tema	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer alan kazanım ve göstergeleri karşılayan temalar olmalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
2.Yetişkin yönlendirmesi olmamalıdır.	6.00	6.00	4.00	2.00
3.Didaktiklik olmamalıdır.	5.00	7.00	3.00	4.00
4.Birkaç tema bir arada işlenmemelidir.	5.00	6.00	2.00	4.00
5.Çocukların okula geçiş süreçlerini destekleyecek okula hazır bulunuşluk kavramının çocuk, aile ve öğretmen boyutlarını farklı yönlerden ele alan temalara yer verilmelidir.	6.00	7.00	5.00	2.00
6.Bilimsel süreç becerilerini geliştiren temalara yer verilmelidir.	6.00	7.00	5.00	2.00
7.Duyumsatmak istenen tema örneklendirme ile verilmelidir.	6.00	7.00	5.00	2.00
8.Duyumsatmak istenen tema tanık gösterme ile verilmelidir.	4.00	7.00	5.00	2.00
9.Duyumsatmak istenen tema karşılaştırma ile verilmelidir.	5.00	6.00	3.00	3.00

4.2.2.2 İkinci delphi anketi “konu” kategorisine ilişkin bulgular. İkinci delphi anketi II. Temanın “konu” kategorisinde toplamda 50 madde bulunmaktadır. İkinci delphi anketinde uzmanlar bu 50 maddenin 39’u üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 11 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar kaç konu ele alınacağı, nasıl biteceği, evrensel ve toplumlar değerlerden hangilerine yer verilebileceği, konunun çocuğun hayatıyla nasıl ilişkilendirileceği ve çocuğun yaşayacağı spesifik durumların (doğum, ölüm, taşınma, göç vb.) olup olmayacağı hususunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Tek bir doğrunun verilmemesi, olumsuz (korku, nefret, şiddet vb.) konulara yer verilmemesi, insani özellikleri ve diğer canlıları tanıtmayı, düşünme becerilerini geliştirmesi, güncel bilgiler olması ve temayla örtüşmesi gerektiği hususlarında görüş birliği sağlamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 22’de ve Tablo 23’te gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U5’e göre “*Konular şiddet, nefret gibi çocuğu olumsuz duygulara yönlendirecek konular olamamalıdır*”.

U9’a göre “*Çocuğu düşündürmeli ve didaktik olarak öğreticilikten kaçınmalıdır*”.

U13’e göre “*Çocukların günlük hayatta yaşama ihtimali olan problemleri kitaplardaki konularda görmesi yaşantı kazanması yönünden çocuğa rehber olacaktır*”.

U17’ye göre “*Çocuklar kitaplarda kendi hayatlarından izler görmekten hoşlanmaktadır. Çocuğun yakın çevresini içine alan konular olmalıdır*”.

Tablo 22

*İkinci Delphi Anketi "Konu" Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler***II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler**

Konu	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Kendi kişisel özelliklerini tanıması ve benimsemesini desteklemelidir.	7.00	7.00	6.00	1.00
2.Bireysel farklılıkları görme ve saygı duymayı öğretmelidir.	7.00	7.00	6.00	1.00
3.Araştırma ve sorgulama isteğini uyarmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
4.Şiddet, korku, nefret, keder, intikam, baskı gibi negatif yüklü konular olmamalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
5.Neden sonuç ilişkisi kurabilmesine yardımcı olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
6.Tek ve doğru bir düşüncenin empoze edilmemesine dikkat edilmelidir.	7.00	7.00	6.00	1.00
7.Cinsiyet rolü, etnik özellik gibi konulardaki kalıp yargılardan uzak olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
8.Kitapta kurgulanacak etkinliklerin oyun temeli olmasına özen gösterilmelidir	7.00	7.00	6.00	1.00
9.Bilgi verilen kitaplar (fen kitapları, gezi hikayeleri vb.) ise verilen bilgilerin doğru ve güncel olmasına dikkat edilmelidir.	7.00	7.00	7.00	0.00
10.Ele alınan düşünce, olay ya da durum ile tema arasında güçlü bir ilişki olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
11.Çocuk kitapları, çocuk okura toplumsal rollerini sezinletirken kadın ve erkeğe eşit bir anlayışla yaklaşmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 23

*İkinci Delphi Anketi "Konu" Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler***II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler**

Konu	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Olayların geçtiği yerler, çocuğun çok iyi bildiği (doğa, ev ve okul vb.) yakın çevresinden olmalıdır.	5.00	6.00	3.00	3.00
2.Hikâye mutlu sonla bitmelidir.	6.00	7.00	5.00	2.00
3.Konusu öğretici olmalıdır.	4.00	6.00	2.00	4.00
4.Konusu düşündürücü olmalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
5.Konusu özgün olmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
6.Çocukların gerçek hayattan nesnelere ve canlı varlıkları tanımalarına yardımcı olmalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
7.Bilimsel bilgi içeriği sunmalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
8.Ahlak kurallarını öğretici olmalıdır	4.00	6.00	2.00	4.00
9.Toplum kurallarını öğretici olmalıdır.	6.00	7.00	2.00	5.00
10.Olumlu kişilik özellikleri aşılmalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
11.Çevre bilinci kazandırılmalıdır. (Nesli tükenen canlılar, su kaynaklarının korunması vb.)	7.00	7.00	5.00	2.00
12.Bilinçli tüketici özelliği kazandırılmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
13.Sorumluluk geliştirici örnekler içermelidir.	6.00	7.00	4.00	3.00
14.Dünyadaki farklı kültürlerden örnekler içermelidir. (Örneğin aborjinleri, kanguruları, igloyu öğreneceği hikâyeler)	6.00	7.00	5.00	2.00
15.Aile kavramını algılamasını desteklemelidir	6.00	7.00	5.00	2.00
16.Vatan, millet kavramını algılamasını desteklemelidir.	6.00	7.00	4.00	3.00
17.Kendi tarihinden önemli insanların yaşamlarını örnek göstermelidir.	4.00	6.00	4.00	2.00
18.Çocukların içinde buldukları dönemde muhtemel yaşayacakları zorluklar (kardeş kıskançlığı, okul korkusu, büyükbabanın kaybı, boşanma, hamilelik, Adalet, açlık, ölüm, cinsellik, ayrılık, aşk, aile içi anlaşmazlıklar, çocuk hakları, boşanma, çevre sorunları, göç vb.) konu olarak seçilmelidir.	5.00	6.00	4.00	2.00

Tablo 23 (devam)

Konu	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
19.Çocukların kişilik gelişimini, kişiler arası etkileşimlerini ve toplumsallaşma süreçlerine katkı sağlayacak kişisel, kişiler arası ve toplumsal değerlere yer verilmelidir.	6.00	7.00	5.00	2.00
20.Resimli bilmeceler ile kitabın çekiciliği artırılabilir	5.00	7.00	5.00	2.00
21.Öyküler mizah içermeli; eğlenceli olmalıdır.	7.00	7.00	5.00	2.00
22.Konu aniden kesilmemeli, olumlu ve belirli bir sonla bitmelidir.	6.00	7.00	5.00	2.00
23.Konu tamamlanmadan, çocuğa tamamlama imkânı sunulmalıdır.	6.00	6.00	4.00	2.00
24.Hikâye mutlaka mutlu sonla bitmelidir.	5.00	6.00	3.00	3.00
25.Tek olaylı olmalıdır.	5.00	6.00	4.00	2.00
26.Dünyada olup biten her şey, çocuk kitaplarının konusu olmaya elverişlidir.	6.00	7.00	4.00	3.00
27.Olayların geçtiği yerler, çocuğun çok iyi bildiği (doğa, ev ve okul vb.) yakın çevresinden olmalıdır.	5.00	6.00	3.00	3.00
28.Yaşamda var olan çatışmalar, çocuklara özgü kurgularla yansıtılmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
29.Dini konular yer almamalıdır.	4.00	7.00	2.00	5.00
30.Şanssızlıkları aşarak kazanılan zaferleri anlatmalıdır.	5.00	6.00	4.00	2.00
31.Kitaplarda, konu olarak yetişkinlerin basitleştirilmiş duygu ve düşünceleri olmamalıdır.	5.00	6.00	3.00	3.00
32.Çocuğa salt korkuyla nasıl başa çıkabileceğini duyumsatmalıdır.	5.00	7.00	3.00	4.00
33.Çocuk edebiyatı yapıtları, düşünce ve değerlerin öğretilmesinde araç olarak kullanılmamalıdır.	2.00	5.00	1.00	4.00
34.Çocuk edebiyatı yapıtları, yaşamı tozpembe gösteren her türlü aldatmacaya ve kandırmacaya karşı olmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
35.Çocuk kitapları, yaşamı basit bir doğru-yanlış, iyi-kötü biçimine göre sunan gerçekdışı bir niteliğe bürünmemelidir.	6.00	7.00	5.00	2.00
36.Çocuk kitapları, çocuğu soyut değerlerle boğup onu gerçeklerden uzaklaştırmamalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
37.Çocuk edebiyatı yapıtları, değerleri, gelenekleri olduğu gibi korumayı değil, gelenekleri bugünün açısından eleştirel bir bakış açısıyla sunmalıdır.	5.00	7.00	4.00	3.00
38.Önemli olan nelerin yazılacağı değil, nasıl yazılacağıdır.	7.00	7.00	4.00	3.00
39.Evrensel değerleri konu olmalıdır.	7.00	7.00	5.00	2.00

4.2.2.3 İkinci delphi anketi “kahraman-nesne” kategorisine ilişkin bulgular.

İkinci delphi anketi II. Temanın “kahraman-nesne” kategorisinde toplamda 16 madde bulunmaktadır. İkinci delphi anketinde uzmanlar bu 16 maddenin 15’i üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 1 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar kahraman sayısı, gerçek kahraman olması, kahramanın insan ya da hayvan olması, idealize edilip edilmemesi ve kahramanlarının özelliklerinin nasıl betimleneceği konusunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Kahramanın çocuğun yaşlarında olması konusunda görüş birliği sağlamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan

maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 24’te ve Tablo 25’te gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U8’ e göre “*Kahraman sayısını kısıtlamak doğru değil. Çok sayıda kahraman olması çocuğun özellikleri ve olayları hafızasında tutmasını zorlaştırır. Az sayıda, çocuğun yaşlarında kahraman, çocuğun kahramanı tanınması açısından önemlidir*”.

U11’e göre “*Özdeşim kurulabilmesi için kahraman çocuğun yaşlarında olmalıdır. Kahraman sayısı fazla olursa çocuğun dikkati çabuk dağılıbilir*”.

Tablo 24

İkinci Delphi Anketi “Kahraman-Nesne” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler

Kahraman-Nesne	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Kahramanlar çocukların kendi yaşlarında olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 25

İkinci Delphi Anketi “Kahraman-Nesne” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler

Kahraman-Nesne	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Çocukların rahatlıkla özdeşim kurabilecekleri, farklı bakış açılarını kazanabilecekleri karakterlere yer verilmelidir.	6.00	7.00	5.00	2.00
2.Gerçek hayatla örtüşen bir karakter ve nesne seçimi yapılmalıdır.	5.00	6.00	3.00	3.00
3.Gerçekte olmayan bazı karakterler bir materyalle somutlaştırılarak kahraman olabilir. (Cadı ve süpürgesi gibi)	5.00	6.00	4.00	2.00
4.Kahramanlar ayrıntılar içinde kaybolmamalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
5.1-3 arası kahraman olmalıdır	6.00	6.00	3.00	3.00
6. 3-5 arası kahraman olmalıdır.	3.00	4.00	1.00	3.00
7.Karakter özellikleri bakımından özdeşim kurmaya uygun olmalıdır. (oyun oynayan, mücadeleci, maceracı, olur olmaz şeylere heyecanlanan, tuhaf durumlara gülen, olağanüstülük ve farklılık karşısında şaşkınlığını gizleyemeyen, yeni şeyler arayışı içinde olan, bilinmezlik karşısında sorular soran,)	6.00	7.00	4.00	3.00
8.Karakterin inandırıcı ve devingen olması gerekir.	6.00	7.00	4.00	3.00
9.Karakter, yetişkinin bakış açısını yansıtmamalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
10.Karakter, hiçbir biçimde öğüt ve emir vermemelidir.	6.00	7.00	5.00	2.00
11.Karakterler korku dolu, ürkütücü, çocukların ruh sağlığını olumsuz bir biçimde olmamalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
12.Masal ve masalımsı türlerin dışındaki kitaplarda kahramanların özellikleri, abartıya kaçılmadan betimlenmelidir.	4.00	6.00	1.00	5.00
13.Çocuk kitaplarında insanlar idealize edilmemelidir, olumlu ve olumsuz, zayıf ve güçlü yanlarıyla anlatılmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
14.Karakter insan olmalıdır.	3.00	4	1.00	3.00
15.Karakter hayvan olmalıdır.	3.00	4	1.00	3.00

4.2.2.4 İkinci delphi anketi “dil ve anlatım” kategorisine ilişkin bulgular.

İkinci delphi anketi II. Temanın “dil ve anlatım” kategorisinde toplamda 17 madde bulunmaktadır. İkinci delphi anketinde uzmanlar bu 17 maddenin 12’si üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 5 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar bilinmeyen kelime sayısı, telaffuzu zor kelimelere ve kavramlara yer verme durumu, tek özne ve kaçınıcı kişi ağzından anlatılacağı, soyut kavramların nasıl aktarılacağı ve cümle yapısı konusunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Türkçeyi doğru kullanma, argo kelimelere yer vermeme, merak uyandıracak kelimelere yer verilmesi, kavram öğretiminde tekrarların kullanılması ve cümle uzunluğunun nasıl olması gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 26’da ve Tablo 27’de gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U4’e göre “*Türkçe’nin doğru kullanılması ve çocuğun okunanları rahat anlaması için sade, anlaşılması kolay cümleler tercih edilmelidir*”.

U7’e göre “*Çocuğun dil gelişimini desteklemek ve iyi bir model oluşturmak için Türkçe doğru kullanılmalıdır. Çocuklar kitaplarda duydukları yeni kelimelerin anlamlarını merak edip araştırma eğilimindedirler*”.

U9’a göre “*Çocuk kitaplarında uzun ve karışık olan cümleler kitabı sıkıcı hale getirir. Çocuğun bilmediği ve içerisinde birçok anlamı barındıran cümlelerle karşılaşması kitabı anlaşılmasız yapar. Bu durum çocuğun kitap sevgisi ve okumaya ilişkin tutumunu olumsuz yönde etkileyebilmektedir*”.

U11’e göre “*Karışık uzun cümlelere yer verilmemelidir. Çocuğun merakını canlı tutmak, öğrenmelerini desteklemek için yeni kelimeler hikayede yer almalıdır. Bilinmeyen kelime sayısının fazla olması hikayeyi anlaşılması zor ve sıkıcı hale getirmektedir*”.

U15’e göre *Çocuk kitaplarında devrik ve uzun cümleler kullanılması karışıklığa neden olmaktadır. Kitabın anlaşılması için gramer kurallarına uygun, kısa ve basit cümleler tercih edilmelidir. Olumsuz örnek teşkil edecek argo kelimelere de asla yer verilmemelidir*”.

U19’a göre “*Çocuklarda olumsuz öğrenmeleri pekiştireceği için argo kelimelere yer verilmemelidir. Sade, anlaşılır ve doğru Türkçe’nin kullanıldığı metinler olmalıdır*”.

Tablo 26

İkinci Delphi Anketi “Dil ve Anlatım” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler				
Dil ve Anlatım	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1. Türkçe doğru ve etkili bir şekilde kullanılmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
2. Çok uzun ve karmaşık cümleler içermemelidir.	7.00	7.00	7.00	0.00
3. Merak edip sözcük dağarcığını geliştirecek yeni sözcükler, kavramlar, ifadeler içermelidir. (Kibirli, akçe, aloe vera... vb.)	7.00	7.00	6.00	1.00
4. Vermek istediği bazı kavramların kullanım tekrarı içeren yapıda olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
5. Argo kelimeler, etiketleme ya da lakap takma yer almamalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00

Tablo 27

İkinci Delphi Anketi “Dil ve Anlatım” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler				
Dil ve Anlatım	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1. Metinde cümle sonlarında oluşturulacak kafiyeler, şiirsel bir dil kullanılmalıdır.	5.00	6.00	4.00	2.00
2. Öyküleyici metin türünde olmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
3. Çocukların ilgisini çekmek için daha çok birinci kişi ağzından yazılmalıdır.	5.00	6.00	4.00	2.00
4. Duyguların anlatımı yer almalıdır. (Uzaklardaki yıldızın göz kırpması, zillerin neşeli sesleri, soğuk sütün tadı... vb.)	6.00	7.00	4.00	3.00
5. Büyütmelere ve anlamsızlıklara yer verilmelidir. (Burunsuz adam, hiç hapsiz olmayan adam, aceleci sincap... vb.)	5.00	5.00	3.00	4.00
6. Metinde kavram eğitiminde kullanılan ve zıtlıkları içeren çeşitli kavramlara yer verilmelidir.	6.00	7.00	5.00	2.00
7. Hangi zaman kipiyle başladıysa öyle devam etmeli ve aynı şekilde tamamlanmalıdır.	7.00	7.00	5.00	2.00
8. Soyut kavramlar yaşamın içinden somut durumlarla aktarılmaya çalışılmalıdır.	7.00	7.00	5.00	2.00
9. Tek öznel cümleler kurulmalıdır.	5.00	7.00	4.00	3.00
10. Dolaylı cümle yapısından kaçınılmalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
11. Az kullanılan veya söylenişi güç olan sözcükler bulunmamalıdır.	5.00	7.00	3.00	4.00
12. Uzun tasvirleri ve ruh çözümlemeleri olmamalıdır.	7.00	7.00	5.00	2.00

4.2.2.5 İkinci delphi anketi “plan” kategorisine ilişkin bulgular. İkinci delphi anketi II. Temanın “plan” kategorisinde toplamda 7 madde bulunmaktadır. İkinci delphi anketinde uzmanlar bu 7 maddenin 5’i üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 2 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar hikayenin sonunun tamamlanıp tamamlanması, hikayeye bütünleştirilebilecek etkinlik örneklerine yer verip vermemesi ve çocuğa verilmek istenen iletinin olayların gelişimine koşut olması konusunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Olayların gereksiz ayrıntılardan

arındırılması ve birbiriyle ilişki olması gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 28’de ve Tablo 29’da gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U8’e göre “*Kitapta yer verilen olaylar kahramanlar arasında çocuğun ilişki kurabilme ve kitaptan keyif alabilmesi için bu unsurların birbiriyle olan ilişkisindeki geçişler iyi tasarlanmalı, kopukluk olmamalıdır*”.

U11’e göre “*Çocuk kitaplarında gereksiz detaylar çocuğun zihnini karıştırabilmektedir*”.

U17’e göre “*Gereksiz ayrıntılar çocukların hikayeyi anlamasını zorlaştırır. Bu durum çocuk için kitabın cazibesinin azalması neden olabilir*”.

Tablo 28

İkinci Delphi Anketi “Plan” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler				
Plan	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Olaylar, gereksiz ayrıntılardan arındırılmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
2.Birbirleriyle ilişkisi olmayan dağınık olaylar yer almamalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 29

İkinci Delphi Anketi “Plan” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler				
Plan	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Hikaye sonunu tahmin etme için sorular içermelidir.	6.00	7.00	4.00	3.00
2.Hikayeyi kendine göre tamamlaması ve resmetmesi için yerler içermelidir.	6.00	7.00	4.00	3.00
3.Kitabın dramasını, resimlerini, dansını, şarkılarını, kuklalarını veya farklı yorumlarını vs. yapmak istemesine altyapı hazırlamalıdır	6.00	7.00	5.00	2.00
4.Çocukların başkası tarafından açık bir şekilde verilen sonuçlara, kendi düşünme becerilerine ve bakış açısına bırakılarak yorumlayabileceği sonuç kısımları geliştirilmelidir.	6.00	7.00	5.00	2.00
5.Çocuk kitaplarında çocukla paylaşılmak istenen iletiler, kurgulanan olayların gelişimine koşturarak açıklık kazanmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00

4.3 Üçüncü Delphi Anketine İlişkin Bulgular

İkinci delphi anketine katılan 19 konu uzmanı, üçüncü delphi anketine de katılmıştır. Üçüncü delphi anketi (ÜDA), 2 ana tema, 14 kategori ve 217 maddeden

oluşan ikinci delphi anketinin aynısıdır. Bu ankette ikinci turda her madde için hesaplanan medyan, birinci çeyrek (Ç1), üçüncü çeyrek (Ç3), çeyrekler arası genişlik (Ç3-Ç1) ve eski yanıtları eklenmiştir. Genel görüşü inceleyip 1(hiç katılmıyorum), 7 (kesinlikle katılıyorum) şeklinde yeniden puanlanması istenmiştir.

19 konu uzmanın katıldığı üçüncü delphi anketinin analizleri (medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek ve çeyrekler arası genişlik) yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda 217 maddenin 109 maddesinde çeyrekler arası genişlik değeri (Ç1-Ç3) “1,2” den yüksek çıkmıştır. Bu durum konu uzmanlarının 109 madde üzerinde görüş birliği sağlayamadığını, 108 madde üzerinde görüş birliği sağladığını göstermektedir.

4.3.1 Üçüncü delphi anketi biçim özelliklerine ilişkin bulgular. Üçüncü delphi anketinin biçim temasında 9 kategori bulunmaktadır. Bu kategoriler; boyut, kapak, ciltleme, kağıt-malzeme ağırlık, basım(tipografi), harf-yazım-noktalama, sayfa düzeni (mizanpaj) ve resimlemedir.

4.3.1.1 Üçüncü delphi anketi “boyut” kategorisine ilişkin bulgular. Üçüncü delphi anketi I. Temanın “boyut” kategorisinde toplamda 7 madde bulunmaktadır. Üçüncü delphi anketinde uzmanlar bu 7 maddenin 5’i üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 2 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar, kitabın farklı şekillerde ve çocuğun tutabileceği boyutta olması konusunda görüş birliği sağlamışlardır. Standart bir boyut belirleme konusunda görüş birliğine sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 30’da ve Tablo 31’de gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U2’ye göre “Okul öncesi dönem çocuklarının motor gelişimi gelişmekte olduğu için büyük boyutlu kitapları incelemekte zorlanmaktadır. Bu durumda kitaptan sıkılmasına neden olabilmektedir”.

U3’e göre “Çocukların kasları gelişmeye devam ettiği için büyük kitapları tutup incelemekte zorlanabilirler. Bu nedenle önemli olan çocuğun kitabı yarımsız tutabilecek boyutta olmasıdır”.

U8’e göre “Kitaplarda içeriğe göre boyut değişmelidir. Bir zürafayı anlata kitap ince uzun olabilirken, gökyüzünü anlatan bir kitap bulut şeklinde olabilir. Önemli olan çocuğun kitabı tutabilmesidir”.

U15'e göre "Çocuklar büyük boyutlu kitaplar incelemekten hoşlanmaktadır. Bir zürafanın, hikayesini anlatan kitabın küçük olması beklenmemelidir. İçerik boyutun belirlenmesinde dikkat edilmesi gereken bir özelliktir".

Tablo 30

Üçüncü Delphi Anketi "Boyut" Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

I.Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Boyut	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Farklı boyutlarda kitaplar (dev kitaplar, küçük cep boyunda, minyatür, dikey, yatak, dikdörtgen, kare vb.) olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
2.Çocuğun elinde ya da kucagında (iki kucak genişliği) tutabileceği boyutta olmalıdır.	6.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 31

Üçüncü Delphi Anketi "Boyut" Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

I.Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Boyut	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.15x35 cm boyutlarında olmalıdır.	2.00	4.00	1.00	3.00
2.25cx45cm boyutlarında olmalıdır.	3.00	6.00	1.00	5.00
3.16x23cm boyutlarında olmalıdır.	3.00	4.00	1.00	3.00
4.24x36 cm boyutlarında olmalıdır.	4.00	5.00	2.00	3.00
5.Üçboyutlu, hareket edebilen, pop-up ve interaktif olmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00

4.3.1.2 Üçüncü delphi anketi "kapak" kategorisine ilişkin bulgular. Üçüncü delphi anketi I. Temanın "kapak" kategorisinde toplamda 19 madde bulunmaktadır. Üçüncü delphi anketinde uzmanlar bu 19 maddenin 6'sı üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 13 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar çocuk kitaplarının kapağının, resimli olması bu resimlerin estetik değer taşıması, içerikle örtüşmesi ve çocuğu korkutucu öğeler bulunmaması gerektiği konusunda da görüş birliği sağlamışlardır. Kitabın adının, yazarının ve çizerinin adının ön kapakta bulunması gerektiğini, kitabın tanıtımına yönelik bir iç kapak ve hitap ettiği yaş grubunu belirtmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca kitabın kapağının kalın mukavva ya da karondan yapılması yüzeyinin de sefiflenmesi konusunda görüş birliği sağlamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 32'de ve Tablo 33'te gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U11'e göre "Kapak, kitabın kimliğidir. Kitabın genel özelliklerinin bilmesi ve anlaması için iyi tasarlanmış bir kapağa ihtiyaç duyulmaktadır. Kitap yetişkine de çocuğa da rehber olmaktadır".

U9' a göre "Çocuk kitapları uzun süre kullanılabilmesi için kapakları sağlam olmalıdır. Kapak resmi kitabın tanıtıcı olması bakımından önemlidir. Bu nedenle kapakta şiddet, korku içerikli yerimler yerine, estetik değere sahip içerikle örtüşen bir kapak olmalıdır".

U2'ye göre "Çocuk okuma bilmediği için kitaplarda mutlaka resimlere yer verilmelidir. Resminden etkilenen çocuk kitabı incelemeye istekli duruma gelecektir. Görsel okumanın ilk adımları resimler aracılığıyla sağlanacaktır".

Tablo 32

Üçüncü Delphi Anketi "Kapak" Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

I.Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Kapak	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Kapak resimli olmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
2.Kapak resimleri estetik değer taşımaktadır.	7.00	7.00	6.00	1.00
3.Kitabın adı ön kapakta yer almalıdır.	7.00	7.00	7.00	00.0
4.Kitabın yazarının adı ve çizerinin adı ön kapakta yer almalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
5.Kitabın hangi yaş grubuna hitap ettiği iç kapakta yer almalıdır.	6.00	7.00	6.00	1.00
6.Kitabın tanıtımına yönelik bir iç kapak olmalıdır.	6.00	7.00	6.00	1.00
7.Kapak resmi içerikle örtüşmelidir.	7.00	7.00	7.00	0.00
8.Kapakta, içerikle ilişkili çocuğun beklemediği (dikkat çekici, gülünç, sıra dışı ve şaşırtıcı) öğeler olmalıdır.	6.00	7.00	6.00	1.00
9.Kapakta korku ve kaygı verici görseller olmamalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
10.Kitap kapağının kalın ve dayanıklı malzemeden yapılmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
11.Kâğıt yüzeyi, makinelerle tutkal ya da sıcak presleme yoluyla selofanlanmalıdır. (Selofan, saydam plastik folyolardır.)	6.00	6.00	5.00	1.00
12.Cilt kapağı kalın mukavvadan olmalıdır.	6.00	6.00	6.00	0.00
13.Cilt kapağı kalın kartondan olmalıdır.	6.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 33

Üçüncü Delphi Anketi "Kapak" Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

I.Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Kapak	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Kapak kuşe renkli olmalıdır.	5.00	6.00	4.00	2.00
2.Kapak, yalın çizgilerle olmalıdır.	5.00	6.00	3.00	3.00
3.Kapak, açık-koyu karışıklığı olan renklerle oluşturulmuş görsellerle devingen kılınmalıdır.	5.00	6.00	4.00	2.00
4.Kitabın yazarının adı ve çizerinin adı iç kapakta yer almalıdır.	5.00	7.00	2.00	5.00
5.Kitabın basım yeri ve yayınevi ön kapakta yer almalıdır.	4.00	7.00	2.00	5.00
6.Kitabın basım yeri ve yayınevi iç kapakta yer almalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00

4.3.1.3 Üçüncü delphi anketi "ciltleme" kategorisine ilişkin bulgular. Üçüncü delphi anketi I. Temanın "ciltleme" kategorisinde toplamda 5 madde bulunmaktadır. Üçüncü delphi anketinde uzmanlar bu 5 maddenin 1'i üzerinde görüş birliği

sağlayamamış, 4 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar, kitapların ciltlenmesinin iple yapılması, tel kullanılmaması ve preslenmesi konusunda görüş birliği sağlamış, bez dikişle yapılması konusunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 34’te ve Tablo 35’te gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U5’e göre “*Kitaplar iple dikişlenmeli ama bu maliyeti bir yöntem olduğu için pek sık kullanılmamaktadır. Buna alternatif olarak tutkallayıp preslenmelidir*”.

U14’e göre “*Çocuk kitaplarının cildi dayanıklı olmalıdır. Hedef yaş grubu için ideal olan ciltleme iple yapılmalıdır. Tehlikeli olacağı için tel tercih edilmemelidir*”

U18’e göre “*Tel çocuklar için çok tehlikeli ve kullanışsız olacağından tercih edilmemelidir. Dikişle ya da preslemeyle ciltlenebilir*”.

Tablo 34

Üçüncü Delphi Anketi “Ciltleme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

I.Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Ciltleme	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Kitapların ciltlemesi iple yapılmalıdır.	6.00	7.00	6.00	1.00
2.Kitapların ciltlemesi telle yapılmamalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
3.Kitap yapıstırıcıyla ciltlenecekse kesinlikle ip de olmalıdır.	6.00	7.00	6.00	1.00
4.Karton kitaplarda pres cilt kullanılmalıdır.	6.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 35

Üçüncü Delphi Anketi “Ciltleme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

I.Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Ciltleme	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Kitap ciltlemesi bez ve dikiş yoluyla yapılmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00

4.3.1.4 Üçüncü delphi anketi “kağıt-malzeme” kategorisine ilişkin bulgular.

Üçüncü delphi anketi I. Temanın “kağıt-malzeme” kategorisinde toplamda 7 madde bulunmaktadır. Üçüncü delphi anketinde uzmanlar bu 7 maddenin 3’ü üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 4 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar, hamurun birinci kalite olması, ikinci ve üçüncü hamur tercih edilmemesi, saman kağıdı olmaması gözü yormaması içim mat kağıt kullanılması konusunda görüş birliği sağlamışlar, kağıdın ahşap, plastik gibi farklı materyallerden yapılması, parlak kuşe olması ve dokusu konusunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 36’da ve Tablo 37’de gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U3'e göre *sayfalar renkleri net yansıtacak ve çabuk yırtılmayacak kalınlıkta olmalıdır*".

U10'a göre *"Saman kağıdı yırtılabileceği için tercih edilmemelidir. Birinci hamurdan yapılan kağıtlar çocuk kitapları için daha uygundur"*.

U11'e göre *"Göz sağlığı açısından mat ve 1.kalite hamur mat kuşe olmalıdır."*

Tablo 36

Üçüncü Delphi Anketi "Kağıt-Malzeme" Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

I.Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Malzeme-Kağıt	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Kağıt, birinci kalite olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
2.Kağıt, mat (göz alıcı beyazlığı azaltılmış) olmalıdır.	6.00	7.00	6.00	1.00
3.Saman kağıt olmamalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
4.Kağıt 2. hamur ve 3. hamur kağıt olmamalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 37

Üçüncü Delphi Anketi "Kağıt-Malzeme" Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

I.Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Malzeme-Kağıt	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Kağıt, pürüzsüz dokuya sahip olmalıdır.	5.00	7.00	3.00	4.00
2.Kağıt dışında kullanılacak farklı materyallerden (ahşap, metal, plastik, kumaş vb.) sayfalar düzenlenebilir.	6.00	7.00	5.00	2.00
3.Kağıt kuşe olmamalıdır.	4.00	4.00	2.00	2.00

4.3.1.5 Üçüncü delphi anketi "ağırlık" kategorisine ilişkin bulgular. Üçüncü delphi anketi I. Temanın "ağırlık" kategorisinde toplamda 5 madde bulunmaktadır. Üçüncü delphi anketinde uzmanlar bu 5 maddenin 2'si üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 3 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar kitabın sayfalarının kalın olması, 90 gramın altında olmaması konusunda görüş birliği sağlamışlar, sayfa sayısı konusunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 38'de ve Tablo 39'da gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U8'e göre *"Çocuk kitaplarında ekolojik farkındalık ve ince motor becerilerin gelişmesi için saman kağıdı tercih edilebilir fakat tüm kitaplara bu durumu genellemek mümkün değildir. Kitap sevgisi ve alışkanlık kazanılması için kitabın uzun süre dayanıklı olması gerekir. Bunun için kalın sayfalar tercih edilmelidir"*.

U12'ye göre “Sayfaları çevirirken yırtılmaması için sayfaların 90 gramın altında olmaması gerekir. Saman kağıtları çocuk kitaplarında tercih edilmemelidir”.

U18'e göre “Çok ince kitaplar çabuk yırtılabileceği için, çok ağır kitaplar ise taşınama konusunda uygun olmadığı için tercih edilmemelidir”.

Tablo 38

Üçüncü Delphi Anketi “Ağırlık” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

I.Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler

Ağırlık	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Kitap kalın sayfalı olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
2.Kağıdın ağırlığı 90 gramın altına düşmemelidir.	7.00	7.00	6.00	1.00
3.Kitap ağırlığı, kitabın büyüklüğüne, sayfa sayısına ve kitap yapımında kullanılan malzemeye bağlı olmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00

Tablo 39

Üçüncü Delphi Anketi “Ağırlık” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

I.Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler

Ağırlık	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Kitap 10-218 sayfa olmalıdır.	5.00	6.00	4.00	2.00
2.Kitap 20-36 sayfa olmalıdır.	4.00	4.00	1.00	3.00

4.3.1.6 Üçüncü delphi anketi “basım (tipografi)” kategorisine ilişkin bulgular.

Üçüncü delphi anketi I. Temanın “basım (tipografi)” kategorisinde toplamda 4 madde bulunmaktadır. Üçüncü delphi anketinde uzmanlar bu 4 maddenin 3’ü üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 1 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar çocuk kitaplarının baskısının temiz yapılması konusunda görüş birliği sağlamışlar, fakat yazılar arası boşluk, fon ve yazı arasındaki renk uyumu hakkında bir görüş birliği sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 40’da ve Tablo 41’de gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U6’a göre “Yazılar arasında oluşturulan boşluğun sürekliliğini koruması yazıların iç içe geçmemesi gerekmektedir. Yapılan baskının temiz olması da kitabın niteliğini arttıracaktır”.

U14’e göre “Temiz bir baskı kitabın resimlerin anlaşılmasında resmin çocuğa uygun yapılması kadar önemli bir etkidir”.

U18’e göre “Yayınevleri kitabın baskısı konusunda özenli olmalıdır”.

Tablo 40

Üçüncü Delphi Anketi “Basım (tipografi)” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

I.Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler

Basım (Tipografi)	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Temiz bir baskı olmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00

Tablo 41

Üçüncü Delphi Anketi “Basım (tipografi)” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

I.Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler

Basım (Tipografi)	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Yazılar arası boşluklarda tutarlılık ve süreklilik sağlanmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
2.Fon ve yazı tipi, rengi birbirine kontrast oluşturacak şekilde tasarlanmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
3.Fon koyu tonda ise yazı açık; fon açık tonda ise yazı koyu tonda olmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00

4.3.1.7 Üçüncü delphi anketi “harf-yazım-noktalama” kategorisine ilişkin bulgular. Üçüncü delphi anketi I. Temanın “harf-yazım-noktalama” kategorisinde toplamda 17 madde bulunmaktadır. Üçüncü delphi anketinde uzmanlar bu 17 maddenin 13’ü üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 4 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar çocuk kitaplardaki yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine dikkat edilmesinin gereklilik olduğu, harflerin 20-24 punto olması ve az yazı içermesi gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır. Yazının nerede duracağı, kaç kelime olması gerektiği, yazılar arası boşluğun kaç santimetre olması gerektiği, yazı karakteri ve renginin nasıl olacağı konusunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 42’de ve Tablo 43’te gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U1’e göre “Yazım kurallarına uyulmalıdır. Çocuklar Noktalama işaretlerinin anlamı olduğunu kitaplar sayesinde anlar. Resme oranla daha az yazı tercih edilmelidir”.

U5’e göre “Kitaplarda noktalama ve imlalara dikkat edilmelidir. Çocuklar okuma yazma bilmesede harfleri görebilmesi için 20-24 punto aralığında tercih edilmelidir”.

U8’e göre “Okul öncesinde okuma becerisi olmadığı için resimler yazıdan ön planda olmalıdır”.

U15'e göre "Çok yazı olmaması ve çocukların yazıyı rahatlıkla görebilmeleri için sayfasının üst kısmında iri puntolarla yazılması uygun olacaktır. Böylelikle çocukta harf farkındalığı desteklenmiş olur".

Tablo 42

Üçüncü Delphi Anketi "Harf-Yazım-Noktalama" Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

I.Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Harf-Yazım-Noktalama	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Harf büyüklüğü 20-24 olmalıdır.	6.00	7.00	6.00	1.00
2.Az sayıda yazı içermelidir.	7.00	7.00	7.00	0.00
3.Yazılar resmin üstünde olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
4.Yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine uyulmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 43

Üçüncü Delphi Anketi "Harf-Yazım-Noktalama" Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Harf-Yazım-Noktalama	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Harfler, 1,5 satır aralıklı olmalıdır.	6.00	7.00	3.00	4.00
2.Harf büyüklüğü 14-16 olmalıdır.	3.00	5.00	3.00	2.00
3.Harf büyüklüğü 12-18 olmalıdır.	2.00	4.00	1.00	3.00
4.Yazılar resmin yanında olmalıdır.	7.00	7.00	5.00	2.00
5.Yazılar resmin altında olmalıdır.	5.00	7.00	3.00	4.00
6.Yazılar resmin içinde olmalıdır.	5.00	7.00	3.00	4.00
7.Kitap yazısız sadece resimlerden oluşabilmelidir.	4.00	6.00	2.00	4.00
8.En çok 300 kelimeden oluşmalıdır.	7.00	7.00	3.00	4.00
9.Kitaplar, ilköğretim kademesinde öğretilecek yazı stiliyle (harflerle) yazılmalıdır.	4.00	5.00	3.00	2.00
10.Paragrafların ilk sözcüğünün ilk harfi dikkat çekici şekilde büyük olmalıdır.	4.00	5.00	2.00	3.00
11.Yazılar koyu renklerde yazılmalıdır.	4.00	6.00	2.00	4.00
12.Yazılarda bazı bölümlerde farklı yazı karakterine de yer verilmelidir.	3.00	5.00	1.00	4.00
13.Hikayeye özgü nida sesleri varsa bunlar resimde farklı puntolarda kullanılmalıdır.	4.00	5.00	2.00	3.00

4.3.1.8 Üçüncü delphi anketi "sayfa düzeni (mizanpaj)" kategorisine ilişkin bulgular. Üçüncü delphi anketi I. Temanın "sayfa düzeni (mizanpaj)" kategorisinde toplamda 16 madde bulunmaktadır. Üçüncü delphi anketinde uzmanlar bu 16 maddenin 12'si üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 4 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar sayfaların ve olayların sıralı olması, metinle ona ait resmin aynı sayfada bulunması gerektiği, sayfanın ¼ oranında yazı, ¾ oranında resim olması ve yazı ile resmin karışmaması gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır. Sayfa

tasarımı (tek sayfa, çift sayfa), metnin ve resmin sayfaya yerleştirilme biçimi, sayfa boşluğu konusunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 44’te ve Tablo 45’te gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U7’e göre “Sayfalar düzenlenirken metin ve resmin birbiriyle uyumlu olması gerekmektedir. Daha çok resim az sayıda resme yer verilmelidir”.

U9’a göre “Resimler yazılanları doğru betimlemelidir. Resim ve yazı uyum içinde olmazsa çocuk için karışıklığa neden olur”.

U18’e göre “Genellikle 1/4 oranında yazı, 3/4 oranında resim olmalıdır fakat bu kesin bir sınır değildir. Bazen çocuklar resimsiz kitaplardan da hoşlanabilir”.

Tablo 44

Üçüncü Delphi Anketi Sayfa Düzeni (Mizanpaj) Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Sayfa Düzeni	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Sayfanın dörtte üçü resim, dörtte biri yazı olmalıdır.	6.00	6.00	5.00	1.00
2.Anlatılan olayı, uygun bir sıra içinde sayfaya/sayfalara yansıtılmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
3.Metin ve ona ait resim aynı sayfada olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
4.Yazı ile resim birbirine karışmamalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 45

Üçüncü Delphi Anketi “Sayfa Düzeni (Mizanpaj) Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

I.Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Sayfa Düzeni	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Kitaptaki resimler içerikle ilgili ve tam sayfaya yayılmış olmalıdır.	3.00	6.00	1.00	5.00
2.Yazılar resim bütünlüğünü bozmayacak yerlerde özellikle sol üst köşede yer almalıdır.	4.00	6.00	2.00	4.00
3.Resimler metnin kenarında olmalıdır.	2.00	4.00	1.00	3.00
4.Çizgiler, sayfa üzerinde karakterin eylem ve devinimlerini gösterebilmelidir.	3.00	5.00	1.00	4.00
5.Boşluklar, sayfanın estetik ve kurgusal bütünlüğüyle ilişkili olarak oluşturulmalıdır.	2.00	5.00	1.00	4.00
6.Dokuyla, sayfa üzerindeki görseller dokunma hissi uyandırabilmelidir.	4.00	6.00	2.00	4.00
7.Tonlamayla, anlatılmak istenen olay ya da duygu ve düşünceler daha belirgin ya da derin kılınmalıdır.	1.00	3.00	1.00	2.00
8.Sayfa üzerinde fotoğraflara yer verilmelidir.	5.00	7.00	2.00	5.00
9.Cümle, başladığı sayfada bitmelidir.	4.00	4.00	2.00	2.00
10.Çocuk kitaplarında normal aralıklı satırlarla dizilmiş sayfalar tercih edilmelidir.	3.00	5.00	1.00	4.00
11.Çocuk kitaplarında normalden çok aralıklı satırlarla dizilmiş sayfalar tercih edilmelidir.	3.00	5.00	1.00	4.00
12.Sayfa kenarlarında geniş boşluklar (marjlar) bırakılmalıdır.	3.00	5.00	1.00	4.00

4.3.1.9 Üçüncü delphi anketi “resimleme” kategorisine ilişkin bulgular.

Üçüncü delphi anketi I. Temanın “resimleme” kategorisinde toplamda 16 madde bulunmaktadır. Üçüncü delphi anketinde uzmanlar bu 34 maddenin 20’si üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 14 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar resimlerin dikkat çekici, yaratıcı, anlaşılır, estetik olması gerektiği konusunda, resimleri bir uzmanın yapması gerektiği, farklı teknikler kullanılması, resimlerin içerikle uyumlu olması ve resimlerin-sayfa bütün arasında renklendirme gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır. Renklerin skalası, çizgi-resim ilişkisi ve gerçekliği yansıtması, konusunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 46’da ve Tablo 47’de gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U3’e göre “Resimler sanatsal değer taşımaktadır ve bu nedenle illüstratör tarafından resimlenmelidir. Illüstratör kitapta hangi tekniği kullandıysa sürekliliğini korumalı ve resimler yazılarla ilişki olmalıdır”.

U11’e göre “Çocuklar okuma-yazma bilmedikleri için resim çocuk kitaplarında önemli bir unsur haline gelmektedir. Çocuk görsel okumalarla okumaya ilk adımını atar. Bu nedenle kitaplardaki resimler olayı yansıtmalı ve anlaşılır şekilde çizilmelidir”.

U17’e göre “Çocuk kitaplarında resimler doğal, canlı renkler olabilir. Bazı durumlarda siyah beyazda tercih edilebilir. Rengi belirleyen içeriktir. Ressam içeriğe göre renk seçimi yapmalıdır”.

Tablo 46

Üçüncü Delphi Anketi “Resimleme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

I.Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler				
Resimleme	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Resimler dikkat çekici olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
2.Resimler yaratıcı olmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
3.Resimler estetik açıdan değer taşımaktadır.	7.00	7.00	7.00	0.00
4.Resimler anlaşılır olmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
5.Görsel öğeler (resimler) o sayfada anlatılanlarla ilgili olmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
6.Resimlerdeki karakterler ve semboller içerik ile uyumlu resimlenmiş olmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
7.Resimleme illüstratörler ve sanatçılar (uzman kişiler) tarafından hazırlanmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
8.Resimlemede karakterin başlangıçta nasıl başladıysa o şekilde devam ettirilmesi gereklidir.	7.00	7.00	7.00	0.00
9.Kitabın bütününde uygulanan teknikte de bir tutarlılık olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 46 (devam)

Resimleme	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
10.Resim ile açıkladığı olay aynı sayfada bulunmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
11.Resimler kahramanların yaşadıkları ruhsal durumları duyumsatabilmelidir.	7.00	7.00	7.00	0.00
12.Sayfa tasarımında yazının resim üzerine basılacaksa, zeminle yazı arasında yeterince ton ve doku farkı olmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
13.Resimlemelerde, çocuklar resimlere baktığında anlatılmak isteneni anlamalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
14.Yazı-resmin ağırlığı 1/4 olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 47

Üçüncü Delphi Anketi “Resimleme” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

I.Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler

Resimleme	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Resimler mutlaka renkli olmalıdır.	6.00	7.00	1.00	6.00
2.Resimler sevimli olmalıdır.	5.00	7.00	4.00	3.00
3.Kitaplardaki resimlerle hayatta gördükleri arasında uyum olmalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
4.Görsellerin aşırı gerçekçi/rasyonel olmamalıdır.	4.00	5.00	3.00	2.00
5.Çok koyu ya da soluk renkler kullanılmalıdır.	2.00	6.00	1.00	5.00
6.Resimler zaman zaman yazı da (örn: otomobilin korna sesi, düdük sesi gibi...) içermelidir.	6.00	6.00	4.00	2.00
7.Resimler süreklilik taşımalı parça-bölük olmamalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
8.Kitaplarda yer alacak resimler, çocukların kendi yaptıkları resimler olmalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
9.Renkler; doğal, pastel tonlar olarak tercih edilmelidir.	5.00	6.00	2.00	4.00
10.Çizgi film karakterleri resimlemede verilmelidir.	4.00	5.00	2.00	3.00
11.Resimlemede farklı teknikler kullanılmalıdır.	4.00	5.00	2.00	4.00
12.Çocuğun plastik sanatlara ilgisini artıracak bir görsel olmalıdır.	4.00	6.00	3.00	3.00
13.İyi çekilmiş fotoğraflarda kullanılmalıdır.	4.00	6.00	3.00	3.00
14.Kitaplardaki resimler fotoğrafik bir yaklaşımla değil, çocuk bakış açısıyla yapılmalıdır.	6.00	7.00	3.00	4.00
15.Resimler, açılmış iki sayfa bir arada tasarlanmalıdır.	4.00	6.00	2.00	6.00
16.Çocuğun ilgisini diri tutmak için de resimler özellikle sağ sayfada yer almalıdır.	3.00	5.00	2.00	3.00
17.Nesneler insana özgü özelliklerle resmedilmelidir.	4.00	6.00	1.00	5.00
18.Yazı-resmin ağırlığı 1/2 olmalıdır.	2.00	4.00	1.00	3.00
19.Resimlerde sert ve kesin çizgilerin kullanılmamalıdır.	5.00	6.00	3.00	3.00
20.Kullanılan renkler, çizgi gücünden daha da ön plana çıkmamalı	4.00	6.00	3.00	3.00

4.3.2 Üçüncü delphi anketi içerik özelliklerine ilişkin bulgular. Üçüncü delphi anketinin içerik temasında 5 kategori bulunmaktadır. Bu kategoriler; teme, konu, kahraman-nesne, plan, dil ve anlatımdır.

4.3.2.1 Üçüncü delphi anketi “tema” kategorisine ilişkin bulgular. Üçüncü delphi anketi II. Temanın “tema” kategorisinde toplamda 13 madde bulunmaktadır. Üçüncü delphi anketinde uzmanlar bu 13 maddenin 5’i üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 8 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar çocuk

kitaplarında temanın olumsuz özelliklerden uzak, olumlu davranış örneklerini ve evrensel değerleri sunması, bilimsel süreçleri içermesi ve temanın örneklendirme, karşılaştırma, tanık gösterme, karşılaştırma ile duyumsatılması konusunda görüş birliği sağlamışlardır. Temaların MEB programıyla paralellik göstermesi, öğretici olması, birkaç temanın birlikte verilmesi konusunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 48’de ve Tablo 49’da gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U9’e göre “*Tema evrensel değerleri içermelidir. Olumlu duygular yansıtılmalı ve olumsuz durumlarla nasıl mücadele edebileceğine rehberlik yapmalıdır. Problemler istenmedik yöntemlerle çözdürülmemelidir*”.

U10’a göre “*Temalar karşılaştırma yapılarak duyumsatılabilir. Hikaye içerisinde örnekler vermek çocuk için iletiyi anlaşılır kılacak ve düşünme becerilerini destekleyecektir*”.

U12’e göre “*Temalar farklı kültürleri tanıtmalı, saygı ve sevgi duymasını desteklemelidir. Toplumsal değerlere yer verilebilir fakat bu değerler çocuğun anlamakta zorlanmayacağı değerler olmalıdır. Sevgi, saygı, yardımlaşma, iş birliği dostluk, arkadaşlık ve paylaşma gibi evrensel değerler çocuk için anlaşılması daha kolaydır*”.

Tablo 48

Üçüncü Delphi Anketi “Tema” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler				
Tema	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Farklı kültürlere saygı uyandıracak nitelikte olmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
2.Çocuk kitaplarında çocuğu olumsuz davranışlara yönlendirebilecek temalar işlenmemelidir. (Düşmanlık, aldatmaca, çıkarıcılık, saldırganlık, ayıp, günah, dinsel, ideolojik gibi kavramların, cezaların, tehditlerin ve korkutucu öğelerin vb.)	7.00	7.00	7.00	0.00
3.Çocuğun olumlu davranışlar edinmesine yardımcı olabilecek (sevgi, dostluk, yardımlaşma, paylaşma vb.) temalar işlenmelidir.	7.00	7.00	7.00	0.00
4.Bilimsel süreç becerilerini geliştiren temalara yer verilmelidir.	6.00	7.00	6.00	1.00
5.Duyumsatmak istenen tema örneklendirme ile verilmelidir.	6.00	7.00	6.00	1.00
6.Duyumsatmak istenen tema tanık gösterme ile verilmelidir.	6.00	7.00	6.00	1.00
7.Duyumsatmak istenen tema karşılaştırma ile verilmelidir.	6.00	7.00	6.00	1.00
8.Tema evrensel değerleri yansıtılmalıdır.	6.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 49

Üçüncü Delphi Anketi “Tema” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler				
Tema	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer alan kazanım ve göstergeleri karşılayan temalar olmalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
2.Yetişkin yönlendirmesi olmamalıdır.	6.00	6.00	4.00	2.00
3.Didaktiklik olmamalıdır.	5.00	7.00	3.00	4.00
4.Birkaç tema bir arada işlenmemelidir.	5.00	6.00	4.00	2.00
5.Çocukların okula geçiş süreçlerini destekleyecek okula hazır bulunuşluk kavramının çocuk, aile ve öğretmen boyutlarını farklı yönlerden ele alan temalara yer verilmelidir.	5.00	6.00	4.00	2.00

4.3.2.2 Üçüncü delphi anketi “konu” kategorisine ilişkin bulgular. Üçüncü delphi anketi II. Temanın “konu” kategorisinde toplamda 50 madde bulunmaktadır. Üçüncü delphi anketinde uzmanlar bu 50 maddenin 24’ü üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 26 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar kaç konu ele alınacağı, nasıl biteceği, evrensel ve toplumlar değerlerden hangilerine yer verilebileceği, çocuğun hayatıyla ilişkilendirilmesi, olayının gerçek hayatla ilişkili, dini konulara yer verilmemesi, toplumsal rolleri sezinleten konuların olması, mizahi unsurlar içermesi ve çocuğun yaşayacağı spesifik durumların (doğum, ölüm, taşınma, göç vb.) olup olmayacağı, mutlu sonla bitmesi, toplumsal değerleri içermesi ve soyut unsurlara nasıl yer verilmesi konusunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Tek bir doğrunun verilmemesi, olumsuz (korku, nefret, şiddet vb.) konulara yer verilmemesi, insani özellikleri ve diğer canlıları tanıtmaları, düşünme becerilerini geliştirmesi, güncel bilgiler olması ve temayla örtüşmesi gerektiği hususlarında görüş birliği sağlamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 50’de ve Tablo 51’de gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U3’e göre “*Dünyada olup biten her şey çocuk kitaplarında konu olabilir. Ölüm, doğum, göç hayatın içinde olan unsurlar. Bu durumlar eğer çocuğun algısına uygun anlatılırsa konu olabilir*”.

U9’a göre “*Çocuklar kitaplardaki konularla maceradan maceraya atılırlar. Düşündüren, eğlendirene, mücadele etmenin keyfini hissettiren konulara yer verilmelidir. Yaşamın içindeki olumsuzluklarda sunulabilir çocuğa fakat çocuk kaygılandırılmamalı ve olumsuz öğrenmeler edinmesine fırsat vermemelidir*”.

U12'e göre “*Konun sonu mutlu bir şekilde bitebilir fakat her zaman sonu olmak zorunda değildir. Çocuk kitabı yazarı konuyu yazarken hikayenin sonunu açık uçlu bırakabilir. Sonu açık uçlu bırakılan hikayeler çocuğun düşünme becerileri yönünden etkili bir kitap olacaktır*”.

U17'e göre “*Olumsuz duyguları destekleyen, şiddet, kavga gibi konulara yer verilmemelidir. Çocuğun yaşayacağı kritik durumlara, düşünme becerilerini destekleyecek olaylara ya da sadece eğlenmesini sağlayacak konulara yer verebilir. Kitaplar her zaman bilgi aktaran, düşündürten ya da eğlendiren değildir. Bu özelliklerden birine yönelik olabilir*”.

U18'e göre “*Çocuk kitapları istenmedik bir sonla bitmemelidir. Bu çocukta olumsuz izler bırakır. Mutlu bir sonla bitirilebilir ya da çocuğa nasıl biteceğine dair sorular sorulup hikaye tamamlanabilir*”.

Tablo 50

Üçüncü Delphi Anketi “Konu” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler				
Konu	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Konusu düşündürücü olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
2.Konusu özgün olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
3.Bireysel farklılıkları görme ve saygı duymayı öğretmelidir.	7.00	7.00	6.00	1.00
4.Dünyadaki farklı kültürlerden örnekler içermelidir. (Örneğin aborjinleri, kanguruları, igloyu öğreneceği hikayeler)	6.00	7.00	6.00	1.00
5.Aile kavramını algılamasını desteklemelidir.	6.00	7.00	6.00	1.00
6.Araştırma ve sorgulama isteğini uyarmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
7.Çocukların içinde buldukları dönemde muhtemel yaşayacakları zorluklar (kardeş kıskançlığı, okul korkusu, büyükbabanın kaybı, boşanma, hamilelik, Adalet, açlık, ölüm, cinsellik, ayrılık, aşk, aile içi anlaşmazlıklar, çocuk hakları, boşanma, çevre sorunları, göç vb.) konu olarak seçilmelidir.	7.00	7.00	6.00	1.00
8.Şiddet, korku, nefret, keder, intikam, baskı gibi negatif yüklü konular olmamalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
9.Neden sonuç ilişkisi kurabilmesine yardımcı olmalıdır.	7.00	7.00	7.00	1.00
10.Tek ve doğru bir düşüncenin empoze edilmemesine dikkat edilmelidir.	7.00	7.00	7.00	0.00
11.Öyküler mizah içermeli; eğlenceli olmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
12.Cinsiyet rolü, etnik özellik gibi konulardaki kalıp yargılardan uzak olmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
13.Konu aniden kesilmemeli, olumlu ve belirli bir sonla bitmelidir.	6.00	7.00	6.00	1.00
14.Konu tamamlanmadan, çocuğa tamamlama imkanı sunulmalıdır.	6.00	7.00	6.00	1.00
15.Kitapta kurgulanacak etkinliklerin oyun temeli olmasına özen gösterilmelidir.	6.00	6.00	5.00	1.00
16.Bilgi verilen kitaplar (fen kitapları, gezi hikayeleri... vb.) ise verilen bilgilerin doğru ve güncel olmasına dikkat edilmelidir.	7.00	7.00	7.00	0.00
17.Dünyada olup biten her şey, çocuk kitaplarının konusu olmaya elverişlidir.	7.00	7.00	6.00	1.00
18.Yaşamda var olan çatışmalar, çocuklara özgü kurgularla yansıtılmalıdır.	6.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 50 (devam)

Konu	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
19.Ele alınan düşünce, olay ya da durum ile tema arasında güçlü bir ilişki olmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
20.Dini konular yer almamalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
21.Çocuk kitapları, çocuk okura toplumsal rollerini sezinletirken kadın ve erkeğe eşit bir anlayışla yaklaşmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
22.Çocuk edebiyatı yapıtları, yaşamı tozpembe gösteren her türlü aldatmacaya ve kandırmacaya karşı olmalıdır.	6.00	7.00	6.00	1.00
23.Çocuk kitapları, yaşamı basit bir doğru-yanlış, iyi-kötü biçimine göre sunan gerçektışı bir niteliğe bürünmemelidir.	7.00	7.00	7.00	0.00
24.Önemli olan nelerin yazılacağı değil, nasıl yazılacağıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
25.Evrensel değerleri konu olmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
26.Çocuk edebiyatı yapıtları, değerleri, gelenekleri olduğu gibi korumayı değil, gelenekleri bugünün açısından eleştirel bir bakış açısıyla sunmalıdır.	6.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 51

Üçüncü Delphi Anketi "Konu" Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler

Konu	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Olayların geçtiği yerler, çocuğun çok iyi bildiği (doğa, ev ve okul vb.) yakın çevresinden olmalıdır.	5.00	6.00	4.00	2.00
2.Hikaye mutlu sonla bitmelidir.	6.00	7.00	5.00	2.00
3.Konusu öğretici olmalıdır.	5.00	6.00	2.00	4.00
4.Çocukların gerçek hayattan nesnelere ve canlı varlıkları tanımalarına yardımcı olmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
5.Bilimsel bilgi içeriği sunmalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
6.Ahlak kurallarını öğretici olmalıdır	4.00	6.00	2.00	4.00
7.Toplum kurallarını öğretici olmalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
8.Olumlu kişilik özellikleri aşılamalıdır.	6.00	7.00	4.00	3.00
9.Çevre bilinci kazandırılmalıdır. (Nesli tükenen canlılar, su kaynaklarının korunması vb.)	7.00	7.00	5.00	2.00
10.Bilinçli tüketici özelliği kazandırılmalıdır.	7.00	7.00	5.00	2.00
11.Sorumluluk geliştirici örnekler içermelidir.	7.00	7.00	5.00	2.00
12.Kendi kişisel özelliklerini tanıması ve benimsemesini desteklemelidir.	7.00	7.00	5.00	2.00
13.Vatan, millet kavramını algılamasını desteklemelidir.	6.00	7.00	4.00	3.00
14.Kendi tarihinden önemli insanların yaşamlarını örnek göstermelidir.	4.00	6.00	4.00	2.00
15.Çocukların kişilik gelişimini, kişiler arası etkileşimlerini ve toplumsallaşma süreçlerine katkı sağlayacak kişisel, kişiler arası ve toplumsal değerlere yer verilmelidir.	6.00	7.00	5.00	2.00
16.Resimli bilmeceler ile kitabın çekiciliği artırılabilir.	6.00	7.00	5.00	2.00
17.Hikaye mutlaka mutlu sonla bitmelidir.	5.00	6.00	3.00	3.00
18.Tek olaylı olmalıdır.	5.00	6.00	4.00	2.00
19.Olayların geçtiği yerler, çocuğun çok iyi bildiği (doğa, ev ve okul vb.) yakın çevresinden olmalıdır.	5.00	6.00	3.00	3.00
20.Şanssızlıkları aşarak kazanılan zaferleri anlatmalıdır.	5.00	6.00	4.00	2.00
21.Kitaplarda, konu olarak yetişkinlerin basitleştirilmiş duygu ve düşünceleri olmamalıdır.	5.00	6.00	3.00	3.00
22.Çocuğa salt korkuyla nasıl başa çıkabileceğini duyumsatmalıdır.	5.00	7.00	4.00	3.00
23.Çocuk edebiyatı yapıtları, düşünce ve değerlerin öğretilmesinde araç olarak kullanılmamalıdır.	2.00	5.00	1.00	4.00
24.Çocuk kitapları, çocuğu soyut değerlerle boğup onu gerçeklerden uzaklaştırmamalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00

4.3.2.3 Üçüncü delphi anketi “kahraman-nesne” kategorisine ilişkin bulgular.

Üçüncü delphi anketi II. Temanın “kahraman-nesne” kategorisinde toplamda 16 madde bulunmaktadır. Üçüncü delphi anketinde uzmanlar bu 16 maddenin 9’u üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 7 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar kahramanların özdeşim kurmaya uygun olması, soyut kahramanların somutlaştırılması, kahramanın öğüt veren biri olmaması, devingen olması, korkutucu ve idealize edilmemiş olması gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır. Kahramanın insan/hayvan olması ve kahramanlarının sayısı ve yaşları konusunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 52’de ve Tablo 53’te gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U7’e göre “Kahramanlar çocuğun bilgi insan, hayvan ve bitkiler olabileceği gibi, cadı, ejderha da olabilir. Önemli olan burada kahramanın somutlaştırılabilmesidir. Kahramanlar dini konuları içeren unsurlar olmamalıdır. Çocuğa bir cadıyı anlatmak istediğimizde resimde şapka süpürgeyle betimleyebilirken, dini unsurları betimlemek mümkün değildir. Buda çocuğun karışıklık yaşamasına neden olabilir”.

U14’e göre “Kahramanlar tamamen iyi ya da tamamen kötü olmamalıdır. Hayatın gerçekliğinde böyle bir durum yoktur. Çok iyi anlatılmış ya da çok kötü anlatılmış bir kahramanlar (idealize edilmiş kahramanlar) çocuğun özdeşim kurması zorlaşacaktır”.

U16’ya göre “Kahraman problem çözebilme becerisine sahip, zorluklarla mücadele eden ve meraklı bir yapıda olmalıdır. Kahraman bir şey öğretme kaygısı taşımadan çocuğun düşünme ve hayal etme becerisini desteklemekte ve geliştirmektedir”.

Tablo 52

Üçüncü Delphi Anketi “Kahraman-Nesne” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler

Kahraman-Nesne	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Çocukların rahatlıkla özdeşim kurabilecekleri, farklı bakış açılarını kazanabilecekleri karakterlere yer verilmelidir.	7.00	7.00	7.00	0.00
2.Gerçekte olmayan bazı karakterler bir materyalle somutlaştırılarak kahraman olabilir. (Cadı ve süpürgesi gibi)	7.00	7.00	6.00	1.00

Tablo 52 (devam)

Kahraman-Nesne	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
3.Karakter özellikleri bakımından özdeşim kurmaya uygun olmalıdır. (Oyun oynayan, mücadeleci, maceracı, olur olmaz şeylere heyecanlanan, tuhaf durumlara gülen, olağanüstülük ve farklılık karşısında şaşkınlığını gizleyemeyen, yeni şeyler arayışı içinde olan, bilinmezlik karşısında sorular soran,)	7.00	7.00	7.00	0.00
4.Karakterin inandırıcı ve devingen olması gerekir.	7.00	7.00	6.00	1.00
5.Karakter, hiçbir biçimde öğüt ve emir vermemelidir.	7.00	7.00	7.00	0.00
6.Karakterler korku dolu, ürkütücü, çocukların ruh sağlığını olumsuz bir biçimde olmamalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
7.Çocuk kitaplarında insanlar idealize edilmemelidir, olumlu ve olumsuz, zayıf ve güçlü yanlarıyla anlatılmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00

Tablo 53

Üçüncü Delphi Anketi “Kahraman-Nesne” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler				
Kahraman-Nesne	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Gerçek hayatla örtüşen bir karakter ve nesne seçimi yapılmalıdır.	5.00	6.00	3.00	3.00
2.Kahramanlar ayrıntılar içinde kaybolmamalıdır.	6.00	7.00	5.00	2.00
3.1-3 arası kahraman olmalıdır	6.00	6.00	3.00	3.00
4.3-5 arası kahraman olmalıdır.	3.00	4.00	1.00	3.00
5.Karakter, yetişkinin bakış açısını yansıtmamalıdır.	7.00	7.00	5.00	2.00
6.Masal ve masalımsı türlerin dışındaki kitaplarda kahramanların özellikleri, abartıya kaçılmadan betimlenmelidir.	6.00	7.00	4.00	3.00
7.Kahramanlar çocukların kendi yaşlarında olmalıdır.	4.00	6.00	1.00	5.00
8.Karakter insan olmalıdır.	3.00	4.00	1.00	3.00
9.Karakter hayvan olmalıdır.	3.00	4.00	1.00	3.00

4.3.2.4 Üçüncü delphi anketi “dil ve anlatım” kategorisine ilişkin bulgular.

Üçüncü delphi anketi II. Temanın “dil ve anlatım” kategorisinde toplamda 17 madde bulunmaktadır. Üçüncü delphi anketinde uzmanlar bu 17 maddenin 6’sı üzerinde görüş birliği sağlayamamışlar, 11 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Uzmanlar tek özne ve kaçınıcı kişi ağzından anlatılacağı, dolaylı cümle yapısı, kavramlara yer verme durumu konusunda görüş birliği sağlayamamışlardır. Türkçeyi doğru kullanma, argo kelimelere yer vermeme, merak uyandıracak kelimelere yer verilmesi, kavram öğretiminde tekrarların kullanılması, zaman kipinin nasıl olacağı, soyut kavramların nasıl aktarılacağı ve cümle yapısının nasıl olması gerektiği konusunda görüş birliği sağlamışlardır. Görüş birliği sağlanan ve sağlanamayan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 54’te ve Tablo 55’te gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U2'ye göre “Çocuk kitaplarında doğru Türkçe kullanılmalıdır. Çocuğa yeni öğrenmeler gerçekleştirmesi için yeni kelimeler sunulmalıdır”.

U15'e göre “Hangi zaman kipiyle başlandıysa öyle devam etmeli çünkü çocuklar için zaman soyut bir kavramdır. Çocuk bu değişikliği anlamlandıramaz”.

Tablo 54

Üçüncü Delphi Anketi “Dil ve Anlatım” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler				
Dil ve Anlatım	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1. Türkçe doğru ve etkili bir şekilde kullanılmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
2. Çok uzun ve karmaşık cümleler içermemelidir.	7.00	7.00	7.00	0.00
3. Merak edip sözcük dağarcığını geliştirecek yeni sözcükler, kavramlar, ifadeler içermelidir. (Kibirli, akçe, aloevera vb.)	7.00	7.00	7.00	0.00
4. Metinde cümle sonlarında oluşturulacak kafiyeler, şiirsel bir dil kullanılmalıdır.	5.00	6.00	5.00	1.00
5. Öyküleyici metin türünde olmalıdır.	6.00	7.00	6.00	1.00
6. Vermek istediği bazı kavramların kullanım tekrarı içeren yapıda olmalıdır.	6.00	7.00	6.00	1.00
7. Metinde kavram eğitiminde kullanılan ve zıtlıkları içeren çeşitli kavramlara yer verilmelidir.	7.00	7.00	6.00	1.00
8. Hangi zaman kipiyle başladıysa öyle devam etmeli ve aynı şekilde tamamlanmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
9. Soyut kavramlar yaşamın içinden somut durumlarla aktarılmaya çalışılmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
10. Argo kelimeler, etiketleme ya da lakap takma yer almamalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
11. Uzun tasvirleri ve ruh çözümlemeleri olmamalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00

Tablo 55

Üçüncü Delphi Anketi “Dil ve Anlatım” Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanamayan Maddeler

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler				
Dil ve Anlatım	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1. Çocukların ilgisini çekmek için daha çok birinci kişi ağzından yazılmalıdır.	5.00	6.00	4.00	2.00
2. Duyguların anlatımı yer almalıdır. (Uzaklardaki yıldızın göz kırpması, zillerin neşeli sesleri, soğuk sütün tadı... vb.)	6.00	7.00	4.00	3.00
3. Büyütmelere ve anlamsızlıklara yer verilmelidir. (Burunsuz adam, hiç hapşırmayan adam, aceleci sincap... vb.)	5.00	6.00	4.00	2.00
4. Tek öznel cümleler kurulmalıdır.	5.00	7.00	4.00	3.00
5. Dolaylı cümle yapısından kaçınılmalıdır.	7.00	7.00	4.00	3.00
6. Az kullanılan veya söylenişi güç olan sözcükler bulunmamalıdır.	5.00	7.00	4.00	3.00

4.3.2.5 Üçüncü delphi anketi “plan” kategorisine ilişkin bulgular. Üçüncü delphi anketi II. Temanın “plan” kategorisinde toplamda 7 madde bulunmaktadır. Üçüncü delphi anketinde uzmanlar bu 7 maddenin tamamında görüş birliği sağlamışlardır. Görüş birliği sağlanan maddelere ilişkin medyan, birinci çeyrek, üçüncü çeyrek, çeyrekler arası genişlik değerleri Tablo 56’da gösterilmiştir.

Bu konuyla ilgili uzmanların bazılarının görüşleri şu şekildedir;

U7'e göre "Çocuklara hazır sunulana bilgiler yerine çocuğun düşünme becerilerini geliştirecek, yoruma açık sonlar tasarlanmalıdır. Hikaye tamamlanıyorsa sonunda çocuğun hikayeye etkileşimi arttıracak sorular sorulması ya da aktiviteler yapılması çocuğun olumlu tutum geliştirmesini destekleyecektir".

U11'e göre "Karışık ve detaylı verilen olaylar kitabı sıkıcı hale getirmektedir. Bu nedenle hikayenin giriş, gelişme ve sonuç kısmı iyi planlanmalıdır. Sonuç kısmında çocuğun izlenimlerini ve düşüncelerini almak için açık uçlu sorular sorulabilir".

U13'e göre "Kitabın planı yapılırken; kahraman, mekan ve olay birbiriyle ilişkili düzenlenmelidir. Fazla detay çocuğun odaklanmasında zorlanmasına neden olabilir. Gereksiz ayrıntılardan arındırılmalı ve çocuğu düşünmeye teşvik etmelidir. Kitabın içerisinde çocuğa yöneltilecek düşünme becerilerini destekleyen sorulara yer verilebilir".

U15'e göre "Çocuk kitaplarındaki olaylar birbiriyle ilişkili olmalıdır. Birbirinden kopuk olaylar okul öncesi dönemdeki çocukların anlamasını zorlaştıracığı için uygun değildir".

U17'e göre "Çocuk kitaplarında gereksiz detayların olduğu olaylar çocuk için karmaşıklığa neden olur".

U18'e göre "Hikayenin sonunda hikayeye ilgili yapılacak aktiviteler, etkinlikler planlanması çocuğun kitapla olan bağını arttıracak unsurlardan biridir".

Tablo 56

Üçüncü Delphi Anketi "Plan" Kategorisinde Görüş Birliği Sağlanan Maddeler

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler				
Plan	Md	Ç3	Ç1	Ç3-Ç1
1.Hikaye sonunu tahmin etme için sorular içermelidir.	7.00	7.00	6.00	1.00
2.Hikayeyi kendine göre tamamlaması ve resmetmesi için yerler içermelidir.	7.00	7.00	6.00	1.00
3.Kitabın dramasını, resimlerini, dansını, şarkılarını, kuklalarını veya farklı yorumlarını vs. yapmak istemesine altyapı hazırlamalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
4.Çocukların başkası tarafından açık bir şekilde verilen sonuçlara, kendi düşünme becerilerine ve bakış açısına bırakılarak yorumlayabileceği sonuç kısımları geliştirilmelidir.	7.00	7.00	7.00	0.00
5.Çocuk kitaplarında çocukla paylaşılacak istenen iletiler, kurgulanan olayların gelişimine koşut olarak açıklık kazanmalıdır.	7.00	7.00	6.00	1.00
6.Olaylar, gereksiz ayrıntılardan arındırılmalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00
7.Birbirleriyle ilişkisi olmayan dağınık olaylar yer almamalıdır.	7.00	7.00	7.00	0.00

4.4 İkinci Delphi Anketi ve Üçüncü Delphi Anketi'nin Karşılaştırılması

Uzmanların ikinci delphi anketinde bazı maddelerde görüş birliği sağlamış olsalar da birçok maddede görüş birliği sağlayamamışlardır. Uzmanların ikinci delphi anketinde belirttiği görüşleri tüm katılımcıların görebilmeleri, kişisel beyin fırtınalarını yapmalarını desteklemiştir. Bu doğrultuda üçüncü delphi anketinde uzlaşma sağlanan madde sayısı artmıştır. İkinci delphi anketinde 44 madde üzerinde görüş birliği sağlanırken, üçüncü delphi anketinde görüş birliği sağlanan madde sayısı 108 olmuştur.

4.4.1 İkinci delphi anketi ile üçüncü delphi anketinin karşılaştırılmasında biçim özelliklerine ilişkin bulgular. İkinci ve üçüncü delphi anketinin karşılaştırılmasında; boyut, kapak, ciltleme, kağıt-malzeme, ağırlık, basım(tipografi), harf-yazım-noktalama, sayfa düzeni (mizanpaj) ve resimleme kategorileri ele alınmıştır.

4.4.1.1 Boyut kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular. Uzmanlar ikinci delphi anketinin “boyut” kategorisinde 1 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Üçüncü delphi anketinin “boyut” kategorisinde uzmanların görüş birliği sağladıkları madde sayısı 2 olmuştur. Görüş birliği sağlanan maddelere ilişkin çeyrekler arası genişlik değerleri (Ç3-Ç1) Tablo 57’de gösterilmiştir.

Tablo 57

“Boyut” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler		
Boyut	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
1.15x35 cm boyutlarında olmalıdır.	3.00	3.00
2.25cx45cm boyutlarında olmalıdır.	5.00	5.00
3.16x23cm boyutlarında olmalıdır.	3.00	3.00
4.24x36 cm boyutlarında olmalıdır.	4.00	3.00
5.Farklı boyutlarda kitaplar (dev kitaplar, küçük cep boyunda, minyatür, dikey, yatak, dikdörtgen, kare vb.) olmalıdır.	3.00	1.00
6.Üçboyutlu, hareket edebilen, pop-up ve interaktif olmalıdır.	1.00	2.00
7.Çocuğun elinde ya da kucağında (iki kucak genişliği) tutabileceği boyutta olmalıdır.	2.00	1.00

4.4.1.2 Kapak kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular. Uzmanlar ikinci delphi anketinin “kapak” kategorisinde 6 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Üçüncü delphi anketinin “kapak” kategorisinde uzmanların görüş birliği sağladıkları madde sayısı 13 olmuştur. Görüş birliği sağlanan maddelere ilişkin çeyrekler arası genişlik değerleri (Ç3-Ç1) Tablo 58’de gösterilmiştir.

Tablo 58

“Kapak” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler		
Kapak	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
1.Kapak resimli olmalıdır.	0.00	0.00
2.Kapak resimleri estetik değer taşımalıdır.	1.00	1.00
3.Kapak kuşe renkli olmalıdır.	2.00	2.00
4.Kapak, yalın çizgilerle olmalıdır.	3.00	3.00
5.Kapak, açık-koyu karşıtlığı olan renklerle oluşturulmuş görsellerle devingen kılınmalıdır.	2.00	2.00
6.Kitabın adı ön kapakta yer almalıdır.	1.00	0.00
7.Kitabın yazarının adı ve çizerinin adı ön kapakta yer almalıdır.	1.00	1.00
8.Kitabın yazarının adı ve çizerinin adı iç kapakta yer almalıdır.	5.00	1.00
9.Kitabın basım yeri ve yayınevi ön kapakta yer almalıdır.	5.00	5.00
10.Kitabın basım yeri ve yayınevi iç kapakta yer almalıdır.	2.00	5.00
11.Kitabın hangi yaş grubuna hitap ettiği iç kapakta yer almalıdır.	5.00	2.00
12.Kitabın tanıtımına yönelik bir iç kapak olmalıdır.	3.00	1.00
13.Kapak resmi içerikle örtüşmelidir.	0.00	0.00
14.Kapakta, içerikle ilişkili çocuğun beklemediği (dikkat çekici, gülünç, sıra dışı ve şaşırtıcı) öğeler olmalıdır.	2.00	1.00
15.Kapakta korku ve kaygı verici görseller olmamalıdır.	1.00	1.00
16.Kitap kapağının kalın ve dayanıklı malzemeden yapılmalıdır.	2.00	1.00
17.Kâğıt yüzeyi, makinelerle tutkal ya da sıcak presleme yoluyla selofanlanmalıdır. (Selofan, saydam plastik folyolardır.)	2.00	1.00
18.Cilt kapağı kalın mukavvadan olmalıdır.	2.00	0.00
19.Cilt kapağı kalın kartondan olmalıdır.	2.00	1.00

4.4.1.3 Ciltleme kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular. Uzmanlar ikinci delphi anketinin “ciltleme” kategorisinde hiçbir madde üzerinde görüş birliği sağlayamamışlardır. Üçüncü delphi anketinin “ciltleme” kategorisinde uzmanların görüş birliği sağladıkları madde sayısı 4 olmuştur. Görüş birliği sağlanan maddelere ilişkin çeyrekler arası genişlik değerleri (Ç3-Ç1) Tablo 59’da gösterilmiştir.

Tablo 59

“Ciltleme” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler		
Ciltleme	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
1.Kitapların ciltlemesi ipe yapılmalıdır.	3.00	1.00
2.Kitapların ciltlemesi telle yapılmamalıdır.	6.00	0.00

Tablo 59 (devam)

Ciltleme	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
3.Kitap yapıştırıcıyla ciltlenecekse kesinlikle ip de olmalıdır.	3.00	1.00
4.Kitap ciltlemesi bez ve dikiş yoluyla yapılmalıdır.	4.00	2.00
5.Karton kitaplarda pres cilt kullanılmalıdır.	3.00	1.00

4.4.1.4 Malzeme-Kağıt kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.

Uzmanlar ikinci delphi anketinin “malzeme-kağıt” kategorisinde hiçbir madde üzerinde görüş birliği sağlayamamışlardır Üçüncü delphi anketinin “malzeme-kağıt” kategorisinde uzmanların görüş birliği sağladıkları madde sayısı 4 olmuştur. Görüş birliği sağlanan maddelere ilişkin çeyrekler arası genişlik değerleri (Ç3-Ç1) Tablo 60’da gösterilmiştir.

Tablo 60

“Malzeme-Kağıt” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler		
Malzeme-Kağıt	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
1.Kağıt, birinci kalite olmalıdır.	2.00	1.00
2.Kağıt, pürüzsüz dokuya sahip olmalıdır.	4.00	4.00
3.Kağıt, mat (göz alıcı beyazlığı azaltılmış) olmalıdır.	2.00	1.00
4.Kağıt dışında kullanılacak farklı materyallerden (ahşap, metal, plastik, kumaş...vb.) sayfalar düzenlenebilir.	4.00	2.00
5.Kağıt kuşe olmamalıdır.	4.00	2.00
6.Saman kağıt olmamalıdır.	5.00	1.00
7.Kağıt 2. hamur ve 3. hamur kağıt olmamalıdır.	4.00	1.00

4.4.1.5 Ağırlık kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.

Uzmanlar ikinci delphi anketinin “ağırlık” kategorisinde hiçbir madde üzerinde görüş birliği sağlayamamışlardır. Üçüncü delphi anketinin “ağırlık” kategorisinde uzmanların görüş birliği sağladıkları madde sayısı 3 olmuştur. Görüş birliği sağlanan maddelere ilişkin çeyrekler arası genişlik değerleri (Ç3-Ç1) Tablo 61’de gösterilmiştir.

Tablo 61

“Ağırlık” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler		
Ağırlık	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
1.Kitap kalın sayfalı olmalıdır.	4.00	1.00
2.Kitap 10-18 sayfa olmalıdır.	2.00	2.00
3.Kitap 20-36 sayfa olmalıdır.	3.00	3.00
4.Kağıdın ağırlığı 90 gramın altına düşmemelidir.	3.00	1.00
5.Kitap ağırlığı, kitabın büyüklüğüne, sayfa sayısına ve kitap yapımında kullanılan malzemeye bağlı olmalıdır.	2.00	0.00

4.4.1.6 Basım (tipografi) kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.

Uzmanlar ikinci delphi anketinin “basım (tipografi)” kategorisinde 1 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Üçüncü delphi anketinde aynı görüş birliği sağladıkları madde sayısında değişiklik olmamıştır. Görüş birliği sağlanan maddelere ilişkin çeyrekler arası genişlik değerleri (Ç3-Ç1) Tablo 62 gösterilmiştir.

Tablo 62

“Basım (tipografi)” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler

Basım (Tipografi)	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
1.Yazılar arası boşluklarda tutarlılık ve süreklilik sağlanmalıdır.	2.00	2.00
2.Fon ve yazı tipi, rengi birbirine kontrast oluşturacak şekilde tasarlanmalıdır.	2.00	2.00
3.Fon koyu tonda ise yazı açık; fon açık tonda ise yazı koyu tonda olmalıdır.	2.00	2.00
4.Temiz bir baskı olmalıdır.	0.00	0.00

4.4.1.7 Harf-yazım-noktalama kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin

bulgular. Uzmanlar ikinci delphi anketinin “harf-yazım-noktalama” kategorisinde 1 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Üçüncü delphi anketinin “harf-yazım-noktalama” kategorisinde uzmanların görüş birliği sağladıkları madde sayısı 4 olmuştur. Görüş birliği sağlanan maddelere ilişkin çeyrekler arası genişlik değerleri (Ç3-Ç1) Tablo 63’te gösterilmiştir.

Tablo 63

“Harf-Yazım-Noktalama” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler

Harf-Yazım-Noktalama	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
1.Harfler, 1.5 satır aralıklı olmalıdır.	3.00	4.00
2.Harf büyüklüğü 20-24 olmalıdır.	5.00	1.00
3.Harf büyüklüğü 14-16 olmalıdır.	4.00	2.00
4.Harf büyüklüğü 12-18 olmalıdır.	3.00	3.00
5.Az sayıda yazı içermelidir.	4.00	0.00
6.Yazılar resmin yanında olmalıdır.	4.00	2.00
7.Yazılar resmin üstünde olmalıdır.	4.00	1.00
8.Yazılar resmin altında olmalıdır.	4.00	4.00
9.Yazılar resmin içinde olmalıdır.	2.00	4.00
10.Kitap yazısız sadece resimlerden oluşabilmelidir.	5.00	4.00
11.En çok 300 kelimedenden oluşmalıdır.	2.00	4.00
12.Kitaplar, ilköğretim kademesinde öğretilecek yazı stiliyle (harflerle) yazılmalıdır.	4.00	2.00
13.Paragrafların ilk sözcüğünün ilk harfi dikkat çekici şekilde büyük olmalıdır.	4.00	3.00
14.Yazılar koyu renklerde yazılmalıdır.	4.00	4.00

Tablo 63 (devam)

Harf-Yazım-Noktalama	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
15.Yazılarda bazı bölümlerde farklı yazı karakterine de yer verilmelidir.	4.00	4.00
16.Hikayeye özgü nida sesleri varsa bunlar resimde farklı puntolarda kullanılmalıdır.	3.00	3.00
17.Yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine uyulmalıdır.	1.00	1.00

4.4.1.8 Sayfa düzeni (mizanpaj) kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular. Uzmanlar ikinci delphi anketinin “sayfa düzeni” kategorisinde 4 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Üçüncü delphi anketinin “sayfa düzeni” kategorisinde uzmanların görüş birliği sağladıkları madde sayısı 4 olarak kalmış fakat görüş birliği sağladığı maddelerde değişiklikler olmuştur. Görüş birliği sağlanan maddelere ilişkin çeyrekler arası genişlik değerleri (Ç3-Ç1) Tablo 64’de gösterilmiştir.

Tablo 64

“Sayfa Düzeni (Mizanpaj)” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler		
Sayfa Düzeni	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
1.Sayfanın dörtte üçü resim, dörtte biri yazı olmalıdır.	4.00	1.00
2.Kitaptaki resimler içerikle ilgili ve tam sayfaya yayılmış olmalıdır.	2.00	5.00
3.Yazılar resim bütünlüğünü bozmayacak yerlerde özellikle sol üst köşede yer almalıdır.	4.00	4.00
4.Resimler metnin kenarında olmalıdır.	3.00	3.00
5.Anlatılan olayı, uygun bir sıra içinde sayfaya/sayfalara yansıtılmalıdır.	1.00	1.00
6.Çizgiler, sayfa üzerinde karakterin eylem ve devinimlerini gösterebilmelidir.	2.00	4.00
7.Boşluklar, sayfanın estetik ve kurgusal bütünlüğüyle ilişkili olarak oluşturulmalıdır.	2.00	4.00
8.Dokuyla, sayfa üzerindeki görseller dokunma hissi uyandırabilmelidir.	4.00	4.00
9.Tonlamayla, anlatılmak istenen olay ya da duygu ve düşünceler daha belirgin ya da derin kılınmalıdır.	4.00	2.00
10.Sayfa üzerinde fotoğraflara yer verilmelidir.	4.00	5.0
11.Cümle, başladığı sayfada bitmelidir.	2.00	2.00
12.Çocuk kitaplarında normal aralıklı satırlarla dizilmiş sayfalar tercih edilmelidir.	3.00	4.00
13.Çocuk kitaplarında normalden çok aralıklı satırlarla dizilmiş sayfalar tercih edilmelidir.	3.00	4.00
14.Sayfa kenarlarında geniş boşluklar (marjlar) bırakılmalıdır.	3.00	4.00
15.Yazı ile resim birbirine karışmamalıdır.	3.00	1.00
16.Metin ve ona ait resim aynı sayfada olmalıdır.	1.00	1.00

4.4.1.9 Resimleme kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular. Uzmanlar ikinci delphi anketinin “resimleme” kategorisinde 10 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Üçüncü delphi anketinin “resimleme” kategorisinde uzmanların görüş

birliği sağladıkları madde sayısı 14 olmuştur. Görüş birliği sağlanan maddelere ilişkin çeyrekler arası genişlik değerleri (Ç3-Ç1) Tablo 65’te gösterilmiştir.

Tablo 65

“Resimleme” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması

I. Tema: Biçim özelliklerine yönelik maddeler

Resimleme	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
1.Resimler mutlaka renkli olmalıdır.	6.00	6.00
2.Resimler dikkat çekici olmalıdır.	1.00	1.00
3.Resimler yaratıcı olmalıdır.	1.00	0.00
4.Resimler estetik açıdan değer taşımalıdır.	1.00	0.00
5.Resimler anlaşılır olmalıdır.	1.00	0.00
6.Resimler sevimli olmalıdır.	3.00	3.00
7.Kitaplardaki resimlerle hayatta gördükleri arasında uyum olmalıdır.	3.00	3.00
8.Görsellerin aşırı gerçekçi/rasyonel olmamalıdır.	2.00	2.00
9.Görsel öğeler (resimler) o sayfada anlatılanlarla ilgili olmalıdır.	1.00	0.00
10.Resimlerdeki karakterler ve semboller içerik ile uyumlu resimlenmelidir.	1.00	0.00
11.Çok koyu ya da soluk renkler kullanılmalıdır.	5.00	5.00
12.Resimler zaman zaman yazı da (Örneğin, otomobilin korna sesi, düdük sesi gibi...) içermelidir.	2.00	2.00
13.Resimler süreklilik taşımalı parça-bölük olmamalıdır.	3.00	2.00
14.Resimleme illüstratörler ve sanatçılar (uzman kişiler) tarafından hazırlanmalıdır.	1.00	0.00
15.Kitaplarda yer alacak resimler, çocukların kendi yaptıkları resimler olmalıdır.	3.00	3.00
16.Renkler; doğal, pastel tonlar olarak tercih edilmelidir.	4.00	4.00
17.Resimlemede karakterin başlangıçta nasıl başladıysa o şekilde devam ettirilmesi gereklidir.	2.00	0.00
18.Çizgi film karakterleri resimlemede verilmelidir.	4.00	3.00
19.Resimlemede farklı teknikler kullanılmalıdır.	1.00	4.00
20.Kitabın bütününde uygulanan teknikte de bir tutarlılık olmalıdır.	2.00	1.00
21.Çocuğun plastik sanatlara ilgisini artıracak bir görsel olmalıdır.	3.00	3.00
22.İyi çekilmiş fotoğraflarda kullanılmalıdır.	3.00	3.00
23.Kitaplardaki resimler fotoğrafik bir yaklaşımla değer, çocuk bakış açısıyla yapılmalıdır.	4.00	4.00
24.Resim ile açıkladığı olay aynı sayfada bulunmalıdır.	2.00	0.00
25.Resimler kahramanların yaşadıkları ruhsal durumları duyumsatabilmelidir.	1.00	0.00
26.Resimler, açılmış iki sayfa bir arada tasarlanmalıdır.	3.00	6.00
27.Çocuğun ilgisini diri tutmak için de resimler sağ sayfada yer almalıdır.	3.00	3.00
28.Sayfa tasarımında yazının resim üzerine basılacaksa, zeminle yazı arasında yeterince ton ve doku farkı olmalıdır.	2.00	0.00
29.Nesneler insana özgü özelliklerle resmedilmelidir.	5.00	5.00
30.Yazı-resmin ağırlığı 1/2 olmalıdır.	3.00	3.00
31.Yazı-resmin ağırlığı 1/4 olmalıdır.	3.00	1.00
32.Resimlemelerde, çocuklar resimlere baktığında anlatılmak isteneni anlamalıdır.	1.00	0.00
33.Resimlerde sert ve kesin çizgilerin kullanılmamalıdır.	3.00	3.00
34.Kullanılan renkler, çizgi gücünden daha da ön plana çıkmamalıdır.	3.00	3.00

4.4.2 İkinci delphi anketi ile üçüncü delphi anketinin karşılaştırılmasında içerik özelliklerine ilişkin bulgular. İkinci ve üçüncü delphi anketinin karşılaştırılmasında; tema, konu, kahraman-nesne, plan, dil ve anlatım kategorileri ele alınmıştır.

4.4.2.1 Tema kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular. Uzmanlar ikinci delphi anketinin “tema” kategorisinde 4 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Üçüncü delphi anketinin “tema” kategorisinde uzmanların görüş birliği sağladıkları madde sayısı 8 olmuştur. Görüş birliği sağlanan maddelere ilişkin çeyrekler arası genişlik değerleri (Ç3-Ç1) Tablo 66’da gösterilmiştir.

Tablo 66

“Tema” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler		
Tema	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
1.Farklı kültürlere saygı uyandıracak nitelikte olmalıdır.	1.00	0.00
2.Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer alan kazanım ve göstergeleri karşılayan temalar olmalıdır.	3.00	3.00
3.Yetişkin yönlendirmesi olmamalıdır.	2.00	2.00
4.Didaktiklik olmamalıdır.	4.00	4.00
5.Birkaç tema bir arada işlenmemelidir.	4.00	2.00
6.Çocuk kitaplarında çocuğu olumsuz davranışlara yönlendirebilecek temalar işlenmemelidir. (Düşmanlık, aldatmaca, çıkarıcılık, saldırganlık, ayıp, günah, dinsel, ideolojik gibi kavramların, cezaların, tehditlerin ve korkutucu öğelerin vb.)	1.00	0.00
7.Çocuğun olumlu davranışlar edinmesine yardımcı olabilecek (sevgi, dostluk, yardımlaşma, paylaşma vb.) temalar işlenmelidir.	1.00	0.00
8.Çocukların okula geçiş süreçlerini destekleyecek okula hazır bulunuşluk kavramının çocuk, aile ve öğretmen boyutlarını farklı yönlerden ele alan temalara yer verilmelidir.	2.00	2.00
9.Bilimsel süreç becerilerini geliştiren temalara yer verilmelidir.	2.00	1.00
10.Duyumsatmak istenen tema örneklendirme ile verilmelidir.	2.00	1.00
11.Duyumsatmak istenen tema tanık gösterme ile verilmelidir.	2.00	1.00
12.Duyumsatmak istenen tema karşılaştırma ile verilmelidir.	3.00	1.00
13.Tema evrensel değerleri yansıtmalıdır.	1.00	1.00

4.4.2.2 Konu kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular. Uzmanlar ikinci delphi anketinin “konu” kategorisinde 10 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Üçüncü delphi anketinin “konu” kategorisinde uzmanların görüş birliği sağladıkları madde sayısı 26 olmuştur. Görüş birliği sağlanan maddelere ilişkin çeyrekler arası genişlik değerleri (Ç3-Ç1) Tablo 67’de gösterilmiştir.

Tablo 67

"Konu" Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler		
Konu	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
1.Olayların geçtiği yerler, çocuğun çok iyi bildiği (doğa, ev ve okul vb.) yakın çevresinden olmalıdır.	3.00	2.00
2.Hikaye mutlu sonla bitmelidir.	2.00	2.00
3.Konusu öğretici olmalıdır.	4.00	4.00
4.Konusu düşündürücü olmalıdır.	3.00	1.00
5.Konusu özgün olmalıdır.	2.00	1.00
6.Çocukların gerçek hayattan nesnelere ve canlı varlıkları tanımalarına yardımcı olmalıdır.	3.00	2.00
7.Bilimsel bilgi içeriği sunmalıdır.	3.00	3.00
8.Ahlak kurallarını öğretici olmalıdır.	4.00	4.00
9.Toplum kurallarını öğretici olmalıdır.	5.00	2.00
10.Olumlu kişilik özellikleri aşılamalıdır.	3.00	3.00
11.Çevre bilinci kazandırılmalıdır. (Nesli tükenen canlılar, su kaynaklarının korunması vb.)	2.00	2.00
12.Bilinçli tüketici özelliği kazandırılmalıdır.	2.00	2.00
13.Sorumluluk geliştirici örnekler içermelidir.	3.00	2.00
14.Kendi kişisel özelliklerini tanıması ve benimsemesini desteklemelidir.	1.00	2.00
15.Bireysel farklılıkları görme ve saygı duymayı öğretmelidir.	1.00	1.00
16.Dünyadaki farklı kültürlerden örnekler içermelidir. (Örneğin aborjinleri, kanguruları, igloyu öğreneceği hikayeler)	2.00	1.00
17.Aile kavramını algılamasını desteklemelidir.	2.00	1.00
18.Vatan, millet kavramını algılamasını desteklemelidir.	3.00	3.00
19.Araştırma ve sorgulama isteğini uyarmalıdır.	1.00	1.00
20.Kendi tarihinden önemli insanların yaşamlarını örnek göstermelidir.	2.00	2.00
21.Çocukların içinde buldukları dönemde muhtemel yaşayacakları zorluklar (kardeş kıskançlığı, okul korkusu, büyükbabanın kaybı, boşanma, hamilelik, Adalet, açlık, ölüm, cinsellik, ayrılık, aşk, aile içi anlaşmazlıklar, çocuk hakları, boşanma, çevre sorunları, göç vb.) konu olarak seçilmelidir.	2.00	1.00
22.Çocukların kişilik gelişimini, kişiler arası etkileşimlerini ve toplumsallaşma süreçlerine katkı sağlayacak kişisel, kişiler arası ve toplumsal değerlere yer verilmelidir.	2.00	2.00
23.Şiddet, korku, nefret, keder, intikam, baskı gibi negatif yüklü konular olmamalıdır.	1.00	0.00
24.Neden sonuç ilişkisi kurabilmesine yardımcı olmalıdır.	1.00	1.00
25.Tek ve doğru bir düşüncenin empoze edilmemesine dikkat edilmelidir.	1.00	0.00
26.Resimli bilmeceler ile kitabın çekiciliği artırılabilir.	2.00	2.00
27.Öyküler mizah içermeli; eğlenceli olmalıdır.	2.00	1.00
28.Cinsiyet rolü, etnik özellik gibi konulardaki kalıp yargılardan uzak olmalıdır.	1.00	0.00
29.Konu aniden kesilmemeli, olumlu ve belirli bir sonla bitmelidir.	2.00	1.00
30.Konu tamamlanmadan, çocuğa tamamlama imkanı sunulmalıdır.	2.00	1.00
31.Hikaye mutlaka mutlu sonla bitmelidir.	3.00	3.00
32.Kitapta kurgulanacak etkinliklerin oyun temeli olmasına özen gösterilmelidir.	1.00	1.00
33.Tek olaylı olmalıdır.	2.00	2.00
34.Bilgi verilen kitaplar (fen kitapları, gezi hikayeleri... vb.) ise verilen bilgilerin doğru ve güncel olmasına dikkat edilmelidir.	0.00	0.00
35.Dünyada olup biten her şey, çocuk kitaplarının konusu olmaya elverişlidir.	3.00	1.00
36.Olayların geçtiği yerler, çocuğun çok iyi bildiği (doğa, ev ve okul vb.) yakın çevresinden olmalıdır.	3.00	3.00
37.Yaşamda var olan çatışmalar, çocuklara özgü kurgularla yansıtılmalıdır.	2.00	1.00

Tablo 67 (devam)

Konu	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
38.Ele alınan düşünce, olay ya da durum ile tema arasında güçlü bir ilişki olmalıdır.	1.00	0.00
39.Dini konular yer almamalıdır.	5.00	0.00
40.Şanssızlıkları aşarak kazanılan zaferleri anlatmalıdır.	2.00	2.00
41.Kitaplarda, konu olarak yetişkinlerin basitleştirilmiş duygu ve düşünceleri olmamalıdır.	3.00	3.00
42.Çocuğa salt korkuyla nasıl başa çıkabileceğini duyumsatmalıdır.	4.00	3.00
43.Çocuk edebiyatı yapıtları, düşünce ve değerlerin öğretilmesinde araç olarak kullanılmamalıdır.	4.00	4.00
44.Çocuk kitapları, çocuk okura toplumsal rollerini sezinletirken kadın ve erkeğe eşit bir anlayışla yaklaşmalıdır.	1.00	0.00
45.Çocuk edebiyatı yapıtları, yaşamı tozpembe gösteren her türlü aldatmacaya ve kandırmacaya karşı olmalıdır.	2.00	1.00
46.Çocuk kitapları, yaşamı basit bir doğru-yanlış, iyi-kötü biçimine göre sunan gerçekdışı bir niteliğe bürünmemelidir.	2.00	0.00
47.Çocuk kitapları, çocuğu soyut değerlerle boğup onu gerçeklerden uzaklaştırmamalıdır.	2.00	2.00
48.Çocuk edebiyatı yapıtları, değerleri, gelenekleri olduğu gibi korumayı değil, gelenekleri bugünün açısından eleştirel bir bakış açısıyla sunmalıdır.	3.00	1.00
49. Önemli olan nelerin yazılacağı değil, nasıl yazılacağıdır.	3.00	0.00
50.Evrensel değerleri konu olmalıdır.	2.00	1.00

4.4.2.3 Kahraman-Nesne kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.

Uzmanlar ikinci delphi anketinin “kahraman-nesne” kategorisinde 1 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Üçüncü delphi anketinin “kahraman-nesne” kategorisinde uzmanların görüş birliği sağladıkları madde sayısı 7 olmuştur. Görüş birliği sağlanan maddelere ilişkin çeyrekler arası genişlik değerleri (Ç3-Ç1) Tablo 68’de gösterilmiştir.

Tablo 68

“Kahraman-Nesne” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler		
Kahraman-Nesne	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
1.Çocukların rahatlıkla özdeşim kurabilecekleri, farklı bakış açılarını kazanabilecekleri karakterlere yer verilmelidir.	2.00	0.00
2.Gerçek hayatla örtüşen bir karakter ve nesne seçimi yapılmalıdır.	3.00	3.00
3.Gerçekte olmayan bazı karakterler bir materyalle somutlaştırılarak kahraman olabilir. (Cadı ve süpürgesi gibi)	2.00	1.00
4.Kahramanlar ayrıntılar içinde kaybolmamalıdır.	2.00	2.00
5.1-3 arası kahraman olmalıdır.	3.00	3.00
6.3-5 arası kahraman olmalıdır.	3.00	3.00
7.Karakter özellikleri bakımından özdeşim kurmaya uygun olmalıdır. (Oyun oynayan, mücadeleci, maceracı, olur olmaz şeylere heyecanlanan, tuhaf durumlara gülen, olağanüstülük ve farklılık karşısında şaşkınlığını gizleyemeyen, yeni şeyler arayışı içinde olan, bilinmezlik karşısında sorular soran.)	3.00	0.00
8.Karakterin inandırıcı ve devingen olması gerekir.	3.00	1.00

Tablo 68 (devam)

Kahraman-Nesne	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
9.Karakter, yetişkinin bakış açısını yansıtmamalıdır.	3.00	2.00
10.Karakter, hiçbir biçimde öğüt ve emir vermemelidir.	2.00	0.00
11.Karakterler korku dolu, ürkütücü, çocukların ruh sağlığını olumsuz bir biçimde olmamalıdır.	3.00	0.00
12.Masal ve masalımsı türlerin dışındaki kitaplarda kahramanların özellikleri, abartıya kaçılmadan betimlenmelidir.	5.00	3.00
13.Kahramanlar çocukların kendi yaşlarında olmalıdır.	1.00	5.00
14.Çocuk kitaplarında insanlar idealize edilmemelidir, olumlu ve olumsuz, zayıf ve güçlü yanlarıyla anlatılmalıdır.	2.00	0.00
15.Karakter insan olmalıdır.	3.00	3.00
16.Karakter hayvan olmalıdır.	3.00	3.00

4.4.2.4 Dil ve Anlatım kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.

Uzmanlar ikinci delphi anketinin “dil ve anlatım” kategorisinde 5 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Üçüncü delphi anketinin “dil ve anlatım” kategorisinde uzmanların görüş birliği sağladıkları madde sayısı 11 olmuştur. Görüş birliği sağlanan maddelere ilişkin çeyrekler arası genişlik değerleri (Ç3-Ç1) Tablo 69’da gösterilmiştir.

Tablo 69

“Dil ve Anlatım” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler		
Dil ve Anlatım	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
1.Türkçe doğru ve etkili bir şekilde kullanılmalıdır.	0.00	0.00
2.Çok uzun ve karmaşık cümleler içermemelidir.	0.00	0.00
3.Merak edip sözcük dağarcığını geliştirecek yeni sözcükler, kavramlar, ifadeler içermelidir. (Kibirli, akçe, aloe vera vb.)	1.00	0.00
4.Metinde cümle sonlarında oluşturulacak kafiyeler, şiirsel bir dil kullanılmalıdır.	2.00	1.00
5.Öyküleyici metin türünde olmalıdır.	2.00	1.00
6.Verme istediği bazı kavramların kullanım tekrarı içeren yapıda olmalıdır.	1.00	1.00
7.Çocukların ilgisini çekmek için daha çok birinci kişi ağzından yazılmalıdır.	2.00	2.00
8.Duyguların anlatımı yer almalıdır. (Uzaklardaki yıldızın göz kırpması, zillerin neşeli sesleri, soğuk sütün tadı... vb.)	3.00	3.00
9.Büyütmelere ve anlamsızlıklara yer verilmelidir. (Burunsuz adam, hiç hışırmayan adam, aceleci sincap... vb.)	4.00	2.00
10.Metinde kavram eğitiminde kullanılan ve zıtlıkları içeren çeşitli kavramlara yer verilmelidir.	2.00	1.00
11.Hangi zaman kipiyle başladıysa öyle devam etmeli ve aynı şekilde tamamlanmalıdır.	2.00	0.00
12.Soyut kavramlar yaşamın içinden somut durumlarla aktarılmaya çalışılmalıdır.	2.00	0.00
13.Argo kelimeler, etiketleme ya da lakap takma yer almamalıdır.	0.00	0.00
14.Tek öznel cümleler kurulmalıdır.	3.00	3.00
15.Dolaylı cümle yapısından kaçınılmalıdır.	3.00	3.00
16.Az kullanılan veya söylenişi güç olan sözcükler bulunmamalıdır.	4.00	3.00
17.Uzun tasvirleri ve ruh çözümlemeleri olmamalıdır.	2.00	0.00

4.4.2.5 Plan kategorisinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular. Uzmanlar ikinci delphi anketinin “plan” kategorisinde 2 madde üzerinde görüş birliği sağlamışlardır. Üçüncü delphi anketinin “plan” kategorisinde uzmanların görüş birliği sağladıkları madde sayısı 7 olmuştur. Görüş birliği sağlanan maddelere ilişkin çeyrekler arası genişlik değerleri (Ç3-Ç1) Tablo 70’te gösterilmiştir.

Tablo 70

“Plan” Kategorisinde İkinci ve Üçüncü Delphi Anketi Karşılaştırılması

II. Tema: İçerik özelliklerine yönelik maddeler		
Plan	İDA (Ç3-Ç1)	ÜDA (Ç3-Ç1)
1.Hikaye sonunu tahmin etme için sorular içermelidir.	3.00	1.00
2.Hikayeyi kendine göre tamamlaması ve resmetmesi için yerler içermelidir.	3.00	1.00
3.Kitabın dramasını, resimlerini, dansını, şarkılarını, kuklalarını veya farklı yorumlarını vs. yapmak istemesine altyapı hazırlamalıdır.	2.00	0.00
4.Çocukların başkası tarafından açık bir şekilde verilen sonuçlara, kendi düşünme becerilerine ve bakış açısına bırakılarak yorumlayabileceği sonuç kısımları geliştirilmelidir.	2.00	0.00
5.Çocuk kitaplarında çocukla paylaşılacak istenen iletiler, kurgulanan olayların gelişimine koşut olarak açıklık kazanmalıdır.	2.00	1.00
6.Olaylar, gereksiz ayrıntılardan arındırılmalıdır.	1.00	0.00
7.Birbirleriyle ilişkisi olmayan günlük olaylar yer almamalıdır.	1.00	0.00

Bölüm 5

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmada elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Bu sonuçlar, yapılmış diğer araştırmalarla karşılaştırılarak tartışılmış ve tartışma sonucu esas alınarak önerilere yer verilmiştir.

5.1 Tartışma ve Sonuç

Araştırmada elde edilen bulgular anketler sonucu ortaya çıkan kategorilere göre tartışılmıştır.

5.1.1 Boyut kategorisinin tartışılması. Delphi tekniği kullanılarak elde edilen araştırma bulgusuna göre, çocuk kitapları farklı boyut ve şekillerde olabilmektedir. Dikkat edilmesi gereken husus çocuk kitaplarının boyutunun ve şeklinin çocukların tutabileceği ölçülere uygun olmasıdır. Bu nedenle kesin bir boyut belirtmenin doğru olmayacağı ifade edilmektedir.

Araştırmanın örneklemeden toplanan başka bulgulara göre, çocuk kitaplarının farklı boyutlarda (dev kitap, çok küçük kitap) ve çocuğun taşıyabileceği boyutlarda olabileceği belirtilmektedir. Bu iki görüş birbiriyle örtüşmemektedir. Katılımcılar bu nokta da ayrımı çocuğun kitabı tek başına mı yoksa bir yetişkinle mi inceleyeceği şeklinde kriterlerle ayırmaktadır. Bu nedenle çocuk kitaplarının hem farklı hem de çocuğun taşıyabileceği boyutlarda olmasının uygun olacağını savunmuşlardır. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Güleç ve Geçgel (2006)'de farklı boyutlardaki kitapların çocukların ilgisini daha çok çektiğini belirtmektedir. Benzer şekilde Turla (2015) çocuk kitaplarının farklı boyutlarda olabileceğini, çocukların kitapla etkileşime geçebilmesi için taşıyabileceği boyutlarda tercih edilmesinin daha uygun olacağını belirtmektedir.

Gönen (2000) çocuk kitaplarının çok küçük, çok büyük, dikey ya da yatay şekilde olabileceğini ve büyük kitapların 24x36 cm ebatlarında tercih edildiğini ifade

etmektedir. Çocuk kitaplarında dikkat edilmesi gereken husus olarak, çocuğun ve hikayeyi okuyanın birlikte rahat görebilmeleri kitabın için iki kucak genişliğinde olması gerektiğini savunmaktadır. Çocuğun kitabı kavraması ve iyi bir etkileşim kurması yönünden boyutun önemli olduğunu belirtmektedir.

Yılar ve Turan (2011) farklı boyutlardaki kitapların çocukların ilgisini canlı tutacağı için kare, dikdörtgen, hayvan şekillerinde kitaplar basılmasının uygun olacağını düşünmektedirler. Kitabın boyutlarının değişmesinin yanı sıra içerikle örtüşmesi kitabın niteliğini arttıracaklarını ifade etmektedirler. Bu sebeple çocuk kitapları için değişmeyen bir boyut belirlememin doğru olmayacağını belirtmektedirler.

5.1.2 Kapak kategorisinin tartışılması. Delphi tekniği kullanılarak elde edilen araştırma bulgusuna göre çocuk kitaplarının kapağı içerikle uyumlu olmalıdır. Çocukta kaygı uyandırmayacak ve estetik yönden güçlü bir resme sahip olması gerekmektedir. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Sever (2007) çocuk ve kitap arasındaki iletişimi resimlerin sağladığını, bu iletişimin kuvvetlenmesi için içerik ile uyumlu resimlerin olması gerektiğini belirtmiştir. Benzer şekilde Ersoy vd. (2009) okul öncesi dönemde çocuklar henüz okuma yazma bilmedikleri için resimlerin önemli olduğunu ifade etmektedir. Bu nedenle kapaktaki resmin kitabın içeriği hakkında tahminde bulunmasına olanak sağlaması gerektiğini belirtmektedirler.

Araştırmanın örneklemeden toplanan başka bulgulara göre, kitap cilt kapağın mukavva ya da karton gibi kalın malzemelerden yapılmalı ve üst yüzeyi sefiflenmelidir. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Turla (2015) çocukların motor becerileri tam anlamıyla gelişmediği ve bir yetişkin düzeyinde kitabı inceleme becerisini kazanma sürecinde olduğu için kitaplar çok çabuk yıpranabilmektedir. Bu durum çocukların kitabı uzun süre kullanabilmesi ve alışkanlık edinmesi önünde büyük bir engeldir. Kitabın uzun yıllar saklanması ve yıpranmaması için kalın bir kapak kullanılmasının gerekli olduğunu belirtmektedir. Benzer şekilde Güleç ve Geçgel (2006) çocuk kitaplarında kapakların dayanıklı olması gerektiğini, kısa sürede yıpranan kitaplara çocukların duyduğu ilginin azaldığını

belirtmektedir. Ayrıca yıpranan kitaplar çocukların kitaplık oluşturması ve kitap sevgisi önünde bir engel olarak tanımlanmaktadır.

Araştırmanın örnekleminden toplanan başka bulgulara göre, kitabın adı, yazarın adı ve resimleyeninin adı ön kapakta, kitabın yaş gurubu da iç kapakta yer almalıdır. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Çakmakçı (2011) kitabın adının, yazarının ve resimleyeninin adının ön kapakta yer alması çocuklar da kitabın oluşum süreci hakkında farkındalık geliştirmesi yönünden etkili olacağını ifade etmektedir. Yaş grubunun belirtilmesinin ebeveynlere, öğretmenlere kitap seçmesi konusunda yardımcı olacağını belirtmektedir.

5.1.3 Ciltleme kategorisinin tartışılması. Delphi tekniği kullanılarak elde edilen araştırma bulgusuna göre, çocuk kitaplarının ciltlemesi ipe yapılmalıdır. Karton kitaplarda pres ciltleme yönteminin kullanılması uygun bulunurken, telle ciltleme yöntemi uygun bulunmamaktadır. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Oğuzkan (2006) çocuk kitaplarında dayanıklı ciltlemenin en iyi yönteminin; bez ve dikiş yöntemiyle yapıldığını düşünmektedir. Büyük yaş grupları için mukavva/karton tercih edilmesinin ve karton kitaplarda pres ciltleme yapılmasının uygun olacağını belirtmektedir. Benzer şekilde Sever (2015) çocuk kitaplarının daha uzun süre kullanılabilmesi için tutkallanıp presleme ya da dikiş yöntemi kullanılmasının daha uygun olacağını belirtmektedir.

Ersoy vd. (2009) çocuk kitaplarında kullanılan tellerin hem sağlık açısından hem de kullanılabilirlik açısından uygun olmadığını belirtmektedir. İpe ciltleme çocuk kitaplarında kullanılması gereken bir yöntem olmakla birlikte ekonomik olması için yayıncılar tarafından tercih edilmediği ifade etmektedir.

5.1.4 Kağıt-malzeme kategorisinin tartışılması. Delphi tekniği kullanılarak elde edilen araştırma bulgusuna göre, çocuk kitaplarında kullanılan kağıtlar; birinci kalite hamurdan ve mat olmalıdır. Çocuk kitapları için saman kağıdı, ikinci ve üçüncü kalite hamurdan yapılmış kağıtlar kullanılmamalıdır. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Gönen vd. (2011) okul öncesi dönemdeki çocukların henüz motor becerileri gelişmekte olduğu için bir yetişkin düzeyinde sayfaları çeviremeyeceğini ifade etmektedirler. Bu nedenle sayfaları çevirirken daha kaba hareketlerle yapacağı için saman, pelur gibi ince malzemelerin tercih edilmemesi gerektiğini belirtmektedirler. Benzer şekilde Oğuzkan (2006) birinci kalite hamurdan yapılmış ve mat kağıtların, dayanıklılık ve renklerin karışmaması bakımından diğer kağıtlara oranla daha kullanışlı olduğu belirtilmektedir. Baskı sürecinde maliyet nedeniyle yayınevlerinin ikinci ya da üçüncü kalite hamurdan kağıtlar tercih ettiği, bu durumun kitabın niteliğini düşürdüğü ve çabuk yıpranmasına neden olduğu ifade edilmektedir.

5.1.5 Ağırlık kategorisinin tartışılması. Delphi tekniği kullanılarak elde edilen araştırma bulgusuna göre, çocuk kitaplarının ağırlıkları; kitabın büyüklüğüne, sayfa sayısına ve kitap yapımında kullanılan malzemeye bağlı olarak değişmektedir. Kağıt ağırlığı 90 gramın altına düşmemelidir. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Kardaş-Koçak (2017) 90 gramın altında ağırlığa sahip olan kağıtlardan basılan kitapların dayanıklılık bakımından uygun olmayacağını, 90 gramdan çok ağır kağıtlardan tasarlanan kitapların ise taşınabilirlik bakımından kullanışsız olabileceğini ifade etmektedir. Çabuk yıpranmayacak ve çocukların taşıyabileceği ağırlıktaki kitapların hazırlanmasının uygun olacağını belirtmektedir. Benzer şekilde Turla (2015) okul öncesi dönemde çocukların fiziksel gelişimleri devam ettiği için, kitapların çocuğun taşınmasına ve incelemesine uygun ağırlıkta olmasının çocuk-kitap etkileşimi açısından önemli olduğunu belirtmektedir.

Ural (2013) çocuk kitabının sayfa sayısı, metni anlatacak resim sayısına bağlı olarak değişeceğini ifade etmektedir. Renklerin sayfanın arka tarafına iz yapmaması için gramajı ağır kağıtlar tercih edilmesi gerektiğini belirtmektedir.

5.1.6 Basım (tipografi) kategorisinin tartışılması. Delphi tekniği kullanılarak elde edilen araştırma bulgusuna göre çocuk kitaplarının temiz bir baskıya sahip olmalıdır. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Oğuzkan (2006) okul öncesi dönemde çocuklar henüz okuma yazma bilmedikleri için kitaptaki resimlerden anlam çıkardıklarını bu nedenle resimlerin anlaşılır olması gerektiğini ifade etmektedir. Resimlerin nitelikli olması için temiz,

leke bırakmaya ve renkleri net yansıtan bir baskıya ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedir.

5.1.7 Harf-yazım-noktalama kategorisinin tartışılması. Delphi tekniği kullanılarak elde edilen araştırma bulgusuna göre, çocuk kitaplarında harf büyüklüğü 20-24 punto olmalı ve yazım kurallarına uyulmalıdır. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Saçkesen (2008) okul öncesi dönemde harflerin büyüklüğü ve imla kuralları okul öncesi kazanımları arasında yer alan yazı farkındalığının desteklenmesi bakımından önemli olduğunu belirtmektedir.

Kardak-Koçak (2017) okul öncesi dönemde çocukların görme ve algılama özelliklerine dikkat edilerek harf büyüklüğünün 24 punto olmasının uygun olacağını belirtmektedir. Benzer şekilde Milli Eğitim Bakanlığının kitapları değerlendirme yönergesinde 6 yaşındaki çocuklar için harf büyüklüğünün 24 punto olması zorunlu kılınmıştır.

Araştırmanın örneklemeden toplanan başka bulgulara göre, yazılar az olmalı ve resmin üstünde olmalıdır. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Kaya (2011) çocuk kitaplarında yer alan harf özelliğinin çocuğun okuma yazma öğrenirken karşılaşacağı harf özelliğiyle örtüşmesi gerektiğini ve eğer kitabı çocuğa bir yetişkin okuyacaksa punto büyüklüğünün ve yazı stiline önemli bir unsur olmadığını belirtmektedir. Çocuk dinleyici durumundayken dikkat ve algı süresinin göz ardı edilmemesi ve bu nedenle yazıların çok uzun olmamasının önemli bir unsur olduğunu belirtmektedir.

5.1.8 Sayfa düzeni (mizanpaj) kategorisinin tartışılması. Delphi tekniği kullanılarak elde edilen araştırma bulgusuna göre, çocuk kitaplarında resim yazıya oranla daha fazla olmalıdır. Bununla birlikte metin ile metne ait resim bir arada olmalıdır. Ancak yazı ile resim birbirine karışmamalı ve uyumlu olmalıdır. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Civaroğlu (2000) okuma bilmeyen çocuklar resimler aracılığıyla kitaptaki durumları anlamlandırdığını ve tahminde bulunduğunu belirtmektedir. Bu nedenle

okul öncesinde resimlerin metinle uyum içinde olmasının önemli olduğunu düşünmektedir.

Konar (2006) ve Sarı (2006) çocuğun duyduklarıyla gördüklerini birleştirip anlamlandırabilmesinde sayfa düzeninin önemli bir unsur olduğu vurgulanmaktadır. Bunun için resim ve metnin aynı sayfada olması ve resmin metin oranının $\frac{3}{4}$ olması gerektiği ifade etmektedir. Ancak çocuğun kitabı bir yetişkinle incelemesi durumunda resim-metin oranı yarı yarıya olabileceğini belirtilmektedirler.

5.1.9 Resimleme kategorisinin tartışılması. Delphi tekniği kullanılarak elde edilen araştırma bulgusuna göre, çocuk kitaplarındaki resimler anlaşılır, içerikle uyumlu, estetik ve düşündürücü olmalıdır. Resimler illüstratörler tarafından çizilmeli ve kullanılan teknikte tutarlılık sağlanmalıdır. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

İpek-Yükselen ve Bencik-Kangal (2011) çocukların kitapla olan etkileşiminin resimler aracılığıyla sağlandığını bu nedenle çocuğun ilgisini çekecek ve düşünmesini destekleyecek resimler olmasının önemli olduğunu belirtmektedir.

Tosunoğlu ve Kaydibi (2006) çocuklar renkli, hatları belirsiz olan ve her defasında yeni anlamlar yükleyebileceği resimlerden hoşlandığını ifade etmektedir. Bu nedenle parlak renkli resimler yerine, hikayeyi anlatabilen resimlere daha çok ilgi duyduğunu belirtmektedir. Resimlerin bir uzman tarafından çizilmesi gerektiğini de vurgulamaktadır.

Alkan vd. (2015) çocuk kitaplarının tamamen resimsiz olması da çocukların bireysel olarak kitabı inceleme, olay örgüsüyle ilgili tahminlerde bulunmasını gibi becerileri engellemektedir.

Araştırmanın örnekleminden toplanan başka bulgulara göre, yazı ile resim arasında ton farkı olmalıdır. Resim ile açıkladığı olay aynı sayfada yer almalı ve yazı resim oranı $\frac{1}{4}$ şeklinde olmalıdır. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Sever (2015) çocuk kitaplarında resmin görevinin, hikayedeki durumları daha belirgin hale getirmek ve hikayenin anlaşılır olmasını sağlamak olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle çocuk kitapları resimsiz olmamalı gerektiğini ifade

etmektedir. Okul öncesi dönemdeki çocuklar için tasarlanan kitapların ¼'ünün yazı, ¾'ünün resim olmasının uygun olacağını savunmaktadır.

5.1.10 Tema kategorisinin tartışılması. Delphi tekniği kullanılarak elde edilen araştırma bulgusuna göre, çocuk kitaplarında tema; farklı kültürlere saygıyı uyandırmalı ve evrensel değerleri içermelidir. Bununla birlikte olumsuz özelliklerden uzak, olumlu davranış örnekleri sunmalı ve bilimsel süreçleri içermelidir. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Dilidüzgün (2000) çocuk kitaplarında çocuğu olumlu duygulara yönlendiren ve evrensel değerleri içeren temalara yer verilmesi gerektiğini belirtmektedir. Benzer şekilde Bilgi (2011) temanın, korkutucu, kaygılandırıcı ve yanlış yargılara neden olacak olumsuz unsurlar içermese gerektiğini ifade etmektedir. Çocuğa evrensel değerleri tanıtan, sevgi, saygı, paylaşmak gibi konularda farkındalığını arttıracak temaların uygun olacağını belirtmektedir.

Araştırmanın örnekleminden toplanan başka bulgulara göre, tema örneklendirme, karşılaştırma, tanık gösterme, karşılaştırma ile duyumsatılmalıdır. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Demircan (2006) yazarın okuyucuyla bağ kurmak için kelimelere değil, kelimelerle hislerini ortaya koyması gerektiğini belirtmektedir. Yazar bu iletişimi sağlarken didaktik olmaktan kaçınması gerektiğini ifade etmektedir. Çocuğa karşılaştırmalar ve örnekler sunarak kendi çıkarımını yapmasına fırsat sunulmasının uygun bir yöntem olacağını belirtmektedir.

5.1.11 Konu kategorisinin tartışılması. Delphi tekniği kullanılarak elde edilen araştırma bulgusuna göre, çocuk kitaplarında konu; özgün, düşündürücü, merak uyandırıcı ve eğlenceli olmalıdır. Bu özelliklerin yanı sıra; neden sonuç ilişkisi kurmasını desteklemeli, evrensel değerleri içermeli ve kalıp yargılardan uzak durmasını desteklemelidir. Dini içerikli konulara yer verilmemelidir. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Konar ve Sargın (2004) Dünyada olup biten her şeyin çocuk kitaplarına konu olabileceğini belirtmektedirler. Yaşamın hep iyi ya da hep kötü yanlarını sunulmasının doğru olmadığını ifade etmektedirler. Benze şekilde Şirin (2000) Çocuk kitaplarında

ele alınan konu çocuğun merak duygusunu uyandırması ve ilgisini çekmesi gerektiğini, korku ve kaygı uyandırmasına neden olmaması gerektiğini belirtmektedir. Konu sadece ulusal değerlerin değil, çalışkanlık, dürüstlük, yardımseverlik, gibi evrensel değerlerin benimsetilmesi etkin olması gerektiğini düşünmektedir.

Tuğrul ve Feyman (2006) okul öncesi dönemde çocuğun yaşayabileceği kardeş kıskançlığı, ölüm, doğum, ayrılık gibi kritik olayları çocuk kitaplarına konu alınmasının, çocuğun bu kriz durumlarını aşmasında etkili olabileceğini belirtmektedirler. Benzer şekilde Koç (2016) çocukların yaşamda karşısına çıkabilecek çatışmaların, çocuklara özgü olay akışıyla anlatılmasının uygun olacağını ifade etmektedir.

5.1.12 Kahraman-nesne kategorisinin tartışılması. Delphi tekniği kullanılarak elde edilen araştırma bulgusuna göre, çocuk kitaplarında kahramanlar; özdeşim kurmaya uygun olmalı, kahramanın devingen olmalı ve öğüt vermemelidir. Soyut kahramanlar somutlaştırılmalıdır. Kahramanlar korkutucu ve idealize edilmiş olmamalıdır. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Kıbrıs (2006) çocuklar henüz soyut işlemler döneminde olmadığı için çocukların zihninde canlandıramayacağı kahramanlara yer verilmesinin uygun olmayacağını belirtmektedir. Farklı şekilde Mardi (2006) okul öncesi dönemde çocuklar sembolik düşünme becerisine sahip oldukları için bir obje ya da nesneyle somutlaştırılabilen (Cadı- Süpürge gibi) kahramanlara yer verilebileceğini belirtmektedir. Bu nokta da dikkat edilmesi gereken hususun kahramanların tamamen iyi ya da tamamen kötü olmaması gerektiğidir. Gönene ve Işıtan (2006) kahramanların çocuklara didaktik olarak bir bilgi öğretmek yerine, çocuğu düşünmeye ve araştırmaya teşvik etmesi gerektiğini belirtmektedirler.

5.1.13 Dil ve anlatım kategorisinin tartışılması. Delphi tekniği kullanılarak elde edilen araştırma bulgusuna göre çocuk kitaplarında, Türkçe doğru kullanılmalı, argo kelimelere ve karmaşık cümlelere yer verilmemelidir. Dil ve anlatımın merak uyandıracak nitelikte olmalı, hangi zaman kipiyle başlıyorsa o zaman kipiyle devam etmelidir. Metinde yeni kelimelere, zıtlık içeren kelimelere ve kavramlara yer verilmelidir. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Aslan (2013) ana dilini etkili kullanabilen, duygu ve düşüncelerini doğru ifade edebilen çocuklar yetiştirmek için çocuğa sunulan kitapların dilinin çocuğun gelişimine uygun ve hatasız olması gerektiğini vurgulamaktadır. Dilin hatasız sunulmasının çocuğun okuma alışkanlığını ve kitap sevgisi kazanmasını destekleyeceğini belirtmektedir.

Tuğrul (2002) okul öncesi dönemdeki çocukları henüz dün, bugün ve yarın gibi ilkel zaman kavramlarını algılayabildikleri için kullanılacak zaman kipine dikkat edilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Çocuklar model olarak öğrenmeler gerçekleştirdikleri için çocuk kitaplarında olumsuz örnek teşkil edecek argo kelimelere ya da doğru olmayan bir anlatıma yer verilmemesi gerektiğini belirtmektedir.

Yavuz (2000) kişilik gelişimin yanı sıra beyin gelişiminin de hız okul öncesi dönemdeki çocuklara sunulan kitaplarda yeni kelimelere ve kavramlara yer verilmesinin çocukların doğal süreçte yeni öğrenmeler sağlamlarına yardımcı olacağını belirtmektedir.

5.1.14 Plan kategorisinin tartışılması. Delphi tekniği kullanılarak elde edilen araştırma bulgusuna göre, çocuk kitapları planlanırken gereksiz ayrıntılardan arındırılmış olmalı ve birbiriyle ilişkisi olmayan olaylara yer verilmemelidir. Hikayenin sonunda sorulara ve hikayeye ilişkili etkinliklere yer verilmelidir. Hikaye mutlu sonla bitmelidir ya da çocuğun tahmin edebilmesi için açık uçlu bırakılmalıdır. Bu bulgular alan yazın ile uyumlu görünmektedir.

Demircan (2006) dağınık, birbiriyle ilişkisi olmayan olaylara çocuk kitabında yer verilmemesi gerektiğini belirtmektedir. Çocuğun anlamakta zorlanacağı bir planın çocuğun ilgisini azaltacağını savunmaktadır. Benzer şekilde Güteryüz (2004) çocuk kitaplarının disiplin içinde oluşturulabilmesi için planın bir zorunluluk olduğunu belirtmektedir. İyi hazırlanmış bir planın, verilmek istenen iletinin anlaşılmasını kolaylaştıracağını savunmaktadır.

Kardaş-Koçak (2017) planın düğüm (gelişme) kısmında, problem durumunun iyi tanımlanması ve çözüm (sonuç) kısmında, çocuğun düşünme becerisini geliştirecek biçimde tasarlanması gerektiği savunmuştur.

Dağlıoğlu ve Çakmak (2009) çocuk kitaplarında olay planlanırken neden sonuç ilişkisi kurmasına olanak sağlaması gerektiğini savunmaktadır. Hikayenin mutlu sonla

bitmesi gerektiğini, çocukları kaygılandırarak, umutsuzluğa yöneltecek olumsuz sonuçlar bitmemesi gerektiğini belirtmektedir. Hikayenin sonunda çocuğa yöneltilecek sorular olabileceğini belirtirken, Hikayenin sonunun açık uçlu bırakılması konusunda bir görüşe rastlanmamaktadır.

5.2 Öneriler

Araştırmanın sonucunda, ülkemizde 48-66 aylık çocuklara yönelik kitapların sahip olması gereken kriterlerle ilgili uzmanlar 108 madde üzerinde görüş birliği sağlamıştır. Görüş birliği sağlanan maddelerde yazarların, çizerlerin, yayın evlerinin, ebeveynlerin ve eğitimcilerin dikkat etmesi gereken konular yer almaktadır.

5.2.1 Yazarlara ve çizerlere yönelik öneriler. • Bir kitabın sahip olması gereken en önemli özellik; çocuğa görelilik ilkesine uygun olmasıdır. Bu nedenle çocuk kitabı yazarları ve çizerleri hitap ettiği yaş grubunun gelişimsel özellikleri hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Çocuğu tanıyan, ihtiyaçlarının farkında olan yazarların ve çizerlerin çocukla bağı kuvvetlenecektir.

- Okul öncesi dönemdeki çocuklar henüz okuma yazma bilmemektedir. Bu dönemdeki çocuklar kitapta yazılanları resimler aracılığıyla anlamaktadır. Bu nedenle çocuk kitaplarındaki resimler çocuğun gelişimsel özelliğini destekleyecek, metindeki anlatımı aktaracak ve çocukta estetik duyguyu uyandıracak nitelikte olmalıdır.

- Yazarlar, çocuk kitaplarındaki konuları belirlerken çağın gereklerine göre konularını güncellemelidir. Okul öncesi dönemde çocuk kitaplarındaki konular, çocuklara kendini ve çevresini tanımalarına yönelik olmalıdır. Ayrıca çağın gereklerini içselleştirmiş bireyler olmalarını desteklemelidir. Düşünme, araştırma, sorgulama, tahminlerde bulunma ve problem çözme gibi beceriler, 21. yy. becerileri arasında yer almaktadır. Bu dönemde çocuklara sonu kesinleşmiş, didaktik bir yaklaşımla bilgi sunulmamalıdır. Kitaplarda çocukların merakını, düşünme becerilerini ve iletişim becerisini geliştirmelerine yönelik kurgular oluşturulmalıdır. Kitabın sonunda çocuklarla yapılabilecek etkinlik (drama, resim, müzik ve deney vb.) önerilerinin sunulması, çocuğun hem eğlenmesini hem de farklı gelişim alanlarının desteklenmesini sağlayacaktır.

5.2.2 Eğitimciler ve ebeveynlere yönelik öneriler. • Okul öncesi dönemde çocuğu olan aileler ve bu dönem çocuklarıyla çalışan eğitimciler nitelikli çocuk

kitaplarının özelliklerini bilmeli ve bu doğrultuda kitap seçmelidir. Çocuğun ilgisi çekmesi ve okuma farkındalığı edinebilmesi içinde çocuk-aile ya da öğretmen-çocuk etkileşiminde kitap okuma çalışmaları yapılmalıdır.

- Okul yönetimleri üniversitelerin ilgili bölümleriyle (okul öncesi bölümü, çocuk gelişimi bölümü, resim bölümü) iş birliği içinde olmalıdır. Böylelikle ebeveynlere ve öğretmenlere kitap seçimi, etkili kullanımı hakkında seminerler düzenlenebilir. Ayrıca üniversitelerin ilgili birimleri düzenli aralıklarla çocuk kitaplarını analiz etmeli ve elde ettiği bilgileri paylaşmalıdır.

- Okullarda, çocuk kütüphanelerinde veya halka açık çeşitli merkezlerde çocukların, eğitimcilerin ve ailelerin nitelikli kitaplarla buluşacağı, bu alanda yayın hazırlayan yazar, ressam ve diğer kişilerin de katılımının sağlandığı kitap günleri gibi çalışmalar yapılmalıdır.

- Çocuk kitabı satışı yapan kurumlar, çocuk kitapları ve nitelikleri hakkında donanımlı bir çalışan bulundurmalı ya da bu bölümde çalışan personeline kurum içi eğitim olanağı sağlamalıdır. Böylelikle nitelikli kitaplara yönlendirme yapması sağlanmış olacaktır. Ayrıca, çocuk kitabı satışı yapılan yerlerde çocuklar için okuma saatleri yapılmalıdır. Bu durum çocukların kitap seçme, inceleme konusunda istekliliğini arttıracaktır.

- Kitapların basımında; standardizasyonu yapılmış kriterlerden geçmesi şartı aranmalıdır.

- Milli Eğitim Bakanlığı, biçim ve içerik özellikleri zengin eserler basılmasını desteklemelidir. Ayrıca, yaş gruplarına uygun, kriterler bakımınca incelenmiş öneri eser listesini okullara iletmelidir.

- Çocuk edebiyatı ve çocuk kitapları alanında araştırma yapan uzmanlar, dünyada yapılan araştırmaları ve çocuk kitaplarını inceleyip, eğitimcilere, ailelere ve çocuklara rehber olacak yeni araştırmalar ve bulgular ortaya koymalıdır.

- Çocuk kitabı yazarları, çizerleri, tasarımcıları ve yayıncılarının araştırmalar yapıp nitelikli kitaplar sunabilmesi için üniversitelerde çocuk edebiyatı enstitüleri açılması desteklenmelidir. Bununla birlikte üniversitelerde kitap seçimine ve kitap önerilerine yönelik seminerler verilmelidir.

- Araştırmada, özel gereksinimli çocuklara yönelik bir bulguya rastlanmamıştır. Okul öncesi dönem çocuklarının bireysel farklılıkları ve özel gereksinim durumları uzmanlarla belirlenmelidir. Bu doğrultuda özel gereksinimli çocuklara yönelik kitaplar hazırlanmalıdır.

- Araştırmada, nitelikli çocuk kitaplarının belirlenmesinde temel alınacak kriterlerin belirlenmesinde uzmanların iletişiminin artması gerektiği anlaşılmıştır. Bu iletişim ağının güçlenmesi nitelikli çocuk kitaplarını arttıracak bir etken olarak görölmektedir. Ülkemizde nitelikli çocuk kitaplarının hazırlanması için yukarıda sunduğumuz önerilerin etkili olacağı düşünölmektedir.

5.5.3 Yayın evlerine yönelik öneriler. • Çocuk kitabı yazarları ve çizimleri gibi yayınevleri de çocuğun gelişim özelliği hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Ayrıca yayın evleri, yazarlarla ve çizimlerle etkileşim içinde olmalıdır.

- Yayın evleri araştırmacılar tarafından belirlenmiş çocuk kitabı kriterleri hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Alandaki çalışmalarını takip etmeli ve bu çalışmalar doğrultusunda hangi kitapların basılacağına karar vermelidir. Bu doğrultuda nitelikli kitaplar hakkında aylık olarak bülten hazırlamalı ve ilgili kişilere iletmelidir. Ayrıca, yayın evleri, okul öncesi eğitimcilerin, çocuk gelişimcilerin, çizimlerin ve yazarların etkileşimini arttırmak için tanıtım günleri, imza etkinlikleri ve etkinlik atölyeleri düzenleyebilir.

- Bir kitabın nitelikli olması hem içerik hem de biçim özellikleri yönünden güçlü olmasına bağlıdır. Bu nedenle yayınevleri, çocuk kitaplarındaki baskının temiz olmasına, kullanılan malzemenin dayanıklılığına ve ciltleme tekniğinin kalitesine önem vermelidir. Çocuk kitaplarında maliyeti azaltmak adına; kağıt kalitesini değiştirme, dayanıklı olmayan cilt kullanma gibi tercihlerde bulunmamalıdır. Bu tercihler çocuk kitaplarını niteliksiz ve kullanışsız duruma getirmektedir.

KAYNAKÇA

- Akar, İ. (2015). *Üstün yetenekli öğrencileri genel eğitim sınıfında destekleyecek sınıf öğretmenin sahip olması gereken yeterlikler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akçapar, Ş. (2000). *Çocuk kitapları çevirisinin ölçütleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Alkan Ersoy, Ö. ve Bayraktar, V. (2015). Okul öncesi dönemde çocuk edebiyatı kavramı ve çocuk kitaplarının özellikleri. F. Temel ve A. Turla (Ed.). *Her yönüyle okul öncesi eğitim (4. Baskı)*. Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Alpöge, G. (2003). Çocuk Edebiyatının Çocuk Gelişimine Katkısı. *Çocuk Çocuk*, 24, 32-33.
- Aral, N. (2011). Bilişsel gelişim. N. Aral, G. Baran (Ed.), *Çocuk gelişimi (ss.99-162)*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Aral, N. & Gürsoy F. (2000). *Kitabın çocuğun gelişimindeki yeri ve önemi*. I. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu'nda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Aram, D., & Aviram, S. (2009). Mothers' storybook reading and kindergartners socioemotional and literacy development. *Reading Psychology*, 30, 175-194.
- Arı, R. (2009). *Eğitim psikolojisi (4.Baskı)*. Ankara: Nobel Yayınları.

- Armağan, C. (2004). Çocuk yazınında dil ve sorumluluk. *Çağdaş Türk Dili Dergisi*, 195, 103-106.
- Arslan, N. (2005). Çocuk ve kitap. *Çocuk Çocuk Dergisi*, 46, 27.
- Aslan, C. (2006). *Çocuk yazınında mizah kullanımının bilişsel, duyuşsal ve toplumsal yönden önemi*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Aslan, C. (2013). Çocuk edebiyatı yapıtlarının temel işlevleri. *Eğitimci Öğretmen Dergisi*, 17, 6-9.
- Arslantaş, H. (2003). *Cumhuriyet sonrası (1981-2001) çocuk romanlarında tema, dil ve eğitim öğeleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Ataseven, F. ve İnandı, Y. (2000). *Çocuk kitaplarının çeşitli yönleriyle incelenmesi*. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Avcıoğlu, H. (2005). *Etkinliklerle sosyal beceri öğretimi (3. Baskı)*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Aydın, C. H. (1999). Eğitim iletişimi alanında Delphi tekniği uygulaması. *Kurgu Dergisi*, 16, 225-241.
- Aytekin, H. (2016). *Çocuk ve gençlik edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aygün, A. (2014). *2004-2013 yılları arasında yayımlanan resimli öykü kitaplarında metin-resim ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Baker, L., Scher, D. & Mackler, K. (1997). Home and family influences on motivations for reading. *Educational Psychologist*, 32, 69-82.
- Baş, B. (2012). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Berk, L. E. (2015). *Bebekler ve çocuklar* (Çev: Nesrin Işıkoğlu Erdoğan). Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Bilgin, H. (2011). *5-6 yaş çocuklarına yönelik 1990-2010 yılları arasında basılan resimli kitapların çocuğa görelilik kavramına göre incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bilir, A. (2005). Characteristics of students in the first grade of primary school and initial teaching of reading and writing. Ankara University, *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 38, 87-100.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri (19. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bozdağ, F. (2000). *Çocuk kitaplarında metin, dil ve resimleme ilişkisi*. I. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Brookshire, J., Scharff, L. F., & Moses, L. E. (2002). The influence of illustrations on children's book preferences and comprehension. *Reading Psychology*, 23, 323-339.
- Celkan, Gül. (2006). *Çocuk edebiyatının dil eğitimi ve öğretimi açısından önemi*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Child, I. L., Potter, E. H., & Levine, E. M. (1946). Children's textbooks and personality development: An exploration in the social psychology of education. *Psychological Monographs*, 60, 1-54.
- Ciravoğlu, Ö. (2000). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Esin yayınevi.
- Çakmak, H. G., & Sofuoğlu, M. G. (1997). 1974-1993 Yılları arasında Türkçe basılmış olan resimli öykü kitaplarının resimlendirilme ve fiziksel özellikleri yönünden incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 11, 42-53.
- Çakmak, T. & Yılmaz, B. (2009). Okul öncesi dönem çocuklarının okuma alışkanlığına hazırlık durumları üzerine bir araştırma: Hacettepe Üniversitesi Beytepe Anaokulu örneği. *Türk Kütüphaneciliği*, 23, 489-509.

- Çakmakçı, N. (2011). *Çocuk kitaplarında oyun ögesi ve okul öncesi eğitim amaçlı etkileşimli çocuk kitabı tasarım çalışması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çer, E. (2016). *Çocuk edebiyatı: 0-6 yaş çocuk kitaplarında çocuk gerçekliği ve çocuğa görelilik*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Çılgın, A. S. (2006). Çocuğa büyülü bir dünyanın kapılarını açmak. *Milli Eğitim Dergisi*, 172, 175-182.
- Çiftci, İ. & Sucuoğlu, B. (2012). *Bilişsel süreç yaklaşımıyla sosyal beceri öğretimi (12.baskı)*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Dağlıoğlu, H. E. & Çakmak, Ö. Ç. (2009). Okul öncesi çocuklarına yönelik yayınlanan hikâye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23, 510-534.
- Dayıoğlu, G. (2000). *Çocuk kitaplarında eğitsellik*. I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- DeBaryshe, Barbara D. (1993). Joint picture book reading correlates of early oral language skill. *Journal of Child Language*, 20, 455-461.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve içyapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Fakültesi Dergisi*, 2, 12-27.
- Dilidüzgün, S. (2000). *Çocuk kitaplarında yazınsal nitelik*. I Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Dilidüzgün, S. (2003). *Çocuk Edebiyatı ve Eğitsel Özellikleri* (ss. 197-204). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Dirican, R. & Dağlıoğlu, H. E. (2013). *3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikaye kitaplarının bazı temel değerler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Döl, A. (1999). *0-6 Yaş Çocuk kitabı resimlemeleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

- Dunning, David B., Mason, Jana M. & Stewart, Janice P. (1994). Reading to preschoolers: A response to Scarborough and Dobrich (1994) and recommendations for future research. *Developmental Review*, 14, 324-339.
- Elesan, S., 2016. Biyoistatistik [online], Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, http://193.255.143.8/abis/admin/dosya/4571/dosyalar/4571_22012016113751_43586.pdf. [erişim 27 Ocak 2017].
- Erbay, F., & Aydoğan, Y. (2006). *Okul öncesi çocuklar için hazırlanan resimli hikâye kitaplarının konu ve zaman kullanımı açısından incelenmesi*. II. Ulusal Çocuk Ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Erdal, K. (2008). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında temizlik. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 339-356.
- Erdoğan, F. (2003). Çocuk kitaplarını eleştirmek. *Çoluk Çocuk Dergisi*, 24, 38.
- Erdoğan, N. I. (2015). Erken Çocukluk döneminde çocuk-ebeveyn birlikte okuma etkinliklerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24, 1071-1086.
- Ersoy, Ö., Avcı, N. ve Turla, A. (2009). *Bilmece tekerleme parmak oyunu ve şiirler*. İstanbul: Morpa.
- Fletcher, Kathryn L. & Reese, Elaine. (2005). Picture book reading with young children: A conceptual framework. *Developmental Review*, 25, 64-103.
- Gander, M. J. ve Gardiner, H. W. (2001). *Çocuk ve ergen gelişimi*. (Yay. Haz.:B. Onur) Ankara: İmge Kitabevi.
- Gönen, M. (1989). Beş ve altı yaş anaokulu çocuklarının resimli çocuk kitaplarındaki değişik resimleme tarzlarına tepkileri. *Türk Kütüphaneciliği*, 3, 32-35.
- Gönen, M. (1993). Anaokulu öğretmenlerinin beş ve altı yaş çocukları için kullandıkları masal ve hikaye kitaplarının niteliklerinin incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 7, 83-88.

- Gönen, M. (2000). *Resimli çocuk kitaplarının içerik, resimleme, fiziksel özellikleri ve Türkiye’de son on yılda resimli kitaplar alanında yapılmış tezler*. I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Gönen, M. & Işıtan, S. (2006). *Resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili konuları içermesi yönünden incelenmesi*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun M. ve Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi, Eğitim ve Bilim*, 36, 160, 250-265.
- Gönen, M., Aydos, E. H., Şentürk, Ç., Karacan, G., Kahraman, C., & Tuna, P. (2013). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve fiziki özelliklerinin incelenmesi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 111-123.
- Gönen, M., Uludağ, G., Tanrıbuyurdu, E. ve Tüfekçi, E. (2014). 0-3 yaş çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarının özelliklerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 126-139.
- Gönen, M.ve Karakuş, H.ve Uysal, H.ve Kehci, A.& Ulutaş, Z.& Kahve, Ö. (2016). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve resimleme özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 31, 724-735.
- Griffith, P.L., Beach, S.A., Ruan, J. ve Dunn L. (2008). *Literacy for young children*. London: Corwn Press.
- Güleç, H.Ç. ve Geçgel, H. (2006). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Güleryüz, H. (2004). *Türkçe ilkokuma yazma öğretimi kuram ve uygulamaları*. Ankara: PeGemA Yayıncılık.
- Güney, P. D. A. (2015). *Sosyal gelişmeler izleğinde ‘Maymun Kral’ adlı Çocuk Kitabının İncelenmesi*.

- Gürkan, T. ve Gökçe, E. (2000). *İlköğretim okuma-yazma kitaplarının incelenmesi*. I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Hsiao, C. Y. ve Chang, Y. M. (2015). A Study of the use of picture books by preschool educators in outlying islands of Taiwan. *International Education Studies*, 9, 1-19.
- Işıtan, S. (2005). *Resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili konuları içermesi yönünden incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Işıtan, S. (2014). Caillou çizgi film karakteri ile ilgili Türkçe resimli öykü kitaplarının biçimsel ve içerik özelliklerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 13, 191-204.
- İpek-Yükselen, A. & Bencik-Kangal, S. (2011). *Resimli çocuk kitaplarının renk kavramı kazanımı üzerine etkisinin incelenmesi*. III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kakirman Yıldız, A. (2017). Okul öncesi dönem çocuğunun eğitim ve gelişiminde kitabın rolü ve bu süreçte Anaokulu kütüphanelerinin gerekliliği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3, 792-802.
- Kandır, A. (2003). *Gelişimde 3-6 yaş çocuğum büyüyor*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Kara, C. (2012). Çocuk kitabı seçiminde resimlemelerle ilgili olarak ebeveynin dikkat etmesi gereken başlıca unsurlar. *Journal of Life Sciences*, 1, 225-232.
- Karagözoğlu, M. (2010). *Mustafa Ruhi Şirin'in çocuk edebiyatına dair görüşleri ve eserleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, (22. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karatay, H. (2011). *Çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler* (ss. 77-125). Ankara: Grafiker Yayınları.

- Kardaş Koçak, M. (2017). *2000-2004 yılları arasında okul öncesi dönem çocukları için yayınlanmış olan hikaye kitaplarının dış yapı, içyapı ve resimleme nitelikleri açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Kaya, M. (2011). Çocuk edebiyatının işlevi, amacı ve özellikleri. H. Küçük (Ed.), *Eğitim-Sen İlköğretim Çocuk Edebiyatı Kitap Kataloğu* (ss. 12-14). Ankara: Eğitim Sen Yayınları.
- Kıbrıs, İ. (2006). *Uygulamalı çocuk edebiyatı*. Ankara: Eylül Yayınevi.
- Kiefer, B. Z., Hepler, S. I., Hickman, J., & Huck, C. S. (2007). *Charlotte Huck's children's literature*. McGraw-Hill Companies.
- Koç, Z. (2016). *Masal kitaplarının 5-6 yaş grubu okul öncesi çocuklarının gelişimi üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kolaç, E., Demir, T., & Karadağ, R. (2012). Öğretmen adaylarının dil eğitiminde çocuk edebiyatı metinlerinin kullanımına yönelik görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 161, 195.
- Konar, E. (2006). *Çocuk gelişiminde kitabın önemi*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Konar, E. ve Sargın, N. (2004). *1995-2002 yılları arasında yayımlanan okul öncesi hikaye kitaplarındaki bazı kavramların içerik ve kitapların biçimsel olarak incelenmesi*. Erken Çocukluk Eğitiminde Sanat Sempozyumunda sunulan bildiri. Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Koyuncu, S.S. ve Kaptan, A.Y. (2005). Çocuk kitaplarında görsel anlatım ve tasarım sorunları. *Hece Dergisi [çocuk edebiyatı özel sayısı]*, 9, 256-262.
- Körükçü, Ö. (2012). Okulöncesi eğitime yönelik resimli çocuk kitaplarının bulunması gereken temel özellikler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 243-254.
- Kuzu, T. S. (2002). Öykünün çocuğun bilişsel ve duyuşsal gelişimine katkısı bağlamında öykü seçimi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9, 95-105.

- Küçüküran, Güler A. (2005). *Çocuk edebiyatı yayınlanmamış ders notları*. Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Leech, K., A.&Rowe, M., L. (2014). A comparison of preschool children's discussions with parents during picture book and chapter book reading. *First Language*, 34, 205–226.
- Lonigan, Christopher J. (1994). Reading to preschoolers exposed: Is the emperor really naked. *Developmental Review*, 14, 303-323.
- Lüle, E. (2006). *Sevim Ak'ın çocuk dünyası*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Lüle, E. (2007). Yedi Farklı Çocuk Kitabının Çocuk Yazını İlkelerine Uygunluğunun Değerlendirilmesi. *İnönü Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 17-30.
- Mardi, H. Ö. (2006). *Çocuk kitapları resimlemede karakter yaratma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Martin, Linda E. (1998). Early book reading: How mothers deviate from printed text for young children. *Reading Research and Instruction*, 37, 137-160.
- M. E. B. (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2013). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Çocuk Edebiyatına Giriş. Ankara. (2017,0329). Mart 29, 2017 tarihinde http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/%C3%87ocuk%20Edebiyat%C4%B1na%20Giri%C5%9F.pdf adresinden alındı.
- Mercan, Z., (2015). *Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında resimlemenin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Metin, G. T. & Gökçay, G. (2014). Bebeklik ve Erken Çocukluk Döneminde Kitap Okuma: Çocuk Sağlığı İzlemlerinde Etkili Bir Gelişim Önerisi. *Çocuk Çocuk Dergisi*, 14. 89-94.
- Mussen, P. H., Conger, J. J. ve Kagan, J. (1979). *Child development and personality* (ss. 234-235). New York.

- Nas, R. (2002). *Örneklerle çocuk edebiyatı*. Bursa: Ezgi Kitapevi.
- Nicholas, J. L. (2007). *An exploration of the impact of picture book illustrations on the comprehension skills and vocabulary development of emergent readers. (Yayımlanmamış doktora tezi)*. Louisiana State University.
- Nodelman, P. (1996). *The pleasures of children's literature*. Longman Pub Group.
- Norton, D. E. (1991). *Through the eyes of a child: An introduction to children's literature*. Maxwell Macmillan International Pub. Group.
- Oğuzkan, F. (2006). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ortiz, Camilo., Stowe, Rebecca M. & Arnold, David H. (2001). Parental influence on child interest in shared Picture book reading. *Early Childhood Research Quarterly, 16*, 263-281.
- Özkan, N. (2001). *Çocuk kitaplarında dil sorunu (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi)*. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Özünel, Ç.Ş. (2000). *Çocuk kitaplarındaki görsel anlatımın eğitimdeki önemi*. I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Rossmann, M. ve Carey, Y., D, 1995. Yetişkin Eğitimi ve Delphi Tekniği; Açıklama ve Uygulama. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 7*, 233-237.
- Paykoç, F., Ok, A., (1990). Delfi Tekniği ile Türk Eğitim Sistemindeki Bazı Problemlerin İncelenmesi, *Eğitim ve Bilim. 14*,14-21.
- Saçkesen, S. (2008). *Çocuk kitapları seçiminde anne-babaların ve okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi)*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sarı, N. (2006). *Çocuk kitapları illüstrasyonları üzerine bir araştırma ve bir örnekleme (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi)*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Senechal, Monique., Cornell, Edward H. & Broda, Lorri S. (1995). Age-related differences in the organization of parent-infant interactions during picture book reading. *Early Childhood Research Quarterly*, 10, 317-337.
- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Semerci, Ç., Semerci N., (2001). Program geliştirmede delphi, dacum ve meslek analizi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 241-250.
- Sever, S. (1995). Çocuk kitaplarında bulunması gereken yapısal ve eğitsel özellikler. *Abece Eğitim ve Ekin ve Sanat Dergisi*, 107, 14-15.
- Sever, S. (2007). *Çocuk edebiyatı öğretimi nasıl olmalıdır?*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Sever, S. (2015). *Çocuk ve edebiyat (8. Basım)*. Ankara: Tudem Yayıncılık.
- Sevinç, M. (2003). Okul öncesi dönemde okuma yazma kavramlarının gelişimi. M. Sevinç (Ed.), *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar (ss. 177-183)*. İstanbul: Morpa Yayınevi.
- Sezgin, D. (2002). Çocuklar için yazmak zordur. *Abece Dergisi*, 195, 12-13.
- Silverstein, S. (2009). *Cömert Ağaç*. Bulut Yayınları.
- Silverstein, S. (2012). *Eksik Parça*. Butik Yayınları.
- Silverstein, S. (2012). *Eksik Parça Büyük O ile Karşılaşıyor*. Butik Yayınları.
- Skulmoski. G. J.; Hartman. F. T. ve Krahn. J. (2007). The Delphi Method for Graduate Research. *Journal of Information Technology Education*, 6, 1-21
- Strickland, Dorothy (1977). *Promoting Language ad Concept Development Literature and Young Children*. III National Council of Teachers of English, Urbana.
- Swith, T, J. (2013). *Erken çocukluk döneminde gelişim (Çev: Berrin Akman)*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Şahin, A. E. (2001). Eğitim ve araştırmalarında delphi tekniği kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 20, 215-220.

- Şimşek, T. (2002). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Rengarenk Yayınları.
- Şirin, M. R. (2000). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Talu, E. (2015). *Gelişim psikolojisi (ss.56-58)*. İstanbul: Seçenek Yayınları.
- Tanaş, R., 2013. *Teknik eğitim fakültelerinin teknoloji fakültelerine dönüştürülmesi uygulamasının delphi tekniğine göre değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 6, 30-39.
- Taşdemir, M. (2005). Eğitsel Bir Materyal Olarak Çocuk Hikâye ve Romanlarının Nitelik Düzeyi. *Milli Eğitim*, 33, 168.
- Tekin, H. (2000). *Çocuk kitaplarında bütünsellik*. I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Temel, Z, F. & Turla A. (2015). Dil ve erken okuryazarlık T. Fulya (Ed.), *Okul Öncesi Dönemde Çocuk Edebiyatı (2. Basım)*. Ankara: Hedef CS Basın Yayın.
- Tosunoğlu, M.& Kayadibi, N. (2006). *Türkiye’de 2000-2005 yılları arasında devlet tarafından yayımlanmış çocuk kitaplarının biçim ve içerik analizi*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu’nda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Tuğrul, B. (2002). 4-10 yaş grubunda çocukları olan ailelerin çocuk kitapları hakkındaki görüşlerinin ve tutumlarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 21-30.
- Tuğrul, B. & Feyman, N. (2006). *Okul öncesi çocukları için hazırlanmış resimli öykü kitaplarında kullanılan temalar*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu’nda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Tuncer, N. (2000). Çocuk ve kitap. M. R. Şirin (Ed.), *99 Soruda Çocuk edebiyatı (ss. 199-202)*. İstanbul: Çocuk Vakfı.

- Turan, L. (2005). Arkadaş Edinme Güçlüğü Çeken Çocukların Problemlerini Çözmede Çocuk Edebiyatından Yararlanma. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 126-130.
- Turan, F. ve Ulutaş, İ. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki resimli öykü kitaplarının özellikleri ile öğretmenlerin bu kitapları kullanma durumlarının incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, 22-40.
- Turla, A. (2015). *Okul öncesi dönemde çocuk edebiyatı (2. Basım)*. Ankara: Hedef CS Basın Yayın.
- Tüfekçi Can, D. (2014). *Çocuk edebiyatı: kuramsal yaklaşım*. Konya: Eğitim.
- Türk Dil Kurumu Sözlük. (2017, 03 28). Mart 28, 2017 tarihinde <http://tdkterim.gov.tr> adresinden alındı.
- Ulusoy, A. (2003). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ulutaş, A. (2017). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarındaki resimleri çocuğa göre değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 602-610.
- Ural, S. (2013). Okul öncesi çocuk kitaplarının tanımı. M. Gönen (Ed.), *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Uyanık, Ö. & Kandır, A. (2010). Okul öncesi dönemde erken akademik beceriler. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3, 118-134.
- Uzmen, S. ve Mağden, D. (2002). Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş çocuklarının prososyal davranışlarının resimli çocuk kitapları ile desteklenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15, 193-212.
- Üzel, Ö. (2007). *Serpil Ural'ın çocuk kitaplarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Veziroğlu, M. (2009). *Resimli çocuk kitaplarının MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Veziroğlu, M., & G6nen, M. (2012). Resimli ocuk kitaplarının MEB Okul 6ncesi Eğitim Programı'ndaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 163, 227-237.
- Yalçın, Alemdar ve Aytas, Gıyasettin. (2005). *ocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ Basım Yayım Pazarlama.
- Yavuz, M.H. (2000). *ocuklar için hazırlanacak masal kitaplarının içerik, dil-anlatım ve eğitsel 6zelliklerine genel bir bakış*, I. Ulusal ocuk Kitapları Sempozyumu'nda sunulan bildiri. Ankara 6niversitesi, Ankara.
- Yavuzer, H. (2012). *ocuk psikolojisi (34.Baskı)*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yılar, 6. & Turan, L. (2011). *Eğitim fak6lteleri için ocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, A. & şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma y6ntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C., Yazıcı, D. N., & Durmuşoğlu, M. C. (2016). 2010-2015 Yılları arasında yayımlanmış resimli ocuk kitaplarının resimleme 6zelliklerinin incelenmesi. *Uluslararası Erken ocukluk Eğitim alışmaları Dergisi*. Hasan Kalyoncu 6niversitesi: Gaziantep.
- Yılmaz, N. (2002). ocuk edebiyatı: eleştirinin acilen ihtiyaç duyulduğu bir alan. *Virg6l Dergisi*, 53, 8-9.
- Yılmaz, N. (2003). Erken ocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar. M. Sevinç (Ed.), *T6rkiye'de okul 6ncesi eğitim*, Morpa K6lt6r Yayınları: İstanbul
- Yol, F. (2015). *4-6 yaş resimli ocuk kitaplarında çocukluk anlayışının incelenmesi* (Yayımlanmamış y6ksek lisans tezi). Gazi 6niversitesi, Ankara.
- Yurtseven, L. (2011). *Annelerin çocuklarına hik6ye okumasının çocukların sosyal beceri gelişimine etkisinin incelenmesi* (Master's thesis, İn6n6 6niversitesi).
- Zembat, İ. 6. (2007). Yansıma d6n6ř6m6, doğrudan 6đretim ve yapılandırıcılığın temel bileşenleri. *Gazi 6niversitesi Gazi Eğitim Fak6ltesi Dergisi*, 27, 195-213.

Wenzel, E. (1948). Children's literature and personality development. *Elementary English*, 25, 12-34.

Whitehurst, G. J., & Lonigan, C. J. (1999). Child development and emergent literacy. *Annual progress in child psychiatry and child development*, 37-76.

EKLER

A. Delphi Çalışmasına Davet Mektubu

Sayın,

Bahçeşehir Üniversitesi Okul Öncesi Öğrt. YL programında öğrenciyim. Danışmanım Yrd. Doç. Dr. Seda SARAÇ ile yürüttüğümüz “okul öncesi dönem çocuklarına yönelik kitaplar” konulu tez çalışmam kapsamında, 48-66 aylık çocuklara yönelik kitaplar için kriterlerin belirlenmesi konusunda, alan uzmanı akademisyenlerin bilgi birikimine ve tecrübesine ihtiyaç duymaktayım.

Bu çalışma ile belirlenecek olan kriterlerin akademisyenlere fikir birliği sağlama konusunda, kitap yazarlarına çocuğun gelişimine uygun kitap yazma konusunda, ebeveynlere ve öğretmenlere çocuğun gelişimine uygun kitap seçme konusunda katkı sağlayacağını/yol göstereceğini düşünüyoruz.

Çalışma e-postalar aracılığıyla yürütülecek, uzman görüşleri 3 turda toplanacaktır. 3 tur sonunda bir fikir birliğine ulaşılamaz ise 4. bir tur daha eklenebilecektir. Her turda sizden beklenenleri aşağıda yer almaktadır.

Birinci turda sizden beklenen açık uçlu soruya bilgi birikiminiz doğrultusunda yanıt vermeniz.
İkinci turda sizden beklenen gönderilen ankette kriterleri puanlama yapmanız ve nedenini yazmanız.

Üçüncü turda sizden beklenen ise; ikinci turda gönderilen anketin aynısını diğer panelistlerin görüşlerini de değerlendirerek yeniden puanlamamız.

Çalışmanın sonunda panelde yer alan tüm uzmanlara, çalışmanın sonuçları hakkında detaylı bilgilendirme yapılacaktır.

Çalışmanın güvenilirliği açısından panelde yer alan uzmanlar birbirlerinin isimlerini bilmeyeceklerdir. Panelist olarak sizden, çalışma devam ettiği süre içerisinde çalışma ile ilgili olarak meslektaşlarınızla, özellikle de bu alanda çalışan meslektaşlarınızla konuşmamanızı rica edeceğiz. Bunun dışında, size yardımcı olacak diğer kaynaklara başvurmanızda bir sakınca yoktur.

Zaman ayırıp, çalışmamıza katkı sağlamanız bizi memnun edecektir. Olumlu ya da olumsuz kararınızı bildirmenizi rica ediyoruz.
Saygılarımızla.

Yrd. Doç. Dr. Seda SARAÇ
İstanbul Bahçeşehir Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi
Okul Öncesi Anabilim Dalı

Öğr. Gör. Tuğçe GÜZELYURT
İstanbul Aydın Üniversitesi
Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu
Çocuk Gelişim Pr.

B. Birinci Delphi Anketine Katılan Akademisyenlerin Görev Yaptığı Kurumlar

Çalışmaya Katılan Akademisyenlerin Üniversiteleri

- 1 Adıyaman Üniversitesi
- 2 Afyon Kocatepe Üniversitesi
- 3 Amasya Üniversitesi
- 4 Ankara Üniversitesi
- 5 Ankara Gazi Üniversitesi
- 6 Ankara Hacettepe Üniversitesi
- 7 Antalya Akdeniz Üniversitesi
- 8 Balıkesir Üniversitesi
- 9 Bursa Uludağ Üniversitesi
- 10 Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- 11 Denizli Pamukkale Üniversitesi
- 12 Gaziantep Hasan Kalyoncu Üniversitesi
- 13 İstanbul Aydın Üniversitesi
- 14 İstanbul Arel Üniversitesi
- 15 İstanbul Bahçeşehir Üniversitesi
- 16 İstanbul Esenyurt Üniversitesi
- 17 İstanbul Maltepe Üniversitesi
- 18 İstanbul Medipol Üniversitesi
- 19 İstanbul Üniversitesi
- 20 İstanbul Üsküdar Üniversitesi
- 21 İzmir Ege Üniversitesi
- 22 Konya KTO Karatay Üniversitesi
- 23 Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi
- 25 Malatya Üniversitesi
- 26 Muş Alparslan Üniversitesi
- 26 Sakarya Üniversitesi
- 27 Sivas Cumhuriyet
- 28 Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

C. Birinci Delphi Anketi Bilgilendirme Mektubu

Sayın

Bu anketin amacı aşağıdaki konuya ilişkin görüşlerinizi toplamaktır.

“ 48-66 aylık çocukların gelişim düzeyine uygun çocuk kitapları nasıl olmalıdır?”

Lütfen, kişisel bir beyin fırtınası gerçekleştirerek konuya ilişkin mümkün olduğu kadar çok sayıda özelliği belirleyip listeleyiniz. Belirlediğiniz bu özellik maddeleri diğer katılımcıların belirttikleriyle bir araya getirilip ikinci anket oluşturulacaktır.

Özellik 1:

Özellik 2:

Özellik 3:

Özellik 4:

...

24 Ekim 2016 - 31 Ekim 2016 tarihleri arasında ilk turu tamamlayıp tarafımıza e-mail aracılığıyla göndermenizi rica ederiz.

Saygılarımızla.

Yrd. Doç. Dr. Seda SARAÇ
İstanbul Bahçeşehir Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi
Okul Öncesi Anabilim Dalı

Öğr. Gör. Tuğçe GÜZELYURT
İstanbul Aydın Üniversitesi
Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu
Çocuk Gelişim Pr.

D. İkinci Delphi Anketi Bilgilendirme Mektubu

“48-66 aylık çocukların gelişim düzeyine uygun çocuk kitapları nasıl olmalıdır?” sorusunu yanıtlamaya yönelik olarak yapılan Delphi çalışmasına uzmanlığınızla katkı sağlamayı kabul ettiğiniz için teşekkür ederim.

Delphi çalışmasının birinci turunda panelistlerden “48-66 aylık çocukların gelişim düzeyine uygun çocuk kitapları nasıl olmalıdır?” sorusunu cevaplamaları istenmiştir. Birinci tura 30 panelist katılmıştır. Tüm panelistlerin cevapları üzerinde seçici kodlama (selective coding) tekniği ile içerik analizi uygulanmıştır. Kodlama sonrasında elde edilen cümle ve kelimeler anlamlı cümlelere dönüştürülmüş ve madde listesi oluşturulmuştur.

Bu madde listesi bir uzman tarafından daha incelemiştir. Uzmanın inceleme sonuçlarına dayanarak madde listesine son hali verilmiştir. Oluşan liste ekte sunulmuştur.

Sizden listede bulunan her bir maddeyi aşağıda belirtilen yönergeler doğrultusunda incelemenizi rica ediyorum.

- 1- Her madde için 1 (Hiç katılmıyorum) – 7 (Kesinlikle Katılıyorum) arasında puanlama yapabilirsiniz.
- 2- Açıklama yapmak istediğiniz madde için her maddedenin altında boş bırakılan alanı kullanabilirsiniz.
- 3- Çalışmayı 7.12.2016 - 15.12.2016 tarihleri arasında tarafıma tekrar iletmenizi rica ederim.

KATEGORİ VE ALT KATEGORİ LİSTESİ

Madde listesinde yer alan kategorilerin ve alt kategorilerin adları ve kodları (parantez içinde belirtilmiştir), incelemenizi kolaylaştırmak adına aşağıda sunulmuştur.

(A) DIŞ YAPI

- (A1) Boyut
- (A2) Kapak
- (A3) Ciltleme
- (A4) Malzeme-Kağıt
- (A5) Ağırlık
- (A6) Basım - Tipografi
- (A7) Sayfa Düzeni
- (A8) Harf-Yazım-Noktalama
- (A9) Resimleme

(B) İÇ YAPI

- (B1) Tema
- (B2) Konu
- (B3) Kahraman - Nesne
- (B4) Dil ve Anlatım
- (B5) Plan

E. Üçüncü Delphi Anketi Bilgilendirme Mektubu

Delphi çalışmasının ikinci turunda panelistlerden “48-66 aylık çocukların gelişim düzeyine uygun çocuk kitapları nasıl olmalıdır?” sorusuna verdiğiniz yanıtlardan oluşan ölçeği 19 panelist yanıtlamıştır.

Tüm panelistlerin cevapları üzerinde **MEDYAN**, **1.ÇEYREK**, **3.ÇEYREK** ve **ÇEYREKLER ARASI GENİŞLİK** hesaplanmıştır.

Medyan (Md): Veriler büyükten küçüğe ya da küçükten büyüğe doğru sıralandığında ortadaki değerdir.

Birinci Çeyrek (Ç1): Yanıtların %25'ini soluna, %75'ini de sağına alan noktadır. Yanıtların %25'i birinci çeyreğe eşit ya da ondan küçüktür.

Üçüncü Çeyrek (Ç3): Yanıtların %25'ini sağına, %75'ini de soluna alan noktadır. Yanıtların %75'i üçüncü çeyreğe eşit ya da ondan küçüktür.

Çeyrekler Arası Genişlik (ÇAG): Üçüncü çeyrek ile birinci çeyrek arasındaki farktır. ($ÇAG=Ç3-Ç1$). Farkın az olması uzlaşmanın olduğunu, yüksek olması uzlaşmanın olmadığını ifade eder (Elesan, 2016).

Üçüncü Delphi Anketi	Medyan (Md)	Üçüncü Çeyrek (Ç1)	Birinci Çeyrek (Ç3)	Genişlik (Ç3-Ç1)	Eski	Yeni
Özellik1	3.00	5.00	4.00	1.00	3.00	
Açıklama						
Özellik2	4.00	7.00	2.00	5.00	4.00	
Açıklama						

Bunla birlikte 2. turda katılımcıların maddeler için yaptığı açıklamaları ek formda incelemeniz, sizlere fikir olabilmesi açısından toplanmıştır.

3. turda; 2. turdaki ölçeğin yanına istatistiksel analizler ve sizin eski puanlamanız eklenmiştir. Gurubun yönelimini ve görüşlerini tekrar gözden geçirip yeni puanlamanızı yapmanızdır. (Bu süreçte görüşünüzün değişip değişmemesi tamamen size bağlıdır. Grup eğilimine göre yanıtınızı değiştirme mecburiyetiniz kesinlikle yoktur.

Lütfen her maddenin 1.çeyrek, medyan, 3. Çeyrek ve Çeyrekler arası genişliğini inceledikten sonra **ESKİ** puanlamanızı gözden geçirip **YENİ** puanlamanızı 1 (Hiç katılmıyorum) ile 7 (Kesinlikle katılıyorum) arasında bir değer vererek yapınız. ($Ç3-Ç1$) arasındaki farkın 1.2 'nin altında olması uzlaşma sağlandığını, 1,2 üstünde olması uzlaşmanın azaldığını göstermektedir.

Anketi 06.03.2017-13.03.2017 tarihleri arasında puanlayıp göndermenizi rica ederiz.

F. Anket Maddeleri

I. Tema: Dış yapı özelliklerine yönelik maddeler

Boyut

- 1.15x35 cm boyutlarında olmalıdır.
- 2.25cx45cm boyutlarında olmalıdır.
- 3.16x23cm boyutlarında olmalıdır.
- 4.24x36 cm boyutlarında olmalıdır.
- 5.Farklı boyutlarda kitaplar (dev kitaplar, küçük cep boyunda, minyatür, dikey, yatak, dikdörtgen, kare vb.) olmalıdır.
- 6.Üçboyutlu, hareket edebilen, pop-up ve interaktif olmalıdır.
- 7.Çocuğun elinde ya da kucağında (iki kucak genişliği) tutabileceği boyutta olmalıdır.

Kapak

1. Kapak resimli olmalıdır.
- 2.Kapak resimleri estetik değer taşımaktadır.
- 3.Kapak kuşe renkli olmalıdır.
- 4.Kapak, yalın çizgilerle olmalıdır.
- 5.Kapak, açık-koyu karşıtlığı olan renklerle oluşturulmuş görsellerle devingen kılınmalıdır.
- 6.Kitabın adı ön kapakta yer almalıdır.
- 7.Kitabın yazarının adı ve çizerinin adı ön kapakta yer almalıdır.
- 8.Kitabın yazarının adı ve çizerinin adı iç kapakta yer almalıdır.
- 9.Kitabın basım yeri ve yayınevi ön kapakta yer almalıdır.
- 10.Kitabın basım yeri ve yayınevi iç kapakta yer almalıdır.
- 11.Kitabın hangi yaş grubuna hitap ettiği iç kapakta yer almalıdır.
- 12.Kitabın tanıtımına yönelik bir iç kapak olmalıdır.
- 13.Kapak resmi içerikle örtüşmelidir.
- 14.Kapakta, içerikle ilişkili çocuğun beklemediği (dikkat çekici, gülünç, sıra dışı ve şaşırtıcı) öğeler olmalıdır.
- 15.Kapakta korku ve kaygı verici görseller olmamalıdır.
- 16.Kitap kapağının kalın ve dayanıklı malzemeden yapılmalıdır.
- 17.Kâğıt yüzeyi, makinelerle tutkal ya da sıcak presleme yoluyla selofanlanmalıdır. (Selofan, saydam plastik folyolardır.)
- 18.Cilt kapağı kalın mukavvadan olmalıdır.
- 19.Cilt kapağı kalın kartondan olmalıdır.

Ciltleme

- 1.Kitapların ciltlemesi ipe yapılmalıdır.
- 2.Kitapların ciltlemesi telle yapılmamalıdır.
- 3.Kitap yapıştırıcıyla ciltlenecekse kesinlikle ip de olmalıdır.
- 4.Kitap ciltlemesi bez ve dikiş yoluyla yapılmalıdır.
- 5.Karton kitaplarda pres cilt kullanılmalıdır.

Malzeme-Kağıt

- 1.Kağıt, birinci kalite olmalıdır.
- 2.Kağıt, pürüzsüz dokuya sahip olmalıdır.
- 3.Kağıt, mat (göz alıcı beyazlığı azaltılmış) olmalıdır.
- 4.Kağıt dışında kullanılacak farklı materyallerden (ahşap, metal, plastik, kumaş... vb.) sayfalar düzenlenebilir.
- 5.Kağıt kuşe olmamalıdır.
- 6.Saman kağıt olmamalıdır.

7.Kağıt 2. hamur ve 3. hamur kağıt olmamalıdır.

Ağırlık

1.Kitap kalın sayfalı olmalıdır.

2.Kitap 10-18 sayfa olmalıdır.

3.Kitap 20-36 sayfa olmalıdır.

4.Kağıdın ağırlığı 90 gramın altına düşmemelidir.

5.Kitap ağırlığı, kitabın büyüklüğüne, sayfa sayısına ve kitap yapımında kullanılan malzemeye bağlı olmalıdır.

Basım (Tipografi)

1.Yazılar arası boşluklarda tutarlılık ve süreklilik sağlanmalıdır.

2.Fon ve yazı tipi, rengi birbirine kontrast oluşturacak şekilde tasarlanmalıdır.

3.Fon koyu tonda ise yazı açık; fon açık tonda ise yazı koyu tonda olmalıdır.

4.Temiz bir baskı olmalıdır.

Harf-Yazım-Noktalama

1.Harfler, 1.5 satır aralıklı olmalıdır.

2.Harf büyüklüğü 20-24 olmalıdır.

3.Harf büyüklüğü 14-16 olmalıdır.

4.Harf büyüklüğü 12-18 olmalıdır.

5.Az sayıda yazı içermelidir.

6.Yazılar resmin yanında olmalıdır.

7.Yazılar resmin üstünde olmalıdır.

8.Yazılar resmin altında olmalıdır.

9.Yazılar resmin içinde olmalıdır.

10.Kitap yazısız sadece resimlerden oluşabilmelidir.

11.En çok 300 kelimedenden oluşmalıdır.

12.Kitaplar, ilköğretim kademesinde öğretilecek yazı stiliyle (harflerle) yazılmalıdır.

13.Paragrafların ilk sözcüğünün ilk harfi dikkat çekici şekilde büyük olmalıdır.

14.Yazılar koyu renklerde yazılmalıdır.

15.Yazılarda bazı bölümlerde farklı yazı karakterine de yer verilmelidir.

16.Hikayeye özgü nida sesleri varsa bunlar resimde farklı puntolarda kullanılmalıdır.

17.Yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine uyulmalıdır.

Sayfa Düzeni (Mizanpaj)

1.Sayfanın dörtte üçü resim, dörtte biri yazı olmalıdır.

2.Kitaptaki resimler içerikle ilgili ve tam sayfaya yayılmış olmalıdır

3.Yazılar resim bütünlüğünü bozmayacak yerlerde özellikle sol üst köşede yer almalıdır

4.Resimler metnin kenarında olmalıdır.

5.Anlatılan olayı, uygun bir sıra içinde sayfaya/sayfalara yansıtılmalıdır.

6.Çizgiler, sayfa üzerinde karakterin eylem ve devinimlerini gösterebilmelidir.

7.Boşluklar, sayfanın estetik ve kurgusal bütünlüğüyle ilişkili olarak oluşturulmalıdır

8.Dokuyula, sayfa üzerindeki görseller dokunma hissi uyandırabilmelidir.

9.Tonlamayla, anlatılmak istenen olay ya da duygu ve düşünceler daha belirgin ya da derin kılınmalıdır.

10.Sayfa üzerinde fotoğraflara yer verilmelidir.

11.Cümle, başladığı sayfada bitmelidir.

12.Çocuk kitaplarında normal aralıklı satırlarla dizilmiş sayfalar tercih edilmelidir.

13.Çocuk kitaplarında normalden çok aralıklı satırlarla dizilmiş sayfalar tercih edilmelidir.

14.Sayfa kenarlarında geniş boşluklar (marjlar) bırakılmalıdır.

- 15.Yazı ile resim birbirine karışmamalıdır.
- 16.Metin ve ona ait resim aynı sayfada olmalıdır.

Resimleme

- 1.Resimler mutlaka renkli olmalıdır.
- 2.Resimler dikkat çekici olmalıdır.
- 3.Resimler yaratıcı olmalıdır.
- 4.Resimler estetik açıdan değer taşımalıdır.
- 5.Resimler anlaşılır olmalıdır.
- 6.Resimler sevimli olmalıdır.
- 7.Kitaplardaki resimlerle hayatta gördükleri arasında uyum olmalıdır.
- 8.Görsellerin aşırı gerçekçi/rasyonel olmamalıdır.
- 9.Görsel öğeler (resimler) o sayfada anlatılanlarla ilgili olmalıdır.
- 10.Resimlerdeki karakterler ve semboller içerik ile uyumlu resimlenmiş olmalıdır.
- 11.Çok koyu ya da soluk renkler kullanılmalıdır.
- 12.Resimler zaman zaman yazı da (örn: otomobilin korna sesi, düdük sesi gibi...) içermelidir.
- 13.Resimler süreklilik taşınmalı parça-bölük olmamalıdır.
- 14.Resimleme illüstratörler ve sanatçılar (uzman kişiler) tarafından hazırlanmalıdır.
- 15.Kitaplarda yer alacak resimler, çocukların kendi yaptıkları resimler olmalıdır
- 16.Renkler; doğal, pastel tonlar olarak tercih edilmelidir.
- 17.Resimlemede karakterin başlangıçta nasıl başladıysa o şekilde devam ettirilmesi gereklidir.
- 18.Çizgi film karakterleri resimlemede verilmelidir.
- 19.Resimlemede farklı teknikler kullanılmalıdır.
- 20.Kitabın bütününde uygulanan teknikte de bir tutarlılık olmalıdır.
- 21.Çocuğun plastik sanatlara ilgisini artıracak bir görsel olmalıdır
- 22.İyi çekilmiş fotoğraflarda kullanılmalıdır.
- 23.Kitaplardaki resimler fotoğrafik bir yaklaşımla değil, çocuk bakış açısıyla yapılmalıdır.
- 24.Resim ile açıkladığı olay aynı sayfada bulunmalıdır.
- 25.Resimler kahramanların yaşadıkları ruhsal durumları duyumsatabilmelidir.
- 26.Resimler, açılmış iki sayfa bir arada tasarlanmalıdır.
- 27.Çocuğun ilgisini diri tutmak için de resimler özellikle sağ sayfada yer almalıdır.
- 28.Sayfa tasarımında yazının resim üzerine basılacaksa, zeminle yazı arasında yeterince ton ve doku farkı olmalıdır.
- 29.Nesneler insana özgü özelliklerle resmedilmelidir.
- 30.Yazı-resmin ağırlığı 1/2 olmalıdır.
- 31.Yazı-resmin ağırlığı 1/4 olmalıdır.
- 32.Resimlemelerde, çocuklar resimlere baktığında anlatılmak istenen anlamalıdır.
- 33.Resimlerde sert ve kesin çizgilerin kullanılmamalıdır.
- 34.Kullanılan renkler, çizgi gücünden daha da ön plana çıkmamalıdır.

II. Tema: İçyapı özelliklerine yönelik maddeler

Tema

- 1.Farklı kültürlere saygı uyandıracak nitelikte olmalıdır.
- 2.Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kazanım ve göstergeleri karşılayan temalar olmalıdır.
- 3.Yetişkin yönlendirmesi olmamalıdır.
- 4.Didaktiklik olmamalıdır.
- 5.Birkaç tema bir arada işlenmemelidir.

- 6.Çocuk kitaplarında çocuğu olumsuz davranışlara yönlendirebilecek temalar işlenmemelidir. (Düşmanlık, aldatmaca, çıkarıcılık, saldırganlık, ayıp, günah, dinsel, ideolojik gibi kavramların, cezaların, tehditlerin ve korkutucu öğelerin vb.)
- 7.Çocuğun olumlu davranışlar edinmesine yardımcı olabilecek (sevgi, dostluk, yardımlaşma, paylaşma vb.) temalar işlenmelidir.
- 8.Çocukların okula geçiş süreçlerini destekleyecek okula hazır bulunuşluk kavramının çocuk, aile ve öğretmen boyutlarını farklı yönlerden ele alan temalara yer verilmelidir.
- 9.Bilimsel süreç becerilerini geliştiren temalara yer verilmelidir.
- 10.Duyumsatmak istenen tema örneklendirme ile verilmelidir.
- 11.Duyumsatmak istenen tema tanık gösterme ile verilmelidir.
- 12.Duyumsatmak istenen tema karşılaştırma ile verilmelidir.
- 13.Tema evrensel değerleri yansıtmalıdır.

Konu

- 1.Olayların geçtiği yerler, çocuğun çok iyi bildiği (doğa, ev ve okul vb.) yakın çevresinden olmalıdır.
- 2.Hikaye mutlu sonla bitmelidir.
- 3.Konusu öğretici olmalıdır.
- 4.Konusu düşündürücü olmalıdır.
- 5.Konusu özgün olmalıdır.
- 6.Çocukların gerçek hayattan nesnelere ve canlı varlıkları tanımalarına yardımcı olmalıdır.
- 7.Bilimsel bilgi içeriği sunmalıdır.
- 8.Ahlak kurallarını öğretici olmalıdır
- 9.Toplum kurallarını öğretici olmalıdır.
- 10.Olumlu kişilik özellikleri aşılmalıdır.
- 11.Çevre bilinci kazandırılmalıdır. (Nesli tükenen canlılar, su kaynaklarının korunması vb.)
- 12.Bilinçli tüketici özelliği kazandırılmalıdır.
- 13.Sorumluluk geliştirici örnekler içermelidir.
- 14.Kendi kişisel özelliklerini tanıması ve benimsemesini desteklemelidir
- 15.Bireysel farklılıkları görme ve saygı duymayı öğretmelidir.
- 16.Dünyadaki farklı kültürlerden örnekler içermelidir. (Örneğin aborjinleri, kanguruları, igloyu öğreneceği hikayeler)
- 17.Aile kavramını algılamasını desteklemelidir
- 18.Vatan, millet kavramını algılamasını desteklemelidir.
- 19.Araştırma ve sorgulama isteğini uyarmalıdır.
- 20.Kendi tarihinden önemli insanların yaşamlarını örnek göstermelidir.
- 21.Çocukların içinde buldukları dönemde muhtemel yaşayacakları zorluklar (kardeş kıskançlığı, okul korkusu, büyükbabanın kaybı, boşanma, hamilelik, Adalet, açlık, ölüm, cinsellik, ayrılık, aşk, aile içi anlaşmazlıklar, çocuk hakları, boşanma, çevre sorunları, göç vb.) konu olarak seçilmelidir.
- 22.Çocukların kişilik gelişimini, kişiler arası etkileşimlerini ve toplumsallaşma süreçlerine katkı sağlayacak kişisel, kişiler arası ve toplumsal değerlere yer verilmelidir.
- 23.Şiddet, korku Nefret, keder, intikam, baskı gibi negatif yüklü konular olmamalıdır.
- 24.Neden sonuç ilişkisi kurabilmesine yardımcı olmalıdır.
- 25.Tek ve doğru bir düşüncenin empoze edilmemesine dikkat edilmelidir.
- 26.Resimli bilmeceleer ile kitabın çekiciliği artırılabilir
- 27.Öyküler mizah içermeli; eğlenceli olmalıdır.
- 28.Cinsiyet rolü, etnik özellik gibi konulardaki kalıp yargılardan uzak olmalıdır.
- 29.Konu aniden kesilmemeli, olumlu ve belirli bir sonla bitmelidir.
- 30.Konu tamamlanmadan, çocuğa tamamlama imkanı sunulmalıdır.

- 31.Hikaye mutlaka mutlu sonla bitmelidir.
- 32.Kitapta kurgulanacak etkinliklerin oyun temeli olmasına özen gösterilmelidir
- 33.Tek olaylı olmalıdır.
- 34.Bilgi verilen kitaplar (fen kitapları, gezi hikayeleri... vb.) ise verilen bilgilerin doğru ve güncel olmasına dikkat edilmelidir.
- 35.Dünyada olup biten her şey, çocuk kitaplarının konusu olmaya elverişlidir.
- 36.Olayların geçtiği yerler, çocuğun çok iyi bildiği (doğa, ev ve okul vb.) yakın çevresinden olmalıdır.
- 37.Yaşamda var olan çatışmalar, çocuklara özgü kurgularla yansıtılmalıdır
- 38.Ele alınan düşünce, olay ya da durum ile tema arasında güçlü bir ilişki olmalıdır.
- 39.Dini konular yer almamalıdır.
- 40.Şanssızlıkları aşarak kazanılan zaferleri anlatmalıdır.
- 41.Kitaplarda, konu olarak yetişkinlerin basitleştirilmiş duygu ve düşünceleri olmamalıdır.
- 42.Çocuğa salt korkuyla nasıl başa çıkabileceğini duyumsatmalıdır.
- 43.Çocuk edebiyatı yapıtları, düşünce ve değerlerin öğretilmesinde araç olarak kullanılmamalıdır.
- 44.Çocuk kitapları, çocuk okura toplumsal rollerini sezinletirken kadın ve erkeğe eşit bir anlayışla yaklaşmalıdır.
- 45.Çocuk edebiyatı yapıtları, yaşamı tozpembe gösteren her türlü aldatmacaya ve kandırmacaya karşı olmalıdır.
- 46.Çocuk kitapları, yaşamı basit bir doğru-yanlış, iyi-kötü biçimine göre sunan gerçekdışı bir niteliğe bürünmemelidir.
- 47.Çocuk kitapları, çocuğu soyut değerlerle boğup onu gerçeklerden uzaklaştırmamalıdır.
- 48.Çocuk edebiyatı yapıtları, değerleri, gelenekleri olduğu gibi korumayı değil, gelenekleri bugünün açısından eleştirel bir bakış açısıyla sunmalıdır.
- 49.Önemli olan nelerin yazılacağı değil, nasıl yazılacağıdır.
- 50.Evrensel değerleri konu olmalıdır.

Kahraman-Nesne

- 1.Çocukların rahatlıkla özdeşim kurabilecekleri, farklı bakış açılarını kazanabilecekleri karakterlere yer verilmelidir.
- 2.Gerçek hayatla örtüşen bir karakter ve nesne seçimi yapılmalıdır.
- 3.Gerçekte olmayan bazı karakterler bir materyalle somutlaştırılarak kahraman olabilir. (Cadı ve süpürgesi gibi)
- 4.Kahramanlar ayrıntılar içinde kaybolmamalıdır.
- 5.1-3 arası kahraman olmalıdır
- 6.3-5 arası kahraman olmalıdır.
- 7.Karakter özellikleri bakımından özdeşim kurmaya uygun olmalıdır. (Oyun oynayan, mücadeleci, maceracı, olur olmaz şeylere heyecanlanan, tuhaf durumlara gülen, olağanüstülük ve farklılık karşısında şaşkınlığını gizleyemeyen, yeni şeyler arayışı içinde olan, bilinmezlik karşısında sorular soran,)
- 8.Karakterin inandırıcı ve devingen olması gerekir.
- 9.Karakter, yetişkinin bakış açısını yansıtmamalıdır.
- 10.Karakter, hiçbir biçimde öğüt ve emir vermemelidir.
- 11.Karakterler korku dolu, ürkütücü, çocukların ruh sağlığını olumsuz bir biçimde olmamalıdır.
- 12.Masal ve masalımsı türlerin dışındaki kitaplarda kahramanların özellikleri, abartıya kaçılmadan betimlenmelidir.
- 13.Kahramanlar çocukların kendi yaşlarında olmalıdır.
- 14.Çocuk kitaplarında insanlar idealize edilmemelidir, olumlu ve olumsuz, zayıf ve güçlü yanlarıyla anlatılmalıdır.
- 15.Karakter insan olmalıdır.

16.Karakter hayvan olmalıdır.

Dil ve Anlatım

- 1.Türkçe doğru ve etkili bir şekilde kullanılmalıdır.
- 2.Çok uzun ve karmaşık cümleler içermemelidir.
- 3.Merak edip sözcük dağarcığını geliştirecek yeni sözcükler, kavramlar, ifadeler içermelidir. (Kibirli, akçe, aloe vera vb.)
- 4.Metinde cümle sonlarında oluşturulacak kafiyeler, şiirsel bir dil kullanılmalıdır.
- 5.Öyküleyici metin türünde olmalıdır.
- 6.Vermek istediği bazı kavramların kullanım tekrarı içeren yapıda olmalıdır.
- 7.Çocukların ilgisini çekmek için daha çok birinci kişi ağzından yazılmalıdır.
- 8.Duyguların anlatımı yer almalıdır. (Uzaklardaki yıldızın göz kırpması, zillerin neşeli sesleri, soğuk sütün tadı... vb.)
- 9.Büyütmelere ve anlamsızlıklara yer verilmelidir. (Burunsuz adam, hiç hapşırmayan adam, aceleci sincap... vb.)
- 10.Metinde kavram eğitiminde kullanılan ve zıtlıkları içeren çeşitli kavramlara yer verilmelidir.
- 11.Hangi zaman kipiyle başladıysa öyle devam etmeli ve aynı şekilde tamamlanmalıdır.
- 12.Soyut kavramlar yaşamın içinden somut durumlarla aktarılmaya çalışılmalıdır.
- 13.Argo kelimeler, etiketleme ya da lakap takma yer almamalıdır.
- 14.Tek özneli cümleler kurulmalıdır.
- 15.Dolaylı cümle yapısından kaçınılmalıdır.
- 16.Az kullanılan veya söylenişi güç olan sözcükler bulunmamalıdır.
- 17.Uzun tasvirleri ve ruh çözümlenmeleri olmamalıdır.

Plan

- 1.Hikaye sonunu tahmin etme için sorular içermelidir.
 - 2.Hikayeyi kendine göre tamamlaması ve resmetmesi için yerler içermelidir.
 - 3.Kitabın dramasını, resimlerini, dansını, şarkılarını, kuklalarını veya farklı yorumlarını vs. yapmak istemesine altyapı hazırlamalıdır
 - 4.Çocukların başkası tarafından açık bir şekilde verilen sonuçlara, kendi düşünme becerilerine ve bakış açısına bırakılarak yorumlayabileceği sonuç kısımları geliştirilmelidir.
 - 5.Çocuk kitaplarında çocukla paylaşılacak istenen iletiler, kurgulanan olayların gelişimine koşturarak açıklık kazanmalıdır.
 - 6.Olaylar, gereksiz ayrıntılardan arındırılmalıdır.
 - 7.Birbirleriyle ilişkisi olmayan dağınık olaylar yer almamalıdır
-

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Soyad, Ad: Güzelyurt, Tuğçe

Uyruk: Türk (T.C.)

Doğum Tarihi: 10 Haziran 1991, Mersin

Medeni Durum: Bekar

e-mail: tugceguzelyurt@hotmail.com.tr

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	Marmara Üniversitesi	2013-2014
Lisans	Akdeniz Üniversitesi	2010-2013
Lise	Abdülkerim Bengi Anadolu Lisesi	2005-2009

İŞ DENEYİMİ

Yıl	Kurum	Görev
2016-Halen	İAÜ ABMYO Çocuk Gelişimi Pr.	Öğretim Görevlisi
2015-2016	Bahçeşehir Koleji	Okul Öncesi Öğretmeni
2014-2015	Samsung Elektronik	Teknoloji Eğitim Danışmanı
2013-2014	F.V.M. Işık Okulları	Stajyer Öğretmen

YAYINLAR

“Merhaba Kozalak ve Kozalağın Sesi Etkinlikler İle Okul Öncesi Dönemde Çevre Eğitimi- Environmental Education in Preschool Period With Hello Pinecone and Sound Of Pinecone Activities” XIII. Uluslararası Katılımlı Ekoloji ve Çevre Kongresi, UKECEK 2017. (12-15 Eylül 2017), Poster Bildiri.

SON İKİ YILDA ÖNLİSANS DÜZEYİNDE VERİLEN DERSLER

- Okul Öncesi Eğitime Giriş
- Çocuk Gelişimi II
- Gelişim İzleme ve Değerlendirme
- Çocuk Kitabı Tasarımı
- Yerinde Uygulama-I